

HAFTALIK BİLGİLENDİRME

RAPORU

2022

11-17 Temmuz Günleri

İçindekiler sayfasındaki konu başlıklarına tıklayarak istediğiniz konu hakkında bilgi alabilirsiniz.

**Medya ve Kurumsal İletişimden Sorumlu
Genel Başkan Başdanışmanlığı**

İçindekiler

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
11-17 TEMMUZ 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	2
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	3
EKONOMİ MODELİNE GÜVENSİZLİK ZİRVEDE	9
İKTİDAR, 107 MİLYARLIK İÇ BORÇLANMAYA GİDECEK!	10
'VAHİM TABLO'!	10
VERGİSİZ AF	11
TÜRKİYE, İŞÇİ HAKLARINDA EN DİP NOKTADA!	11
ASGARİ ÜCRETE 12 EYLÜL DÜZEYİNİ GÖRDÜK	12
TÜİK MEMURUN VE EMEKLİNİN ZAMMINA ADETA EL KOYDU	14
İŞSİZLİK ÖDENEĞİ İÇİN BAŞVURUDA REKOR KIRILDI	15
HEM CEBE HEM DE PSİKOLOJİYE ZARAR	15
GENEL AYDINLATMA TARİFESİ SON BİR YILDA 6 KAT ARTTI	17
ELEKTRİKTE TAVAN FİYAT YÜKSELDİKÇE TARİFEDE ZAM BASKISI ARTIYOR	18
YATIRIMI RİSKLİ GÖREN YABANCI ENERJİ SEKTÖRÜNDEN ÇIKIYOR	18
ÇAYA BİR ZAM DAHA...	19
TARIMDA ACI TABLO!	19
TMO, HASADA 10 GÜN KALA 90 DOLAR DAHA YÜKSEK FİYATLA 18 BİN TON YAĞ İHALESİ YAPTI!	20
HARCAMA KAMUDAN, HİZMET DIŞARIDAN	21
KANAL SEVDASI ÜLKE GENELİNE YAYILIYOR	21
AKP'Lİ KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, 2 MİLYON TL'YE İSTANBUL'DA SERGİ AÇTI	22
KİŞİYE ÖZEL İLANLAR TAM GAZ SÜRÜYOR	22
390 FUTBOL SAHASI KADAR DENİZ DOLGUSU	23
RTÜK'TE KİRALIK ARAÇ SALTANATI	24
MEDYAYA YÖNELİK BASKILAR ARTIYOR	25
HAZİRAN AYINDA 31 KADIN KATLEDİLDİ	25
GENÇLERİMİZ BARINMA SORUNUNA VE CEMAAT YURTLARINA MAHKUM EDİLMİŞTİR	26
2022 LGS ANALİZİ	26
TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLER VE ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ	28
ÖĞRETMEN ADAYLARININ KPSS VE ÖABT KARNESİ	30
ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN ÖĞRENME KAYIPLARI	31
ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI	33
ZORLUKLAR İÇİNDEKİ TÜRK TOPLUMUNUN BİR GÜNÜ	37
KATI ATIK TOPLAYICILARI...	38
KIBRIS POLİTİKASINDA DA U DÖNÜŞÜ	42
DIŞ POLİTİKADA DİPLOMATİK ZAFİYET...	42
YAPTIKLARI ZAM DEĞİL ZULÜM	44

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima "Kol kırılır yen içinde kalır" olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşısındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşısındakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlış gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemğe sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verilecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

11-17 TEMMUZ 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*11, 12 Temmuz Kurban Bayramının 3. ve 4. günü

*11 Temmuz 1995'de Ratko Mladić komutasındaki Sırp ordusu, Bosna-Hersek'teki Srebrenitza Bölgesi'nde, toplamda yaklaşık 8000 Boşnak'ın öldürüldüğü **Srebrenitza Katliamı'na** başladı.

*11 Temmuz Dünya Nüfus Günü

*12 Temmuz 1932'de **Türk Dil Kurumu** kuruldu.

*13 Temmuz 1938'de **Toprak Mahsulleri Ofisi** kuruldu.

*13 Temmuz 1995'de **Senirkent sel felaketi** gerçekleşti. Isparta'nın Senirkent ilçesindeki sel felaketinde 74 kişi öldü.

*14 Temmuz 1942'de **Atılay faciası** gerçekleşti. "Atılay" denizaltısı eğitim dalışı yaptı, bir daha su yüzüne çıkmadı. 37 subay ve er öldü.

*14 Temmuz 2020’de ünlü oyun ve roman yazarı **Adalet Ağaoğlu** hayatını kaybetti.

*15 Temmuz 2016’da FETÖ terör örgütü mensupları tarafından askerî darbe teşebbüsünde bulunuldu.

*15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü

*17 Temmuz 1963’te Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (**TÜBİTAK**) kuruldu.

*17 Temmuz 1588’de **Mimar Sinan** hayatını kaybetti.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **Dış ticaret:** Türkiye’nin dış ticaret açığı ithalat fiyatlarındaki artışın etkisiyle büyümeye devam ediyor. Türkiye aynı miktarda mala daha fazla para ödüyor. Ticaret Bakanlığının açıkladığı dış ticaret verilerine göre Türkiye’nin ihracatı haziranda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18,5 oranında artarak 23,4 milyar dolara yükselirken, ithalatı ise yüzde 39,6 oranında artarak 31,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

• Yılın ilk yarısındaki dış ticaret açığı yıllık bazda 100 milyar doların üzerinde bir dış ticaret açığına işaret ederken, bu açık yıllık 70 milyar dolarlık da bir cari işlemler açığı verme potansiyeli taşıyor.

• **Merkez Bankasının** swap borçları dahil eksi durumdaki **net rezervindeki azalma** devam ediyor. swap borçları 62,1 milyar dolara yükselen Merkez Bankasının, bu swap borcu dahil net rezervi ise 730 milyon dolar daha azalarak (eksi) -53,8 milyar dolardan (eksi) -54,5 milyar dolara geriledi.

• **Dış borç stoku:** Türkiye’nin kamu ve özel sektöre ait toplam dış borç stoku bu yılın ilk çeyreğinde tamamı kısa vadeli dış borçlardan kaynaklanmak üzere 8,7 milyar dolar daha artarak 451,2 milyar dolara kadar yükseldi. Dış borç stokunun milli gelire oranı ise “çok borçluluk” göstergelerinden biri olan milli gelirin yüzde 50’sinin üzerinde yüzde 56,8 olarak hesaplandı.

• **Yabancı yatırımcılar:** Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik ve siyasi politikalar yüzünden Türkiye’den çıkan yabancı portföy yatırımcıları geçen hafta da hisse senedi ve tahvil piyasalarından net 150,1 milyon dolarlık satış yaptılar. Son üç haftadaki net satış 1,4 milyar doları buldu.

• **Bankalardaki toplam mevduat,** 17-24 Haziran haftasında, neredeyse tamamı kur korumalı mevduatlardan kaynaklanmak üzere 26,8 milyar lira artarak 7 trilyon lira sınırını aştı. Bankalardaki Türkiye’de yerleşik gerçek ve tüzel kişilere ait Türk lirası, döviz ve altın hesaplarındaki paranın yüzde 65,22’si içerisinde bir milyon lira ve daha fazla para bulunan toplam 589 bin 479 hesapta tutuluyor.

• **Bankaların yüksek karı:** İktidarın, “faiz düşüreceğim” çıkışıyla sadece Merkez Bankasının bankalara verdiği borcun ve vatandaşların bankalardaki mevduatının faizini düşürdüğü, gerek kredi gerekse de Hazine’nin iç borçlanma faizlerini artırması bankaların rekor düzeyde kar etmesine yol açtı.

• Gelirleri ve tasarrufları enflasyon karşısında eriyen vatandaşlar, gelirlerinin yetmediği zorunlu harcama ve borç ödemelerini yapabilmek için hızla borçlanıyorlar. Son iki ayda (6 Mayıs -24 Haziran arasında) vatandaşların bankalara olan borçlarında 109 milyar liralık artış yaşandı.

• Hem döviz hem de Türk lirası cinsinden kredi notu yatırım yapılamaz seviyede bulunan **Türkiye’nin risk primi (CDS)** önceki haftalarda çıktığı 800 puanın üzerinde kalmaya devam ediyor. Bu gelişme hem Hazinesinin hem de diğer kamu-özel kuruluşların dış borçlanma maliyetlerini yıllık yüzde 11’e yaklaştırdı.

• **Hizmet üretici fiyatlarında** mayısta aylık olarak yüzde 6,94, yıllık olarak ise yüzde 89,96 oranında artış kaydedildi.

• **Türk-İş’in belirlemelerine göre** dört kişilik bir ailenin **açlık sınırı** haziranda önceki aya göre 373 lira artarak 6 bin 391 liraya, yoksulluk sınırı da 1.216 lira artarak 20 bin 818 liraya yükseldi.

• Haziranda inşaat dışındaki tüm sektörlerde ekonomik gelişmelere ve gidişata yönelik önemli bir güven kaybı yaşanırken, ekonomik güven endeksi de 93,6’ya kadar geriledi.

TÜRKİYE UCUZ SATIP PAHALI ALIYOR: DIŞ TİCARET AÇIĞI BÜYÜYOR

• Türkiye’nin dış ticaret açığı ithalat fiyatlarındaki artışın etkisiyle büyümeye devam ediyor. Türkiye aynı miktarda mala daha fazla para ödüyor.

• Ticaret Bakanlığının açıkladığı dış ticaret verilerine göre Türkiye’nin ihracatı haziranda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18,5 oranında artarak 23,4 milyar dolara yükselirken, ithalatı ise yüzde 39,6 oranında artarak 31,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret açığı ise yüzde 184,3 oranında artarak 8,2 milyar dolara kadar çıkarken, ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 74’e kadar geriledi.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Ocak-haziran döneminde ise ihracat geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 20 oranında artarken, ithalat yüzde 40,6 oranında büyüdü. Türkiye 125,9 milyar dolarlık ihracata karşılık, 177,2 milyar dolarlık ithalat yaptı ve yüzde 142,5 oranında büyüyen dış ticaret açığı 51,3 milyar dolara ulaştı.
- **Yılın ilk yarısındaki dış ticaret açığı yıllık bazda 100 milyar doların üzerinde bir dış ticaret açığına işaret ederken, yıllık 70 milyar dolarlık da bir cari işlemler açığı verilme potansiyeli taşıyor.**

İTHALAT MİKTAR OLARAK YERİNDE SAYARKEN TUTARI ARTIYOR

- Henüz mayıs ve haziran aylarına ilişkin dış ticaret endeksleri açıklanmamakla ocak-nisan dönemine ilişkin miktar endeksleri Türkiye'nin nasıl yoksullaştırıcı bir dış ticaret döngüsü içerisinde olduğunu açıkça gösteriyor.
- Ocak-nisan döneminde Türkiye'nin ihracatı miktar olarak yüzde 10, parasal olarak ise yüzde 21,6 oranında arttı. Aynı dönemde ithalat ise miktar olarak sadece yüzde 1,8 artarken parasal olarak artış ise yüzde 40,2 olarak gerçekleşti. Geçen yıla göre miktar olarak neredeyse aynı miktarda ithalat yapıp yüzde 40,2 oranında daha fazla para ödenmesi bu dönemde ithalat fiyatlarının yüzde 39,5 oranında artmasından kaynaklandı.
- Aynı dönemde ihracat fiyatları ise sadece yüzde 13 oranında artabildiği için, miktar olarak yüzde 10 artan ihracattan elde edilen gelir ise yüzde 21,6 oranında artabildi.
- **İktidar Türk lirasına değer kaybettirip ihracatı artırarak cari fazla verip enflasyonu düşürme hayalleri kurarken, Türkiye'yi artan döviz kuru ve ithalat fiyatlarının çarpan etkisiyle dışardan enflasyon ithal eden bir ülke konumuna getirdi.**

MERKEZ BANKASININ NET REZERVİ -54,5 MİLYAR DOLARA DÜŞTÜ

- **Merkez Bankasının swap borçları dahil eksi durumdaki net rezervindeki azalma devam ediyor.**
- **Brüt Rezerv:** Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz); 17-24 Haziran günleri arasında, alınan swap borçlarının etkisiyle 907 milyon dolar arttı. **24 Haziran itibariyle brüt rezerv 101,9 milyar dolara yükseldi. Brüt rezerv geçen yılın sonuna göre ise 9 milyar dolar azaldı.**
- **Brüt rezervin 60,3 milyar doları döviz, 41,6 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.**
- Merkez Bankasının **swap borçları dahil toplam döviz ve altın borçları** 24 Haziranda önceki haftaya göre 1,7 milyar dolar artarak **168,8 milyar dolar oldu.** Bu kapsamdaki swap borçları 62,1 milyar dolara yükselen Merkez Bankasının, bu swap borcu dahil **net rezervi ise 730 milyon dolar daha azalarak (eksi) -53,8 milyar dolardan (eksi) -54,5 milyar dolara geriledi.**
- Swap borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 24 Haziran itibariyle yüzde 60,9 oldu.
- **Gelen Paraya Reğmen Rezerv Azaldı:** KKM nedeniyle satın alınan ve 30 milyar doların üzerinde olduğu tahmin edilen dövize, ihracatçıların son haftalarda yüzde 40'a çıkarılan ihracat gelirlerini Merkez Bankası'na satma zorunluluğuna, Hazine'nin (tahvil ihracıyla toplam 5,3 milyar dolar) ve Merkez Bankasının (BAE ile Ocak 2022'de yapılan 4,7 milyar dolarlık swap anlaşması) borçlanmalarına, reeskont kredilerinden gelen 10,4 milyar dolara (Aralık 2021-Mayıs 2022) rağmen, Merkez Bankasının hem brüt rezervi hem de her iki tanıma göre de net rezervi kur korumalı mevduat uygulamasından önceki seviyesinin altında.

Kur Korumalı Mevduat Sonrası Döviz Rezervi, Döviz Mevduatları ve Kur Korumalı Mevduatlar (Milyar Dolar)					
	17 Aralık 21	31 Aralık 22	6 May 22	24 Haz. 22	Fark (17 Aralık- 17 Haziran)
Brüt Rezerv	116,9	111,2	107,7	101,9	-15,0
Swap Dahil Net Rez.	12,2	8,3	15,0	7,5	-4,7
Swap Borcu	58,9	64,7	63,3	62,1	3,2
Swap Hariç Net Rez.	-46,7	-56,4	-48,3	-54,5	-7,8

TÜRKİYE'NİN DIŞ BORÇ STOKU 451 MİLYAR DOLARA ÇIKTI

- Türkiye'nin kamu ve özel sektöre ait toplam dış borç stoku bu yılın ilk çeyreğinde tamamı kısa vadeli dış borçlardan kaynaklanmak üzere 8,7 milyar dolar daha artarak 451,2 milyar dolara kadar yükseldi. Dış borç stokunun milli gelire oranı ise "çok borçluluk" göstergelerinden biri olan milli gelirin yüzde 50'sinin üzerinde yüzde 56,8 olarak hesaplandı.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Dış borç stokunun 182,7 milyar dolarlık kısmı Hazine ve diğer kamu kuruluşlarına, 29,8 milyar dolarlık kısmı Merkez Bankasına, 238,6 milyar dolarlık kısmı ise özel sektöre ait bulunuyor.
- Ocak-Mart 2022 döneminde kamu sektörünün borcu 3 milyar dolar, Merkez Bankasının borcu 3,8 milyar dolar, özel sektörün borcu ise 1,9 milyar dolar büyüdü.
- Borç stokunun 132,1 milyar dolarlık kısmını oluşturan kısa vadeli borçlar yılın ilk çeyreğinde 10,4 milyar dolar artarken, 1,7 milyar dolar azalan uzun vadeli borçlar ise 319,1 milyar dolara geriledi.
- Dış borç stokunun çevrilebilirliğiyle ilgili en önemli göstergelerden biri olan kısa vadeli dış borçların borç stoku içerisindeki payı geçen yılın sonuna göre 2 puan daha artarak yüzde 29,3'e kadar tırmandı. Buna göre Türkiye'nin her 100 dolarlık dış borcunun yaklaşık 30 dolarını orijinal vadesi bir yıldan daha kısa borçlardan oluşuyor. Orijinal vadesine bakılmaksızın vadesine bir yıldan daha az süre kalan borçların dış borç stoku içerisindeki payı ise yüzde 40'ya yaklaşıyor.
- AKP döneminde Türkiye'nin dış borç stoku 319,3 milyar dolar büyüdü. AKP 2002 yılında 131,9 milyar dolar olarak aldığı dış borç stokunu üç kat artırdı. Bu dönemde kamunun dış borcu 118,1 milyar, Merkez Bankasının borcu 7,8 milyar, özel sektörün borcu da 193,3 milyar dolar arttı.
- Kısa vadeli dış borçların stok içerisindeki payında 15,1 puanlık, dış borç stokunun milli gelire oranında ise 1,4 puanlık artış yaşandı. 2002 yılında dış borç stokunun yüzde 14,2'si kısa vadeli borçlardan oluşuyordu. Borcun milli gelire oranı ise yüzde 55,4 olarak hesaplanıyordu.

YABANCI YATIRIMCILARIN TÜRKİYE'DEN ÇIKIŞI SÜRÜYOR

- Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik ve siyasi politikalar yüzünden Türkiye'den çıkan yabancı portföy yatırımcıları geçen hafta da hisse senedi ve tahvil piyasalarından net 150,1 milyon dolarlık satış yaptılar. Son üç haftadaki net satış 1,4 milyar doları buldu.
- Yabancılar, kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında 1 Ocak – 24 Haziran 2022 günleri arasında net olarak 5,3 milyar dolarlık hisse senedi ve iç borçlanma kağıdı satarak Türkiye'den çıktılar.
- Türk bankalarına swap yoluyla borç vermeyip aksine borç alan yabancı bankaların Türkiye'deki bankalara olan swap borçları ise 4,9 milyar dolara çıktı. Yabancı bankaların **yıl başından bu yana swap borçlanmaları/borç vermeleri nedeniyle Türkiye'den net çıkış 8,3 milyar dolar oldu.**
- Yabancıların 1 Ocak- 24 Haziran döneminde hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku**, kur ve fiyat hareketlerinden **arındırılmamış** olarak 11,9 milyar dolar azalarak **42,9 milyar dolara** geriledi.
- Yabancı yatırımcıların 24 Haziran itibarıyla portföyleri, 15,4 milyar dolarlık hisse senedi, 2,2 milyar dolarlık kamu ve özel sektör iç borçlanma kağıdı ve repo, 30,2 milyar dolarlık döviz ve TL mevduatlarından oluşuyor.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, 17-24 Haziran haftasında, neredeyse tamamı kur korumalı mevduatlardan kaynaklanmak üzere 26,8 milyar lira artarak 7 trilyon lira sınırını aştı.
- BDDK'nın istatistiklerine göre yıl başından bu yana Türk lirası mevduatlar yüzde 57,1 oranında genişledi. Ancak bu artışın neredeyse tamamı kur korumalı diğer bir ifadeyle de dövize endekslenen mevduatlardan kaynaklandı. KKM hariç tutulduğunda TL mevduatlarda yıl başından bu yana sadece yüzde 12,7 oranında artış oldu. Bu oranlar KKM'nin Türkiye'deki dolarizasyonu nasıl hızlandırıp, Türk lirası mevduatları da dolarize ederek tehlikeli bir noktaya çıkardığını açıkça gösteriyor.
- Döviz mevduatlarının 1,3 milyar dolar artarak 236,8 milyar dolara çıktığı 24 Haziran itibarıyla, kur korumalı mevduatlar 1 trilyon 18 milyar lira, KKM hariç TL mevduatlar ise 1,93 trilyon lira oldu.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar** için 57,9 olarak hesaplandı.
- **Dolarizasyon oranı gerçek kişilere** ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 61,9 oldu.
- *Kur korumalı Türk lirası mevduat uygulaması kapsamında açılan mevduatların döviz kuruna endekli olması nedeniyle gerçek dolarizasyon oranı ise yüzde 72,4'e ulaştı.*

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

• **KKM'nin Maliyeti 40 Milyarı Geçti:** 17 Haziran 2022 tarihli verilere göre bankalardaki mevduatın yüzde 14,2'si kur korumalı mevduat olarak Merkez Bankası ve Hazine'nin garantisine sığınmış bulunuyor. Bu mevduatlara verilen garanti nedeniyle Devletin üstlendiği risk mart ayında gerçekleşmeye başladı. 23 Mart – 31 Mayıs günleri arasında vadesi dolanlar için Hazine bütçeden 21,1 milyar lira ödendi. Merkez Bankasının da dövizden dönenler için 23 Mart- 8 Nisan arasında 1,6 milyar lira kur garantisi ödediği açıklandı. Açıklanamamakla birlikte Merkez Bankasının da mayıs sonuna kadar 10 milyar lira KKM için ödeme yaptığı tahmin ediliyor.

• Şubat ayında döviz mevduatından kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi avantajı nedeniyle vazgeçilen kurumlar vergisi tutarının ise 10,1 milyar lira olduğu açıklandı. Buna göre sistemin ilk üç ayda kamuya toplam maliyeti 41 milyar lirayı geçtiği tahmin ediliyor. TBMM'de geçen hafta kabul edilen ek bütçe ile kur korumalı mevduat için ödenmek üzere bütçeye 40 milyar liralık ödenek eklendi.

Krediler

• Kredi stoku 17-24 Haziran günleri arasında tümü de TL kredilerinden kaynaklanan 40,7 milyar lira artarak 6,3 trilyon liraya çıktı. TL krediler 54,3 milyar lira artarken, döviz kredilerinin TL karşılığında kur yüzünden 13,6 milyar liralık azalış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden ise 185 milyon dolar azalarak 147 milyar dolara geriledi.

• Kredi stokunda geçen yılın sonuna göre yüzde 29,5 oranında artış yaşandı. Türk lirası krediler yüzde 35 oranında artarken, döviz kredilerinde ise dolar cinsinden yüzde 6,2 oranında azalma oldu.

• Aynı dönemde enflasyonun yüzde 40 civarında olduğu dikkate alındığında TL kredilerde reel olarak derin bir azalma olduğu gözleniyor. Döviz kredilerinde ise 10 milyar dolara yakın bir daralma yaşanıyor.

• **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise son hafta 2,3 milyar lira azalarak 160,5 milyar lira oldu.

İKTİDARIN SÖZDE DÜŞÜK FAİZ POLİTİKASI BANKALARA YARADI

• İktidarın, "faiz düşüreceğim" çıkışıyla sadece Merkez Bankasının bankalara verdiği borcun ve vatandaşların bankalardaki mevduatının faizini düşürdüğü, gerek kredi gerekse de Hazine'nin iç borçlanma faizlerini artırması bankaların rekor düzeyde kar etmesine yol açtı.

• Vatandaşlar, iktidarın yarattığı enflasyonun altında ezilirken, bankaların karı bu yıl mayıs ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 742 arttı. Yani yediye katlandı. Sektörün geçen yıl mayısta 4 milyar lira olan net karı bu yıl 33,9 milyar liraya çıktı.

• Bankalar Ocak-Mayıs 2022 döneminde ise toplam 132,1 milyar lira net kar elde ettiler. Beş aylık toplam net karda geçen yılın aynı dönemine göre artış yüzde 434,1 oldu.

• Ocak-Mayıs döneminde kamu bankalarının ne karı yüzde 824 oranında artarak 38,5 milyar liraya yükselirken, özel bankaların karı ise yüzde 355,2 oranında artarak 355,2 milyar lira oldu.

Bu Kar Nasıl Oluşturdu;

• Bankaların faiz geliri, yani vatandaşın ve Devletin bankalara ödediği faiz bu yıl ocak-mayıs döneminde geçen yıla göre yüzde 90 oranında artarak, 421 milyar liraya yükselirken, bankanın vatandaşa ödediği faiz sadece yüzde 40 artıp 203 milyar lirada kalmasıyla,

• Merkez Bankasından yüzde 14 faizle aldığı parayı yüzde 27-30 faizlerle Hazine'ye borç vererek,

• Yüzde 15-16 faizle vatandaşın mevduatını toplayıp, yüzde 30-40 faizlerle yine vatandaşa kredi olarak vererek,

• Faizinin neredeyse tamamına yakını Devlet'in ödediği 1 trilyon lirayı aşan kur korumalı mevduatı yüzde 30-40 faizle yine Hazineye borç ya da vatandaşa kredi olarak kullandırdıkları için,

• Bu arada bankacılık sektörünün toplam aktifleri mayısta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 69,4, öz kaynakları ise yüzde 63,2 oranında artış kaydetti.

• Aynı dönemde yıllık enflasyonun yüzde 73,5 olduğu dikkate alındığında sektörün aktiflerinin ve özkaynaklarının reel olarak azalmasına rağmen, diğer bir ifadeyle daha az aktif ve daha az öz kaynakla daha çok para kazandıkları gözleniyor.

KOBİ'lerin Banka Borcu 1,5 Trilyonu Aştı

• Küçük ve orta boy işletmelerin bankacılık sektörüne olan kredi borçları mayısta bir önceki aya göre 98,4 milyar lira artarak 1 trilyon 506 milyar liraya kadar yükseldi.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Bu borçların 63,2 milyar liralık kısmı vadesinde ödenmediği için bankalar tarafından icra takibine alınan borçlardan oluşuyor. BDDK'nın verilerine göre toplam 308 bin KOBİ bankalara borcunu ödeyemediği için takipte bulunuyor.

TARIM SEKTÖRÜNÜN BANKALARA OLAN BORCU

- Tarım sektörünün bankacılık sektörüne olan kredi borçları da mayısta bir önceki aya göre 25 milyar lira artarak 208 milyar liraya kadar çıktı.
- Tarım sektörünün bu borcunun 156,8 milyar liralık kısmı kamu bankalarından, 51,1 milyar liralık kısmı ise özel bankalardan kullandıkları kredilerden oluşuyor.
- Sektörün bu kredilerinin 3,9 milyar liralık kısmı ise vadesinde geri ödenemediği için bankalar tarafından icra takibine alınan kredilerden kaynaklanıyor.

VATANDAŞIN BORÇLANMASI HIZ KESMİYOR

- Gelirleri ve tasarrufları enflasyon karşısında eriyen vatandaşlar, gelirlerinin yetmediği zorunlu harcama ve borç ödemelerini yapabilmek için hızla borçlanıyorlar. Son iki ayda (6 Mayıs -24 Haziran arasında) vatandaşların bankalara olan borçlarında 109 milyar liralık artış yaşandı. **Bu arada, kredi faizlerinin enflasyonun oldukça altında kalması da vatandaşların borçlanmalarını artırıyor.**
- Bireylerin bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 24 Haziran itibariyle 1 trilyon 224 milyar liraya yükseldi.
- Vatandaşların bu borcunun 941 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 283 milyar lirası da kredi kartlarından kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 10 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 8,2 milyar liralık bir artış yaşandı.
- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları ise 28,2 milyar lira düzeyine çıktı. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.
- **Toplam Borç:** Vatandaşların varlık yönetim şirketlerine 32,9 milyar, TOKİ'ye ise 27 milyar lira borcu bulunuyor. Vatandaşların, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) toplam borcu 1 trilyon 284 milyar lira düzeyinde seyrediyor.
- Vatandaşların bankalara olan borcunda yıl başından bu yana 198 milyar liralık, toplam borçlarında ise 201 milyar liralık artış yaşandı.

VATANDAŞIN BANKALARA ÖDEDİĞİ FAİZ

- Son aylarda bankalardan borçlanmayı hızlandıran vatandaşların sektöre bu dönemde ödediği faiz de hızla artıyor.
- BDDK'nın verilerine göre bankaların tüketici kredisi ve kredi kartlarından aldığı faiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 45,1 oranında artarak 64 milyar liraya kadar yükseldi. Yılın tamamında ise 160 milyar lirayı aşması bekleniyor.

FAİZ ORANLARI

- **Hem döviz hem de Türk lirası cinsinden kredi notu yatırım yapılamaz seviyede bulunan Türkiye'nin risk primi (CDS) önceki haftalarda çıktığı 800 puanın üzerinde kalmaya devam ediyor. Bu gelişme hem Hazine'nin hem de diğer kamu-özel kuruluşların dış borçlanma maliyetlerini yıllık yüzde 11'e yaklaştırdı.**

Kredi Ve Mevduat Faiz Oranları

- 24 Haziran itibariyle bankaların **vadeli TL cinsinden mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 16,38 oldu. *(Ancak kur korumalı mevduat nedeniyle bu oran gerçek durumu yansıtmıyor. Bu hesapların (devletin ödediği kur farkıyla birlikte) üç aylık bir faizinin yıllık bileşiği ise yüzde 80'i aşıyor)*
- Merkez Bankasına göre, tüketici kredilerinin ortalama (ihtiyaç + taşıt + konut) faizi 0,87 puan azalarak yüzde 27,11'e indiği 24 Haziran'da ticari kredi faizleri ise 0,26 puan daha artarak yüzde 27,35 oldu.
- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini yüzde 30,66, taşıt kredisini yüzde 24,72, konut kredisini ise yüzde 18,24 yıllık faiz oranıyla kullandırdı.
- Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 6,59, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 5,09 oldu.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Merkez Bankası Faizi

- Merkez Bankası, geçen hafta sonu (1 Temmuz) itibariyle 515,3 milyar lira olan bankalara verdiği net fonlamayı yıllık yüzde 14 faiz oranıyla yapmaya devam etti.

İç Borçlanma Faizi

- Hazinesin enflasyona endeksli olarak borçlanmaya ağırlık verdiği bu dönemde iki yıl vadeli devlet tahvilinin (**gösterge faiz**), 24 Haziranda yüzde 23,52 olan faizi 1 Temmuz'da yüzde 23,65'e yükseldi.
- Beş yıl vadelide 0,61 puan artarak yüzde 24,34'e yükselen faiz oranı 10 yıl vadeli tahvilde de 0,72 puan artarak yüzde 19,62 oldu. **Merkez Bankasının, bankalara yabancı para mevduat karşılığında tutmak zorunda oldukları Devlet tahvillerinin için en az 5 yıl vadeli sabit faizli olma koşulu getirmesi uzun vadeli tahvillere talebi artırdığı için faiz oranlarını düşürmüştü.**

Risk Primi (CDS) 800'ün Üzerine Yapıştı

- Dolar cinsinden 5 yıl vadeli Eurobondlarının yıllık faizi geçen hafta yüzde 10,79'a kadar çıktı.
- Türkiye'nin dış borçlarını geri ödeme (temerrüt) riskini gösteren CDS (*Kredi temerrüt sigortası- 5 yıl vadeli*) ise 1 Temmuz itibariyle **bir önceki haftaya göre** yüzde 4,04 oranında azalarak **838,24** oldu. 15 Haziran'da 872 puana kadar yükselen Türkiye'nin risk priminin uzun süre bu düzeyde kalmaya devam edeceği gözleniyor.

HİZMET ÜRETİCİ FİYATLARI MAYISTA YÜZDE 6,94 ARTTI

- İktidar Türkiye'de üretici fiyatlarında üç haneli oranlarda seyreden, tüketici fiyatlarında ise son 25 yılın en yükseğine çıkan fiyat artışlarını, dış koşullara bağlamaya çalışırken, dışardaki fiyat gelişmeleriyle çok fazla organik bir bağ bulunmayan hizmet üretici fiyatlarında bile mayıs ayında yüzde 6,94 oranında artış yaşandı.
- Hizmet üretici fiyatlarında mayıs ayı itibariyle yıllık artış ise yüzde 89,96 oranında artış kaydedildi.
- TÜİK, hizmet üretici fiyat endeksini, ulaştırma ve depolama hizmetleri, konaklama ve yiyecek hizmetleri, bilgi ve iletişim hizmetleri, gayrimenkul hizmetleri, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetler, idari ve destek hizmetler sektörlerinden topladığı (vergisiz) fiyatlarla oluşturuyor.
- Bu kapsamda son bir yıllık fiyat artışları, ulaştırma ve depolama hizmetlerinde yüzde 109,5, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde yüzde 79,55, bilgi ve iletişim hizmetlerinde yüzde 45,41, gayrimenkul hizmetlerinde yüzde 259,02, mesleki, bilimsel ve teknik hizmetlerde yüzde 47,25, idari ve destek hizmetlerde ise yüzde 64,17 oldu.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORASA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kuru yüzde 3,6 oranında azalarak 16,72 TL'ye, Euro kuru yüzde 4,4 azalarak 17,47 TL'ye gerilerken, dolar kurunda yıl başından bu yana yüzde 28,8, Euro kurunda yüzde 19 oranında artış oldu.
- Bu yılın ilk altı aylık döneminde ortalama dolar kuru (1 Ocak- 21 Temmuz 2022 ortalaması) 2021 yılının ortalamasına göre yüzde 67,3 oranında artarak 14,86 TL'ye çıktı. Buna göre Türk lirası bugünden başlayarak yıl sonuna kadar hiç değer kaybetmese bile 2021 yılı ortalamasına göre yüzde 40 oranında değer kaybetmiş olacak.
- Geçen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 0,9 oranında azalırken, geçen yılın sonuna göre ise yüzde 25,3 oranında artarak 984,9 lira oldu.
- Borsa endeksi ise (BİST100) geçen hafta yüzde 4,3 oranında düştü. Endekste yıl başına göre artış ise yüzde 32 oldu.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI 23,8 MİLYON

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak – 1 Temmuz günleri arasında icra ve iflas dairelerine UYAP üzerinden toplam 4 milyon 714 bin yeni dosya geldi. 3 milyon 732 bin dosya ise sonuçlandırıldı.
- **Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 26,3 oranında arttı.**
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı son bir yılda 1 milyon 449 bin adet artarak 1 Temmuz itibariyle 23 milyon 826 bine çıktı.

AÇLIK VE YOKSULLUK SINIRI

- Türk-İş'in belirlemelerine göre dört kişilik bir ailenin açlık sınırı haziranda önceki aya göre 373 lira artarak 6 bin 391 liraya, yoksulluk sınırı da 1.216 lira artarak 20 bin 818 liraya yükseldi.
- Birleşik Kamu-İş Konfederasyonunun açlık ve yoksulluk sınırı araştırmasına göre ise haziranda açlık sınırı önceki aya göre 314 lira artarak 6 bin 779 liraya, yoksulluk sınırı da 736 lira artarak 20 bin 140 liraya çıktı.

MEVDUATIN YÜZDE 65'İ MİLYONERLERİN

- Bankalardaki Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilere ait Türk lirası, döviz ve altın hesaplarındaki paranın yüzde 65,22'si içerisinde bir milyon lira ve daha fazla para bulunan toplam 589 bin 479 hesapta tutuluyor.
- Mayıs sonu itibarıyla 6,2 trilyon lira olan bankalardaki Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilere ait toplam mevduatın 4 trilyon lirası milyonerlere ait bulunuyor.
- Toplam mevduatın 2020 yılı sonunda yüzde 56,2'si, 2021 yılı sonunda ise yüzde 63'ü milyonerlerin hesaplarında tutuluyordu.

EKONOMİYE GÜVEN DİPTE

- Haziranda inşaat dışındaki tüm sektörlerde ekonomik gelişmelere ve gidişata yönelik önemli bir güven kaybı yaşanırken, ekonomik güven endeksi de 93,6'ya kadar geriledi. 100'ün üzerinde olması güveni, altında olması ise güvensizliği gösteren güven endeksindeki bu azalma, güvensizliği giderek derinleştirmeye işaret ediyor.
- Haziranda en sert düşüş tüketici güveninde yaşandı. Tüketici güven endeksi yüzde 6,2 azalarak 63,4'e kadar geriledi. Reel kesimin güveni yüzde 2,2, hizmetler sektörünün güveni yüzde 1,7, perakende sektörünün güveni yüzde 2,2 oranında azaldı. İnşaat sektörü güven endeksi de yüzde 1,7 artarak 83 oldu.

EKONOMİ MODELİNE GÜVENSİZLİK ZİRVEDE**TÜİK'in haziran ayı Ekonomik Güven Endeksi verileri, iktidara seçimde hezimet mesajı veriyor!**

Haziran ayı Ekonomik Güven Endeksi verileri, her alanda ve tüm sektörlerde, ekonomi yönetiminin akşamdan sabaha değişen kararlarıyla yaygınlaşan ekonomik kargaşanın uygulanan ekonomi modeline güvensizliğini zirveye çıkarttı. Hazine ve Maliye Bakanının alınan ekonomik kararların 'geçici' olduğunu ifade etmesi, iktidarın basiretsiz şekilde 'geçici kararlardan kalıcı sonuçlar' beklediğini gösteriyor!

TÜİK'in yaptığı anketler sonrası açıkladığı güven endeksleri; iktidarın ekonomi politikalarına, ekonomi yönetiminin aldığı kararlara ve uygulanan ekonomi modeline güvenin sıfırlandığını ortaya koydu. Haziran 2022 **Ekonomik Güven Endeksi** (EGE) geride kalan son bir yılın en düşük seviyesine geriledi. Mayıs ayında 96,7 puan olan EGE, haziranda yüzde 3,3 oranında azalarak 93,6 değerine indi. EGE'nin kapsadığı diğer güven endekslerinde; **Tüketici Güven Endeksi** (TÜGE) haziranda bir önceki aya yüzde 6,2 oranında azalarak 63,4 değerine düştü. **Reel Kesim Güven Endeksi** yüzde 2,2 oranında azalarak 104,6 düzeyine, **Hizmet Sektörü Güven Endeksi** yüzde 1,7 oranında gerilemeyle 119,6 puana, **Perakende Ticaret Sektörü Güven Endeksi** yüzde 2,3 oranında azalarak 118,7 değerine indi. Cumhurbaşkanı (CB) Erdoğan'ın açıkladığı 2 milyon liraya kadar olan konutlar için kamu bankalarından düşük faizli kredi ve hazine arazilerinin kendi konutunu yapmak isteyenlere tahsis edilmesi planıyla, **İnşaat Sektörü Güven Endeksi** haziranda yüzde 1,7 oranında artarak 83 puan oldu. İktidar ve ekonomi yönetimi, güven endekslerinde yükselen güvensizliğin aylardır tırmandığını, önümüzdeki 12 ay ve sonrasına dönük endişelerin artarak devam ettiğini görmezlikten geliyor. Reel sektör güveninde artan maliyetlerden, döviz kurundan, dünya piyasalarındaki gelişmelerden kaynaklı endişeler anketlere ve reel kesim güven endeksine yansırken, bir yandan da reel sektörde bu süreci fırsata çevirmek, yeni yatırıma yönelme isteği gözleniyor. Şirketlere, ihracatçılara, baskıların ve yasakların devreye sokulması, döviz varlıklarına el konulması, kısıtlamalar getirilmesiyle kaygılar artıyor. Hukuksuzluklar ve yargıya güvensizlik, tüm sektörlerde yatırım kararlarının ertelenmesine neden oluyor. EGE'nin kapsadığı diğer endeksler içinde en sert düşüşün yaşandığı TÜGE'deki alt endekslere bakıldığında, hanenin maddi durumu sorusuna verilen yanıtlardaki karamsarlık, mayısa göre yüzde 8,1 artarken, 'gelecek 12 aydaki maddi durum ve gelecek 12 aydaki genel ekonomik durum' ile ilgili beklentilerde endişe daha da yükselmiş. Tüm anketlerde en temel ortak sorunun ekonomi, enflasyon, hayat pahalılığı, işsizlik, gelecek kaygısı olduğu ortaya çıkmasına rağmen iktidar **'enflasyon yok, hayat pahalılığı var'** diyerek sorunların geçici olduğunu savunuyor.

TÜİK'in resmi anketlerle hazırladığı güven endekslerinin gelecek 12 aya ilişkin beklentileri yansıtan sonuçları ve açıkladığı rakamlar, ister erken ister 11 ay sonra zamanında yapılsın, **iktidarı çok ağır bir seçim hezimetinin beklediğini apaçık ortaya koyuyor!**

İKTİDAR, 107 MİLYARLIK İÇ BORÇLANMAYA GİDECEK!

1 trilyon 80 milyar liralık ek bütçeyi TBMM'den geçiren iktidar, yüksek faizli borçlanmaya devam ederek Temmuz-Eylül döneminde 107 milyarlık iç borçlanmaya gidecek. Ülke riskinin olağanüstü düzeye ulaşması ve dışarıdan dövizle borçlanma faizinin çift haneye yükselmesinden ötürü dış borçlanmaya gidilmeyecek.

İktidarın faizleri düşürme ısrarına rağmen hazinenin borçlanma faizleri hızla yükselirken, ilk kez borç stokunun faiz ödemeleri toplam tutarı ana para tutarının iki katına yaklaştı. Buna rağmen iç borçlanmaya hız verdiği gözlenen hazine Temmuz-Eylül döneminde de yüksek faizle iç borçlanmayı sürdürecektir. Temmuzda 11 milyar liralık iç borç geri ödemesine karşılık 25 milyar lira, ağustosta 79,1 milyar liralık iç borç geri ödemesine karşılık 43 milyar liralık, eylülde de 29,4 milyar liralık iç borç geri ödemesine karşılık 39,5 milyar liralık yeni iç borçlanma yapılması öngörülmüştür.

✓ İktidarın yeni zamlar ve vergi artışlarını devreye sokmasının ötesinde iç borçlanmaya da hız vermesi, **sonbaharda ek bütçenin tükeneceğini ve borçlanmanın katlanacağını gösteriyor!**

Uygulanan para ve faiz politikaları sonrasında artan ülke risk puanı (CDS) 700-800 puan arasında inip çıkarken, bu risk seviyesi aynı zamanda yurt dışı piyasalardan dövizle yapılacak borçlanmalarda iki haneli faiz ödenmesi anlamına geliyor. Ülke iflas risk puanının sön bir-iki hafta içinde 900 puanı da dönem dönem aşması üzerinde olası dolar borçlanmalarında ödenecek faiz yüzde 11-12 seviyesine kadar yükselmişti.

Açıklanan Temmuz-Eylül dönemi borçlanma stratejisinde bu üç aylık dönemde dış borçlanma yapılmayacağını dile getirilmesi, iktidarın dış piyasalardan para bulmakta zorlandığını, balsa da talep edilecek faizin adeta 'tefecî faizi' düzeyinde olacağını görerek, yurt dışından dövizle borçlanmayı bu aşamada rafa kaldırdığını gösteriyor.

✓ İktidar; dış kaynak girişinin durduğu, uluslararası piyasalardan döviz borçlanması için çift haneli faizin söz konusu olduğu anlaşılınca, içerideki döviz varlıklarına dolaylı veya dolaysız yöntemlerle el koymaya yöneldi.

İhracatçı ve turizmcilere getirilen döviz varlıklarının yüzde 40'ını bozdurma zorunluluğu, bankaların döviz işlemlerinde aldıkları komisyon oranının geçen hafta yüzde 1,5'tan yüzde 5'e yükseltilmesi ve BDDK'nın döviz varlıklarının 15 milyon TL karşılığı tutarın üzerinde olan kısmını bozdurmayan şirketlere ticari kredi yasağı getirmesi vb. uygulamaların tamamı iktidarın döviz krizine karşı paniğini ve günü kurtarma arayışını yansıtıyor.

Bu zoraki ve baskıcı-yasakçı karar ve uygulamalarla aksine doğrudan yabancı sermaye girişlerinin tümüyle durmasına kendi eliyle ortam hazırlayan iktidar ve ekonomi yönetimi, **olağanüstü borçlanma maliyeti karşısında dış piyasalardan borçlanmayacağını ilan ediyor!**

'VAHİM TABLO'!

İlk yarı yılda; İHRACAT, yılsonu için belirlenen 250 milyar dolarlık hedef doğrultusunda yüzde 20 artışla 126 milyar dolar oldu. Yüzde 40 artan ithalat ise 180 milyar dolara yaklaştı! Dış ticaret açığı 51,2 milyar dolar olarak gerçekleşti. İktidar, ihracat artışını öne çıkartarak 'vahim tabloyu' gizliyor!

Haziran ayında ihracat, yüzde 18,5 artışla 23,4 milyar dolar olurken ilk yarı yılda yüzde 20 artan ihracat toplamı 126 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti. Haziran ayında yüzde 30 artarak 31,6 milyar dolar olan ithalat, ocak-haziran döneminde ise yüzde 40,6 artış gösterdi ve toplam tutarı 177,2 milyar dolar oldu. İlk altı ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 71'de kaldı. Özellikle enerji, gıda, hammadde ve emtia fiyatlarının dünya genelinde yükselmesiyle artış kaydeden ithalat **dış ticaret açığını** büyüttü. (51,2 milyar dolar) **İthalattaki tablonun vahim şekilde ilerlemesi döviz krizi riskinin arttığını işaret ediyor.** Gerek açığın büyümesinde gerekse ithalatın ihracatın iki katı düzeyinde artmasında iktidarın ve ekonomi yönetiminin ihracatçının dövizine el koyma, döviz varlığı olan şirketleri kredi yasağıyla cezalandırma vb. kararları da etkisini gösterdi. Bu kararların şirketleri, ihracatçıları farklı arayışlara, dövizlerini muhafaza edebilecekleri dolaylı yöntemlere başvurmaya zorlayacağına ilişkin öngörümü daha önce paylaşmıştım. Mayıs ve haziran ayı dış ticaret rakamlarında, ithalatta ve dış ticaret açığındaki hızlı yükseliş bu öngörümü teyit ediyor. İhracata dönük üretim yapan şirketlerin Merkez Bankası'nın el koymayı kararlaştırdığı ya da belirlenen limitin üzerindeki döviz varlıklarını ithalata yönlendirdiklerini, üretim ve ihracatı sürdürebilmek için gerekli ara malı, hammadde ithalatına yönelerek kendilerini ve dövizlerini güvenceye aldıklarını gösteriyor.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Zorla döviz bozdurma, şirketlerin dövizlerine el koyma kararlarının ilk negatif patlaması Mayıs ayında bariz biçimde ortaya çıkarken, bir aylık dış ticaret açığı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 155,2 oranında artarak 10 milyar 605 milyon dolara çıktı.

Merkez Bankası ve BDDK'nın akıl dışı uygulamalar ve peş peşe aldıkları yanlış kararlarla dış ticaret açığında patlama yaşanırken, ihracatın ithalatı karşılama oranı Mayıs 2021'deki yüzde 79,8 düzeyinden yüzde 64,2'ye geriledi.

Türkiye ihracatının yüzde 70'ten fazla ithalata, ithal enerji, hammadde, ara malı, yatırım malına bağımlı olduğunu, bu yüzden de üretim ve ihracata devam edebilmek için ithalat yapmaya, ithalat yapmak için de döviz ihtiyacı olduğunu görmek istemeyen Bakan Nebati, 'Sizin dövizle ne işiniz var?' diyebiliyor.

Türkiye böylesine yeteneksiz, liyakatsiz ve beceriksiz bir iktidarı ve ekonomi yönetimini bugüne kadar hiç görmedi. Mayıs ve Haziran ayı dış ticaret tablosu ve 6 ayda 50 milyar doları aşarak döviz krizinin sinyallerini veren dış ticaret açığı, **bu kadronun eseridir!**

VERGİSİZ AF

3600 ek gösterge yasa teklifine son anda eklenen bir madde ile kayıt dışı para, altın, döviz ve yurt dışında tutulan varlıklara yönelik Vergisiz Affın süresi, 2023 Mart sonuna kadar uzatıldı. İktidar, bir kez daha kara para-kayıt dışı varlık ve servet sahiplerinin dostu olduğunu gösterdi!

Milyonlarca memur, kamu çalışanının yanı sıra yine milyonlarca üniversite mağduru genci ilgilendiren 3600 ek gösterge ve öğrenci affına ilişkin torba kanun teklifinin Meclis Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında AK Parti tarafından verilen bir önerge ile son anda torba yasaya eklenen bir maddeyle yurt dışındaki ve yurt içindeki kara para ve kayıt dışı servetlere, dövizlere, altınlara af ve aklama olanağı getirildi.

AK Parti hükümetleri döneminde; bugüne kadar defalarca '**Varlık Barışı**' adı altında çıkartılan yasalarla yasa dışı kazançların, yurt dışına kaçırılan ya da yurt dışında tutulan para, döviz, altın, menkul kıymet ve diğer varlıkların af yoluyla aklanmasına ve yasal hale getirilmesine olanak sağlayan iktidar, CB Erdoğan'ın altışar aylık sürelerle kara para aklama olanağının süresini uzatma yetkisinin dolması üzerine, son dakika önergesiyle affın süresini 2023 Mart ayı sonuna kadar uzattı.

✓ Varlık Barışında 30 Haziran'da sona eren başvuru süreci 31 Mart 2023'e kadar uzatıldı.

OECD Mali Eylem Gücü (FATF) tarafından kayıt dışı para transferleri, terörün finansmanı, kara para aklama vb. kazançların üzerine gidilmemesi, aksine Varlık Barışı adı altında bu yasa dışı kazançların ve servetlerin aklanmasına yasal kılıf uydurulması nedeniyle Gri Liste'ye alınan Türkiye, yaklaşık iki yıldır bu doğrultuda hiçbir adım atmadı.

Türkiye ile aynı dönemde gri listeye alınan **Malta'nın yaptığı uygulamalar** ve kara-kayıt dışı kazançlarla, uyuşturucu-insan kaçakçılığı kazançlarıyla mücadele yönünde yürürlüğe koyduğu yasalarla **Gri Liste'den çıkarılması yönünde** geçen ay karar alan FATF, Türkiye'yi ise uyarıları dikkate almadığı, kara para, kayıt dışı, kaynağı belirsiz para hareketleriyle mücadele taahhütlerini yerine getirmediği gerekçesiyle **Gri Liste'de tutmaya devam etmeyi** kararlaştırdı.

✓ Bilindiği gibi bu sürecin bir sonraki aşaması kara listeye alınmak ve '**Kara Para Cenneti**' ilan edilerek, küresel para sisteminin dışına çıkarılmak!

Geçtiğimiz hafta Türkiye'yi ziyaret eden ABD Hazine Bakan Yardımcısı Wally Adeyemo, iktidarı '**Kara Para Cenneti Olmayın, Dünya İzliyor**' diyerek uyardı. Buna rağmen iktidar kara paracıların, kayıt dışı ve kaynağı belirsiz kazanç sahiplerinin 'dostu' olduğunu Torba yasaya son dakikada eklediği madde ile açık şekilde ortaya koydu!

TÜRKİYE, İŞÇİ HAKLARINDA EN DİP NOKTADA!

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu tarafından açıklanan Küresel Haklar Endeksi verilerine göre Türkiye, 148 ülke içinde işçi haklarının, çalışma koşullarının, örgütlenme hakkının en dip noktada bulunduğu ilk 10 ülke arasında yer aldı. Brezilya dışında diktatörlükle yönetilen en kötü 10 ülke içinde Türkiye'nin de olması, iktidarın izlediği ekonomik ve sosyal politikaların ağır sonucudur!

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) tarafından yayınlanan Küresel Haklar Endeksi 2022 yılı raporunda Türkiye işçilerin en kötü koşullarda bulunduğu dünyadaki ilk 10 ülkeden birisi olarak kayda geçti. Küresel Haklar Endeksi, ücretler, ekonomik-sosyal-sendikal haklar, sosyal koruma, eşitlik ve kapsayıcılık

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

açısından Türkiye'nin en dipteki ülkeler arasında olduğunu gösteriyor. İktidarın çalışanlar, işçiler konusunda tek algısının asgari ücret olduğu göz önünde bulundurulduğunda, geçen hafta açıklanan '**ara zamlı asgari ücret**' de açlık sınırının çok altında! Raporda Türkiye ile ilgili değerlendirmede; sendikal örgütlenme baskıları, sendikaya üye olanlara baskı ve şiddet, iktidar kararıyla alınan grev yasakları, çok sayıda sendikacının tutuklanması, iktidarın ve özel sektörün sistematik şekilde sendika düşmanlığı yaptığı yönündeki saptamalara yer veriliyor. Bu tespit ve değerlendirmeler sonrasında dünyada işçi hakları ve çalışma koşullarının en kötü olduğu ilk 10 ülke; **Belarus, Brezilya, Kolombiya, Mısır, Türkiye, Myanmar, Filipinler, Eswatini ve Guatemala** olarak sıralanıyor. İşçi örgütlerine, işçi eylemlerine, hak grevleri ve toplu sözleşme uyuşmazlıklarına yönelik polis müdahalelerinin arttığı, sendika üyesi olan işçilerin topluca işten çıkartıldığı örneklerle sıralanıyor. İşçi hakları ve çalışma koşulları, sendikal örgütlenme özgürlüğü açısından Türkiye'nin dünyadaki en kötü koşullara sahip ilk 10 ülke arasında yer alması ülkemiz adına utanç vericidir. İktidarın gerek işçi gerekse memur sendikalarına karşı uyguladığı ayrımcı tavır, sendikaları baskı altına alma, sendika üyeliğinden zoraki istifa ettirme yönünde kamu yetkilileri eliyle baskı ve güç kullanılması, çalışanların iş güvencesinden yoksun bırakılması en temel anayasal ve demokratik hakların ihlalidir. İşsizliğin arttığı, çalışanların yüzde 70'ten fazlasının asgari ücret aldığı bir ekonomik ortamda asgari ücret artık en temel ve en az ücret olmaktan çıkmış, ortalama ücret haline gelmiştir. Asgari ücret artışlarının **enflasyonun ve açlık sınırının altında belirlenmesi**, çalışan haklarının ve insanca yaşam ücreti talep etmelerinin engellenmesinden başka bir şey değildir.

İktidarın çalışanları yoksullaştıran, enflasyona ezdiren, dar bir kesimin tüm toplumun üreterek yarattığı milli gelirin yüzde 50'sinden fazlasına el koymasına olanak sağlayan 'faiz dostu' ekonomi politikaları ve uyguladığı ekonomi modeli iktidarımızda terk edilecektir. Toplumsal refahın yaygınlaştırıldığı, çalışanların ve dar-sabit gelirli kesimlerin yaşam kalitesinin hızla yükseldiği, **bütçe kaynaklarında önceliklerin radikal şekilde değiştirildiği sosyal ekonomi politikaları devreye alınacaktır.**

ASGARİ ÜCRETE 12 EYLÜL DÜZEYİNİ GÖRDÜK

Zamlı asgari ücret 1980'lerdeki düzeyinde. Oysa Asgari ücretin 1970'lerdeki düzeyi korunsaydı 2022'de 10 bin liranın üzerinde asgari ücret hayal olmazdı. Türkiye ekonomisinin büyümesi buna müsait. Sadece 2016'dan bu yana asgari ücret büyümeden adil pay alsaydı bugün asgari ücretin 8 bin 100 lira olması gerekirdi.

Asgari ücret yüzde 29,3'lük artışla 5 bin 500 TL olarak açıklandı. Uzun yıllar sonra asgari ücrete yıl içinde ikinci kez zam yapıldı. Asgari ücrete zam yapılmasına karşı çıkan hükümet yüksek enflasyon nedeniyle yaşanan pahalılığın yarattığı tepkiyi bir parça gidermek için sonunda asgari ücrete zam yapılması gerektiğini kabul etti. Asgari ücrette 1247 TL artış yapıldı. Bu artışın toplumdaki beklentinin çok altında olduğu açık. Dahası bu artış asgari ücrette yılın ilk beş ayında yaşanan 1525 TL düzeyindeki artışı dahi telafi etmedi.

Türk-İş'in bekâr bir işçinin yaşam maliyetini 8 bin 300 TL olarak açıklarken 5 bin 500 TL'ye imza atması ve asgari ücretin açıklandığı o fotoğraf karesine zoraki sokulması bu asgari ücret döneminin uzun yıllar boyunca hatırlanacak hazin yönleriydi.

Komisyon Tv'den Öğrendi

Bu asgari ücret saptamasının bir diğer tuhaf yönü ise asgari ücreti kimin saptadığının bilinmemesiydi. Yasaya göre asgari ücret ile ilgili tek yetkili organ Asgari Ücret Tespit Komisyonu. 1 Temmuz 2022 tarihli mükerrer Resmî Gazete'ye göre Komisyon 1 Temmuz 2022'de toplanmış ve asgari ücreti kararlaştırmış. Oysa böyle olmadı Komisyon 1 Temmuz'da toplanmadı. 29 ve 30 Haziran 2022 tarihlerinde toplandı ancak bu toplantılarda da asgari ücret kararlaştırılmadı, hatta ciddi müzakereler bile yapılmadı. Usuli toplantılar yapıldı. Komisyon üyelerinin bir bölümü hepimiz gibi asgari ücreti televizyonlardan öğrendi.

İspanya'da bulunan Cumhurbaşkanı'nın ülkeye dönüşünde açıklanması için haziran ayı sonuna kadar açıklanması gereken asgari ücretin açıklanması 1 Temmuz'a bırakıldı. Bu nedenle Asgari Ücret Tespit Yönetmeliği bile değiştirildi. Oysa asgari ücretin Cumhurbaşkanı tarafından açıklanması Türkiye'nin asgari ücret sisteminde yok. 2003-2021 arasında asgari ücreti 19 kez bakanlar veya genel müdürler açıkladı. 2022 asgari ücretleri ise Cumhurbaşkanı tarafından açıklanmaya başlandı.

Asgari ücrete resmi enflasyona endeksli tartışmak büyük hata. Asgari ücretin Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYH) oranı asgari ücret artışı ile ilgili en önemli göstergedir. Bu gösterge asgari ücretin ülkenin büyümesinden pay alıp almadığını gösterir ve bizi resmi enflasyona hapsedilmiş tartışmalardan korur.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Asgari ücret ve kişi başına gayri safi yurtiçi hasılaya oranı (Yüzde) (TL) (1978-2022)

	Ortalama Aylık Brüt Asgari Ücret (TL/Ay)	Yıllık Ortalama Brüt Asgari Ücret (TL/Yıl)	Kişi Başına Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (TL/Yıl)	Asgari Ücretin Kişi Başına GSYH'ye Oranı(Yüzde)
1978	3.300	39.600	52.699	%75
1980	5.400	64.800	162.030	%40
2002 (1)	236.437.875	2.837.254.500	5.486.260.437	%52
2016	1.647	19.764	33.131	%60
2022 (2)	5.737	68.844	162.777	%42

Kaynak ve notlar: DİSK-AR tarafından hesaplanmıştır. Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla verileri TÜİK, Dönemsel Hesaplar İstatistiklerinden alınmıştır. (1) 2005 yılında TL'den 6 sıfır atılmıştır. (2) 2022 asgari ücreti ortalama olarak $[5004+647] / 2$ formülüyle hesaplanmıştır. 2022 Kişi Başına Gayri Safi Millî Hasıla cari fiyatlarla yaklaşık yüzde 90 oranında artışla tahmin edilmiştir.

Asgari Ücret Artmıyor Geriliyor

Asgari ücretin kişi başına GSYH'ye oranı yüzde 75'ti. Bu oran 12 Eylül 1980 darbesiyle yüzde 40'a geriledi. 2002 yılında AKP iktidara geldiğinde yüzde 52'ye yükseldi. 2016 yılında yaşanan yüzde 30'luk artışla asgari ücretin milli gelir içindeki payı yüzde 60'lara kadar çıktı. Ancak sonrasında asgari ücretin milli gelir içindeki payı hızla gerileyerek 2022 yılında zamlı asgari ücretin tahmini Kişi Başına GSYH'ye oranı yüzde 42'ye geriledi. Böylece 1980'li yıllara benzer bir tablo ortaya çıkmış oldu. Asgari ücretteki gerçek tablo, bölüşüm ilişkileri açısından görünüm 12 Eylül düzeyine benziyor.

Asgari ücretin 1970'lerdeki durumunu esas alacak olursa 2022'de 10 bin lira civarında asgari ücret hayal değil. Türkiye ekonomisinin büyümesi buna müsait. Çok gerilere gitmeden 2016'daki düzeyde bir asgari ücret düzeyi söz konusu olsaydı, sadece 2016'dan bu yana asgari ücret büyümeden adil pay olsaydı bugün asgari ücret bugün 8 bin 100 lira olabilirdi.

Asgari Değil Ortalama Ücret!

Bir düzeltme ve hatırlatma yapmak lazım. Yasal ve yaygın ifade gereği asgari ücret kavramını kullanıyoruz. Ancak bu doğru değil. Türkiye'de asgari ücret saptanmıyor! Saptanan ücret ortalama ücret adeta ücretle çalışanların ortalama ücreti. Türkiye'de asgari ücret ve civarında ücretle çalışanlar (+yüzde 10) oranı yüzde 50'ye yakın. 9 ile 9,5 milyon kişi bu civarda ücretlerle çalışıyor. Avrupa Birliği ülkelerinde ise bu oran Eurofound tarafından yeni açıklanana bir çalışmaya göre yüzde 4 civarında. Arada devasa fark var. Türkiye'de asgari ücret artık ortalama ücret haline geldi. Saptanan ücret on milyona yakın ücretliyi ve ücretler genel düzeyini yakından ilgilendiriyor.

Enflasyon Farkı Zam Değil!

Milyonlar bugünü bekliyordu! TÜİK bugün (4 Temmuz) saat 10.00'da milyonların yaşamını yakından ilgilendiren bir veriyi açıklıyor. Bugün açıklanan Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) 14 milyona yakın emekliyi, 3,5 milyon kamu görevlisini, 2 milyon kamu işçisini, milyonlarca sendikasıız özel sektör çalışanını, yüzbinlerce sendikalı işçiyi ve onların ailelerini doğrudan ilgilendiriyor. Ücretlere, maaşlara ve emekli aylıklara bugün açıklanan TÜFE oranında ve onun civarında enflasyon farkı ödenecek. TÜİK bugün sadece enflasyon oranını açıklamıyor halkın ekmeğini açıklıyor.

TÜİK En Büyük Patron!

TÜİK yönetimi adeta Türkiye'nin en büyük patronudur. Onların dediği kadar enflasyon farkı ücretlere, maaşlara, aylıklara eklenecek. Cebe girecek parayı onlar belirleyecek. Mutfağa girecek gıdayı onlar belirleyecek. Türkiye 21. Yüzyılın en yüksek enflasyonunu yaşıyor. O yüzde Temmuz 2022'de enflasyon farkı hiç olmadığı kadar gündemde. 2022'nin ilk ayında patlayan enflasyon nedeniyle TÜFE giderek çok yaşamsal bir gösterge haline geldi. 6 aylık TÜFE artışı yaşamsal öneme sahip. Bu artışın yüzde 38-40 aralığında olacağı biliniyor. Dolayısıyla milyonların ücretine, maaşına, aylığına bu civarda enflasyon farkı eklenecek.

Enflasyon farkı zam değil. Enflasyon farkıyla ücretler artmaz. Emekliye büyümeden fark verilmiyor. Memur emeklileri de kamu görevlileri toplu sözleşmesinde öngörülen enflasyon farkını alıyor. İşçi emeklisi aylıkları yasa gereği sadece TÜFE'deki 6 aylık artış kadar artırılıyor. Aslında emekliye hiç zam yapılmıyor desek yeridir. Sadece enflasyon farkı ödeniyor. Memurlara da enflasyon farkı ödeniyor. Özel sektördeki milyonlarca işçiye enflasyon farkı kadar dahi zam yapılması zor görünüyor.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ancak yüksek enflasyon nedeniyle insanlarda yüksek zam algısı yaratılıyor. Zam yapıldığı yok yüksek zam yapıldığı yok. Ücret, maaş ve aylıklar enflasyonun ardında soluk soluğa kalmış durumda. Enflasyonun hızına yetişemiyorlar. Yüksek enflasyon sınıflararası bir gelir aktarma mekanizması olarak işler. Yüksel enflasyon dönemlerinde sabit gelirli (emek gelirleri) kaybeder.

Zam Yok, Fark Var!

Enflasyon farkına dayalı ücret artışları iki nedenle oldukça sorunludur. Birincisi enflasyon doğru ölçülüyor. TÜİK tarafından ölçülen resmi enflasyonun gerçekleri yansıtmadığı biliniyor. TÜİK'in madde fiyat listesini karartması nedeniyle TÜİK enflasyon verileri daha da güvenilir hale geldi. Öte yandan TÜİK enflasyonu gelir gruplarına göre ölçmüyor ve açıklamıyor. Yoksulun da zengin de enflasyonu aynı açıklanıyor, işçinin de patronun da enflasyonu aynı açıklanıyor. Bu enflasyon hesabıyla mevcut alım gücünün bile korunması mümkün değil. Reel ücretlerin korunması mümkün değil.

Dahası enflasyon doğru ölçülse bile 6 ay geriden gelen enflasyon farkı yüksek enflasyon dönemlerinde kayıpları karşılamaz. Fiyatlar her ay artarken ücretlerin 6 aylık veya yıllık artması emek gelirlerinin alım gücünü düşürür. O nedenle yüksek enflasyon dönemlerinde iki veya üç aylık ücret artışları hatta aylık ücret artışları şarttır.

Enflasyona endeksli ücret artışlarının ikinci sorunu emekçinin büyümeden pay alamamasıdır. Enflasyon doğru ölçülse bile ülkenin büyümesi ücretlere ve maaşlara yansımıyorsa emekçiler görece olarak yoksullaşır, bölüşümdeki payları azalır. Asıl mesele enflasyona endeksli farklar değil ekonomik büyümeden gayrisafi yurtiçi hasıla artışından emekçilerin pay almasıdır. Örneğin Türkiye ekonomisi 2021 yılında yıllık yüzde 11 büyüdü, 2022 ilk çeyrekte yüzde 7,3 büyüdü. Bu artışların yansımadığı ücret, maaş ve aylık artışları gerçekte artış değildir. Nitekim emek gelirleri milli gelirden pay alamadığı için. 2000 yılı ilk çeyrekte yüzde 39,1 olan emeğin payı yüzde 31,5'a geriledi. Sermayenin payı ise yüzde 41,7'den yüzde 47,6'ya yükseldi. Enflasyon farkına hapsedilmiş ücret politikasının sonucu budur.

Bugün açıklanan TÜFE ile aynı döngü bir kez daha tekrarlanacak. Emek gelirleri alım gücünü bile koruyamayacak ve milli gelir içindeki payı daha da azalacak. Bugün açıklanan yüzde 38-40 civarındaki 6 aylık enflasyon farkı ücretler yansıtılacak.

Çalışanlar, bugün zam aldık diye sevinmeyin. Yapılan son 6 ayda kaybettikleriniz gecikmeli ve eksik geri ödenmesidir. Zam yok!

TÜİK MEMURUN VE EMEKLİNİN ZAMMINA ADETA EL KOYDU

TÜİK 6 aylık enflasyon artışı yüzde 42,35 olarak açıklarken, ENAG ise 6 aylık enflasyon artışını yüzde 71 olarak açıkladı. TÜİK, halkın gerçek enflasyonunu saklayarak bugün memurun ve emeklinin maaşına en az yüzde 28,65 oranında el koydu. Eğer asgari ücrete yüzde 30 değil de altı aylık enflasyon farkına göre zam verilmiş olsaydı asgari ücret 5500 TL değil 6 bin 54 TL olacaktı. İktidar asgari ücretliye TÜİK zammını bile çok gördü.

Asgari ücretliye TÜİK zammı bile çok görüldü.

Asgari ücret yüzde 30 zamlı 5500 TL olarak açıklandı. Oysaki TÜİK ilk 6 aylık enflasyonu yüzde 42,35 olarak açıklamıştı. İktidar asgari ücretliye en azından TÜİK'İN 6 aylık enflasyon farkını zam olarak vermiş olsaydı asgari ücret 6 bin 54 TL olacaktı. Yani iktidar TÜİK'İN makyajlı verilerindeki enflasyon oranını dahi asgari ücretliye çok gördü.

Zamlarda TÜİK ile ENAG arasında 28,65 puan fark oluştu.

TÜİK, 6 aylık enflasyon oranını yüzde 42,35 olarak açıkladı. ENAG ise 6 aylık enflasyon oranını ise yüzde 71 olarak açıkladı. Memur ve Emekliye yapılacak zam oranlarında TÜİK ile ENAG enflasyonu arasında 28,65 puan fark oluştu. TÜİK, halkın gerçek enflasyonunu karartarak, memurun ve emeklinin en az 28,65 puan zammına el koymuş oldu. Bu durumda TÜİK bir istatistik kurumu olmaktan öte emekçiye yoksullaştıran, cebini boşaltan bir kuruma dönüşmüş oldu.

1998 Mart ayından itibaren en yüksek enflasyonu gördük.

TÜİK, yıllık enflasyonu yüzde 78,62 olarak açıkladı. ENAG enflasyonundaki yıllık artış ise yüzde 175. Aradaki fark ise 97 puan. TÜİK'İN kararttığı verilerde dahi Türkiye yüzde 78,62 enflasyonla Eylül 1998'den beri en yüksek enflasyonu görmüş oldu. Eylül 1998 yılından resmi enflasyondaki yıllık artış yüzde 80,4 olarak kayıtlara geçmişti. AKP her ay sadece kendi olduğu dönemi değil kendinden önceki dönemin enflasyon rekorlarını da kırmaya başladı.

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ İÇİN BAŞVURUDA REKOR KIRILDI

Covid-19 salgınının krizdeki Türkiye ekonomisinde yarattığı tahribat, bu kez de İŞKUR verileri ile ortaya konuldu. İşsizlik ödeneği ve iş kaybı tazminatı başvurusu yapanların sayısı 2017 yılına oranla yüzde 152'lik artışla 1 milyon 880 bin 801 kişiye ulaştı.

2017 yılında 744 bin 91 yurttaş İŞKUR'a işsizlik ödeneği ve iş kaybı için başvurdu. 2018 yılında ise başvuran sayısı 840 bin 793'e yükseldi. Başvurularda 2018 yılından 2019 yılına büyük artış yaşandı. Buna göre, 2019 yılında 1 milyonu aşan başvurusu sayısı 1 milyon 225 bin 897 oldu.

Toplam dokuz ayı salgın gölgesinde geçen 2020 yılında yapılan işsizlik ödeneği ve iş kaybı başvurusu sayısı 1 milyon 396 bin 362'ye çıktı. 2021 yılında ise başvurular rekor kırdı. 2017 yılına oranla yüzde 152, 2020 yılına oranla da yüzde 34 artan başvuru sayısı 1 milyon 880 bin 801'e kadar tırmandı.

İŞKUR'a Başvuruda Artış

İş sahibi olmak ümidiyle İŞKUR kurs ve program ilanlarına başvuran kişi sayısı da çarpıcı boyutta arttı. Buna göre, 2017 yılında 283 bin 226 başvuru yapılırken 2018 ve 2021 yıllarını da kapsayan dört yıllık başvuru sayıları şöyle:

2018: 445 bin 389

2019: 546 bin 760

2020: 469 bin 246

2021: 1 milyon 378 bin 942

HEM CEBE HEM DE PSİKOLOJİYE ZARAR

Haziran ayı yıllık enflasyon yüzde 78,62 olarak açıklandı. Bu şekilde devam ederse eylül sonunda yüzde 100'e dayanmış olacak. Her gün fiyatları izlemek, ucuz domatesin peşinde koşmak, düşünmek hepimizi helak ediyor.

Haziran ayında tüketici fiyatları bir önceki aya göre yüzde 4,96 artınca yıllık enflasyon yüzde 78,62'ye yükseldi. Normalde yaz aylarının enflasyonun yatay seyrettiği bir dönem olduğu düşünülürse, doludizgin fiyat artışlarının hız kesmeden sürdüğü görülür. Basit bir hesaplama ile, enflasyon önümüzdeki üç ay yüzde 5 temposuyla artmaya devam ederse, Eylül sonunda yüzde 99'u bulup, yüzde 100'e dayanmış olacak.

Ay içinde yapılan elektrik, doğalgaz, motorin, benzin, çay, uçak bileti zamları zaten enflasyon ivmesinin devam ettiğini gösteriyordu. Sebze ve meyvenin bollaşmasının beklendiği yaz aylarında dahi gıda ve alkolsüz içecek fiyatları işlenmiş gıdaların etkisiyle yüzde 2,09 artış sergileyince, yıllık gıda enflasyonu yüzde 94'e yükselmiş oldu.

Yoksul kesimlerin harcamalarının büyük ölçüde gıda, konut ve ulaştırmaya sıkıştığı düşünülürse; konut enflasyonunun aylık yüzde 8,34 sıçramayla yüzde 75,09'a, ulaştırmanın ise aylık çift haneli yüzde 10,59'luk bir artışla yüzde 123,34'e varması sonucu yaşamın dar gelirli yurttaşlar için daha da zorlaştığı net biçimde görülüyor.

Ana harcama gruplarına göre yıllık TÜFE değişim oranlarına baktığımızda; giyim ve ayakkabı (yüzde 26,99), eğitim (yüzde 27,76), sağlık (yüzde 39,34 ile eğlence ve kültürün (yüzde 50,52) endeks artışının altında kalması, bu mecralarda fiyatların göreceli ılımlı seyretmesi dikkat çekiyor. Bunun başlıca iki nedeni var; birincisi, hizmet sektörleri ticarete konu değil ve döviz kuru değişimlerinden daha az etkileniyor. Döviz kurunun kontrol edilememesi, dolayısıyla nihai fiyatlara daha az yansıyor. İkincisi, varlıklı kesimler dışındaki halk, özellikle de dar gelirli kesimler zorunlu günlük harcamalar dışında eğitim, sağlık, eğlence ve kültür hizmetlerinden yararlanamıyor. Kılık kıyafete para ayıramıyor. Bunun tek istisnası, yüzde 79,55 artış gösteren lokanta ve oteller. Bu verinin de açıklaması, büyük olasılıkla turizm sezonunun geçtiğimiz iki yıla göre canlı geçiyor, dövizle harcama yapan turistlere yüksek maliyetlerin yansıtılıyor olmasıdır.

Tüm bu bulgular, yoksul halk kesimlerinin hem öncelikli ihtiyaç maddelerinin fiyatlarının manşet enflasyondan daha fazla artması, hem de eğitim ve sağlık gibi gelecek kuşakların refahını da etkileyecek hizmetlerden yoksun kalmaları nedeniyle, enflasyonun darbesini daha sert yediklerini kanıtıyor. Diğer bir ifadeyle enflasyonun sınıfsal boyutunu yansıtıyor.

Haziran ayı zam şampiyonları

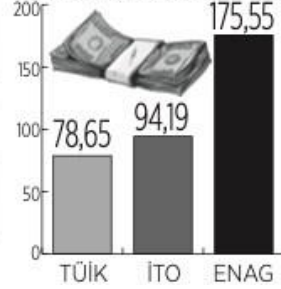

TÜFE ANA HARCAMA GRUPLARINA GÖRE YILLIK DEĞİŞİM ORANLARI (%), HAZİRAN 2022'DE ŞÖYLE GERÇEKLEŞTİ:

Yıllık en çok zamlanan gruplar

Ulaştırma:	%123,37
Gıda ve alkolsüz içecek	%93,93
Ev eşyası	%81,14
Lokanta ve oteller	%79,55
Konut	%75,09
Alkollü içecek ve tütün	%70,99

ÜÇ FARKLI ENFLASYON ORANI (%)

Üretici Fiyatları Makası Açılıyor

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) aylık yüzde 6,77, yıllık yüzde 138,31 artış gösterdi. Üretici fiyatlarıyla tüketici fiyatları arasındaki makas 60 puana kadar rekor bir düzeyde açıldı. Bu önümüzdeki dönemde de tüketici fiyatlarına üretici fiyatları kanalıyla basıncın devam edeceğinin açık bir belirtisi.

Üretici fiyatlarını tüm dünyada aşırı yüksek seyreden enerji fiyatlarının yukarı çektiği söylenebilir. Ne var ki, ara mallarının da yüzde 126'lık artışı, üç haneli enflasyonun enerji ile sınırlı olmadığını söylüyor. İmalat sanayindeki yüzde 120,47'lik fiyat değişim oranı da, üretici fiyatlarının tüketim malları fiyatlarını önümüzdeki dönem de artıracığının teminatı gibi...

Memur Zammı Yüzde 47 Olmalı

2022'nin ilk altı ayındaki tüketici enflasyonu yüzde 42,35'e ulaştı. Böylece memur ve memur emeklilerine ödenecek enflasyon farkı, Ocak 2022'deki yüzde 5 toplu sözleşme zammı düşünülünce yüzde 37,35'i buldu. Bunun üzerine yüzde 7 toplu sözleşme zammı da eklenecek. Aziz Çelik arkadaşımızın altını çizdiği gibi, burada hesaplamamızın, enflasyon farkının yüzde 7 faktörü ile çarpılmasıyla bulunması, maaş zammının yüzde 47 şeklinde gerçekleşmesi gerekiyor.

Haziran enflasyon oranları (%)

	AYLIK	YILLIK
TÜFE	4,95	78,62
ÜFE	6,77	138,31

İstanbul Sanayi Odası'nın Türkiye'nin 500 Sanayi Kuruluşu Araştırması, bu şirketlerin karlarının 2021'de yüzde 137,2 artarak 219,4 milyar TL'ye yükseldiğini göstermişti. İşçi başı ortalama ücret artışı ise sadece yüzde 26,3 olmuştu. Bu sermaye kesiminin enflasyona karşı korunmak şöyle dursun, bu ortamdan beslendiğini gösteriyor. Öyleyse emek kesiminin zararlarının da ücret artışları ile telafi edilmesi gerekiyor. Demek ki özel sektördeki ücretlerin de en az yüzde 47 artırılması zorunlu.

Aslında yüksek enflasyon ortamları işçi sınıfının mücadele potansiyelinin yükseldiği dönemlerdir. Çünkü düşük enflasyon döneminde emek gelirlerindeki erozyon çok dikkat çekmeyebilir, işçi sınıfının kolektif hak arayışları gündeme gelmeyebilir. Enflasyon dönemlerinde ise direniş gereği daha kolay kavranarak, militanlık potansiyeli artar.

Yüksek Enflasyon Yaşamı Zindan Ediyor

Enflasyon toplumda yorgunluk, bezginlik, tepkisellik yaratıyor. Her gün, sürekli fiyatları izlemek zorunda kalmak; zeytinyağı mı alsam, ayçiçek yağı mı; tereyağı mı, margarin mi kararını vermek, domatesi nereden ucuz bulurum diye koşuşturmak başlı başına bir sorun. Şimdi mi alsam, haftaya mı, kredi kartı bakiyesinin bu ay ne kadarını kapatsam, kirayı nasıl denkleştirsem, faturaları hangi parayla ödesem, acaba ihtiyaç kredisi mi çeksem, tatile gidemeyeceğimizi çocuklara nasıl ve ne zaman söylesem ikilemleri hepimizi helak ediyor.

Ülkemizde kötü ekonomi politikalarından kaynaklanan faizi düşürmeme inadıyla döviz kurlarından beslenen, dünyada hammadde ve enerji fiyatlarının yükselmesiyle katmerlenen arz kaynaklı bir enflasyon egemen. Geniş halk kesimlerinin talep fazlası yaratacak harcama gücü zaten yok. Kimi ülkelerdeki gibi pandemi döneminde nakdi yardımlarla ek bir alım kapasitesi de yaratılamadı. Olsa olsa bireysel kredilerle zorunlu ihtiyaç maddeleri alımını önce çekmekten kaynaklanan bir talep canlanması söz konusu olabilir. O kapı da makro ihtiyati önlemler denilen, bireysel kredileri zorlaştıran, maliyetlerini artıran adımlarla büyük ölçüde kapatıldı.

Bu nedenlerle enflasyonun önümüzdeki aylarda da insanlarımızı hem ekonomik, hem de psikolojik yönden zayıf düşürme riski giderek artma eğilimi gösterecek.

GENEL AYDINLATMA TARİFESİ SON BİR YILDA 6 KAT ARTTI

Ek bütçeyle milyarlarca lira dağıtım şirketlerinin kasasına girecek

Temmuz ayında elektrik tarifelerinde genel aydınlatma dışın zam yapılmadı. Elektrik dağıtım şirketlerine ek gelir kapısı gibi görülen genel aydınlatma tarifesi son bir yılda 6 kat artarak şirketlerin kasasına milyarlarca lira aktarıldı. Ek bütçede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na verilen ek ödenek ile genel aydınlatma bütçesi de 2,5 kat arttı. Genel aydınlatma tarifesine yapılan zam bugün konut tarifesini ikiye katlıyor. İktidar vatandaşın faturasını düşürmek yerine şirketlerin kasasını dolduruyor. 2021 yılında 3,8 milyar lira ödenirken; 2022 yılı için yaklaşık 9,2 milyar lira tutarında genel aydınlatma ödeneği ayrılmış durumda.

Genel Aydınlatma Tarifesini EPDK Belirliyor

Genel aydınlatma tarifesi EPDK tarafından belirleniyor. Genel aydınlatma kamunun genel kullanımına yönelik bulvar, cadde, sokak, alt-üst geçit, köprü, meydan ve yaya geçidi gibi yerler ile vatandaşların ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, tarihi ve ören yerlerinin aydınlatılması ile trafik sinyalizasyonunu kapsıyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinden dağıtım şirketlerine EPDK tarafından belirlenen genel aydınlatma tarifesi kapsamında ödeme yapılıyor.

Dağıtım Sistemi Kullananlar		Tek Terimli	
Sanayi	256,6870	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer	235,0787	2	2
Mesken	154,5685	1	1
Tarımsal Faaliyetler	159,7360	1	1
Aydınlatma	216,7131		
Alçak Gerilim		Tek Terimli	
Sanayi	262,2851	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer (30 kWh/gün ve altı)	174,6438	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer (30 kWh/gün üstü)	243,7383	2	2
Mesken (8 kWh/gün ve altı)	95,5452	1	1
Mesken (8 kWh/gün üstü)	159,2790	1	1
Sabit Mülkiyet ve Muharip Malul Gaziler	38,7776		
Tarımsal Faaliyetler	164,3828		
Aydınlatma	224,9134		
Genel Aydınlatma	204,7600		

1 haziran

Dağıtım Sistemi Kullanıcıları		Orta Gerilim Çift Terimli	
Sanayi	248,3714		
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer	230,2455		
Mesken	152,9207		
Tarımsal Faaliyetler	157,6777		
Aydınlatma	212,2218		
Tek Terimli		Tek Terimli	
Sanayi	256,6870	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer	235,0787	2	2
Mesken	154,5685	1	1
Tarımsal Faaliyetler	159,7360	1	1
Aydınlatma	216,7131		
Alçak Gerilim		Tek Terimli	
Sanayi	262,2851	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer (30 kWh/gün ve altı)	174,6438	2	2
Kamu ve Özel Hizmetler Sektörü ile Diğer (30 kWh/gün üstü)	243,7383	2	2
Mesken (8 kWh/gün ve altı)	95,5452	1	1
Mesken (8 kWh/gün üstü)	159,2790	1	1
Sabit Mülkiyet ve Muharip Malul Gaziler	38,7776		
Tarımsal Faaliyetler	164,3828		
Aydınlatma	224,9134		
Genel Aydınlatma	262,0928		

1 temmuz

Genel Aydınlatma 6 Ayda 2 Kat, Bir Yılda 6 Kat Arttı

Genel aydınlatma tarifesi 2022 yılına kadar genellikle konut tarifesinden daha düşük tutardayken, son bir yılda yapılan artışlarla bu tablo tam tersine döndü. 1 Temmuz 2021 yılında 43 kuruş olarak belirlenen tarife, 1 Ocak 2022 tarihinde yapılan fahiş zamlarla 1 lira 38 kuruşa yükseldi. 1 Nisan 2022 tarihinde 2 lira 4 kuruşa çıkan tarife son olarak 1 Temmuz 2022 tarihi itibarıyla de 2 lira 56 kuruşa çıktı. Buna göre genel aydınlatma tarifesi son bir yılda yüzde 495 oranında artmış oldu. Temmuz 2021'de konut tarifesinin yaklaşık yarısı tutarında olan tarife bugün konut tarifesinin neredeyse iki katına çıktı.

Ek Bütçe İle Genel Aydınlatma Ödeneği 2,5 Kat Arttı

İktidarın TBMM'den geçirdiği ek bütçede Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesine verilen genel aydınlatma ek ödeneği bakanlığın 2022 yılı bütçesini geçti. Bakanlığın ek bütçe ile 5 milyar 400 milyon lira tutarında ek bütçe ayrıldı. 2022 yılı bütçesinde 3 milyar 791 milyon 428 bin TL olan aydınlatma ödeneği 9 milyar 191 milyon 428 bin TL'ye çıktı. Başka bir deyişle genel aydınlatma ödeneği yaklaşık 2,5 kat artırılmış oldu.

2021'de 3,8 Milyar Lira Ödendi, 2022'de 9,2 Milyar Ayrıldı

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 2020 yılında özel dağıtım şirketlerine 3 milyar 5 milyon 422 bin TL tutarında genel aydınlatma ödemesi yapılırken, 2021 yılında bu tutar 3 milyar 849 milyon 799 bin TL olarak gerçekleşti. 2022 yılı için yaklaşık 9,2 milyar lira tutarında bütçe ayrılması özel dağıtım şirketlerinin kasasına bir yılda yaklaşık 2,4 kat tutarında daha fazla ödeme yapılması anlamına geliyor. 2021 yılında 3,5 milyonu aşkın abone faturasını ödeyemediği için elektriksiz kaldı. İktidar Türkiye'de derin bir enerji yoksulluğu yaşanırken; yılbaşında Cumhuriyet tarihinin en büyük zammını yaptı. Şimdi ise milyarlarca lira tutarında kamu kaynağını yine özel şirketlere aktarmaya hazırlanıyor. Dağıtım şirketlerine ödenecek genel aydınlatma bedeli bir yılda neredeyse 2,5 kat arttı. Milyarlarca lira Hazine'den - yani vatandaşın cebinden çıkacak.

ELEKTRİKTE TAVAN FİYAT YÜKSELDİKÇE TARİFEDE ZAM BASKISI ARTIYOR

Elektrikte üretim maliyetlerindeki artışı sınırlandırmak amacıyla piyasa takas fiyatına (PTF) getirilen tavan fiyat uygulamasının üç ay içerisinde yüzde 50 oranında artarak megavatsaat başına 2 bin 500 liradan 3 bin 750 liraya çıkarıldı. Elektrik fiyatlarını frenlemek için 1 Nisan'da hayata geçirilen tavan fiyatın 19 Mayıs ve 1 Haziran'da artırılmasının ardından ulusal tarifede zam yapıldı. Üç ayda üçüncü kez artırılan tavan fiyatın 1 Temmuz'da megavatsaat başına 3 bin 750 liraya çıkarılması ulusal tarifede zam baskısı yaratıyor.

Altı Ayda Yüzde 151'e Varan Oranda Zam Yapıldı

AK Parti iktidarı ulusal tarifede 1 Ocak'ta yüzde 127'ye varan fahiş zammın ardından KDV indirimi gibi göstermelik adımlar atmıştı. 1 Haziran'da yüzde 15 oranında zam yapılan konut tarifi böylece 6 ay içinde toplamda yüzde 151 oranında zamlandı. Temel bir hak olan elektrik kullanımı Türkiye'de fahiş fiyatı nedeniyle ulaşılabilir olmaktan çıkarken; iktidar gizlemeye çalışsa da Türkiye'de çok derin bir enerji yoksulluğu yaşanmaktadır.

Üretimde İthal Girdili Santrallerin Payı Artıyor

İktidarın yanlış politikaları nedeniyle milli paramız Türk Lirası'ndaki değer kaybı elektrik üretim maliyetlerini yükseltmektedir. Özellikle ithal kömür ve doğalgaz gibi dışa bağımlı girdilerle üretim yapan elektrik santrallerinin maliyetleri bu kapsamda sürekli artmaktadır. Haziran ayı sonu itibarıyla ithal kömür ve doğalgazla üretim yapan santrallerin payı yüzde 40'a dayanırken; bu durum yaz döneminde üretim maliyetlerin daha da artacağını göstermektedir.

Tavan Fiyat Üç Ayda Yüzde 50 Oranında Arttı

İktidar elektrik üretimindeki maliyet artışını frenleyebilmek amacıyla gün öncesi piyasasına sunulan tekliflerin arz ve talebe göre eşleşmesiyle belirlenen piyasa takas fiyatına (PTF) müdahale ederek 1 Nisan 2022 itibarıyla tavan fiyat uygulaması başlatmıştı. Fiyat artışını sınırlamak amacıyla getirilen tavan fiyat uygulaması üç ay gibi kısa bir süre içerisinde 2 bin 500 liradan 3 bin 750 liraya çıkarılarak yüzde 50 oranında arttı. İktidar; sınırlandırılmak istenilmesine karşın elektrikte üretim maliyetleri kontrol edemiyor. Üretim maliyetlerindeki artışın nedeni ise Türk Lirası'ndaki değer kaybıdır. Dolayısıyla iktidar kendi yanlış politikasının faturasını vatandaşa elektrik tarifesinde zam olarak yansıtmamalıdır.

YATIRIMI RİSKLİ GÖREN YABANCI ENERJİ SEKTÖRÜNDEN ÇIKIYOR

YEKDEM, sistemde yapılan değişiklikler ve ülke kredi risk priminin (CDS) yükselmesi nedeniyle cazibesini yitiriyor. Yapılan son ihalelere yabancı katılımı olmadı. Yerli sermaye ise yatırım iştahını kaybetmekten şikayetçi.

TL'ye dönülmesinden sonra 2021 ve 2022 yılında yapılan ihalelerde yabancı yatırımcının ortaklık veya direkt yatırım bulunmuyor. Geçen yıl 24-27 Mayıs'ta yapılan YEKA GES-3 ihalesinde 74 adet GES'i 30 şirket kazandı. Bu şirketler arasında yabancı yatırımcı yok. Yakın zamanda yapılan YEKA GES-4'ün 1 ve 2'nci kısım yarışmalarına da yabancı yatırımcı yer almadı.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Özellikle Rusya-Ukrayna savaşıyla öne çıkan enerji krizi, dikkatleri yenilenebilir kaynaklara yöneltti. Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM), bu dönemde Türkiye'nin son yıllarda bu alanda önemli yatırımlar yapılmasına öncülük etmiş ve uluslararası sermayenin de dikkatini çekmişti. Ancak, YEKDEM mekanizmasında yapılan değişiklikler, ihalelerin TL bazlı olarak yapılması, bunların yanı sıra Türkiye kredi risk primi CDS'nin tarihi seviyelere yükselmesi, sisteme olan ilgiyi düşürdü. Yabancı firmaların bu nedenle ihalelere katılmamaya başladığı, yerli firmaların da benzer şikâyetlerde buldukları belirtiliyor. Son olarak 28 ve 29 Haziran'da yapılan YEKA ihalelerine de yabancı firma katılımı olmadı.

ÇAYA BİR ZAM DAHA...**Son iki ayda yüzde 61.3'lük artış**

Çaydaki fiyat artışı sürüyor. Yakın zamanda fiyatı yüzde 2.5 artan çaya 9.5'lik bir zam daha geldi.

Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün (Çaykur) 16 Mayıs tarihinde çaya ortalama yüzde 43.71 zam yapmasının ardından fiyat artışları sürüyor.

Böylece çaya iki aydan daha az bir sürede toplam yüzde 61.3 zam yapılmış oldu. Sektör paydaşları, Temmuz ve Ağustos aylarında çaya yeni zamların gelebileceğini öne sürüyor.

AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 14 Mayıs tarihinde 2022 yılı yaş çay taban alım fiyatını açıklamıştı. Yaş çayda geçen yıl 3,87 TL olan alım fiyatı yüzde 73 artışla 6 lira 70 kuruşa, kilogramda 13 kuruş olan destekleme primi de yüzde 130,8 artışla 30 kuruşa çıkarılarak fiyat 7 TL seviyesine yükseltilmişti.

Çay Üreticileri Meclisi Erdoğan'ın söz konusu açıklamalarına tepki göstererek "Yaş Çay taban fiyatının 9 TL olarak açıklanmasını isteyen üreticileri hiçe sayarak açıklanan bu fiyat, çay tarımını bitirmenin, özel sektörü korumanın yoludur" demişti.

TARIMDA ACI TABLO!**Arpa, buğday ithalatında dünyada ilk üçe girdik**

FAO raporu acı bilançoğu ortaya koydu. Buğday ve arpanın anavatanı Türkiye, bu iki üründe 2021-2022 sezonunda dünyanın en çok ithalat yapan ilk 3 ülkesinden biri oldu.

Anadolu, buğday ve arpanın anavatanı olarak biliniyor ancak bu bereketli topraklar, çiftçinin tüm uyarılarına rağmen üretim gücünü yitiriyor. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) hazırladığı son raporda ülkelerin üretim ve ithalat rakamlarını listeledi. Bu rapora göre Türkiye 2021-2022 sezonunda hem buğdayda hem de arpada dünyanın en çok ithalat yapan ilk 3 ülkesinden biri konumunda.

Çiftçi Uyarıyor

Maliyet artışları katlanırken yeterli destek alamayan çiftçiler hızla topraktan kopuyor, üretimi bırakıyor. "Üretemiyoruz" çığlıkları duyulmayan çiftçi borç sarmalı içinde. 2008 yılında Sosyal Güvenlik Kurumu'na (SGK) kayıtlı çiftçi sayısı 1.1 milyon iken bu sayı 2022 Nisan itibarıyla 493 bine gerilemiş durumda. Bu hızlı düşüş, FAO'nun son raporunda kendini gösteriyor.

Rapora göre Türkiye'nin buğday üretimi 2018-2020 ortalamasında 19.8 milyon ton iken bu rakam 2021 yılında 17.7 milyon tona geriledi. 2020 tahmini ise 19 milyon tonluk üretime ulaşılması. Örgüt Türkiye'nin 2021 buğday ithalatının 2021-2022 döneminde 9 milyon ton olmasını tahmin ediyor. 2022-2022 öngörüsü ise yine aynı seviyede bir ithalat rakamı. Türkiye Mısır ve Endonezya'dan sonra en çok buğday ithal eden 3'üncü ülke olarak öne çıkıyor.

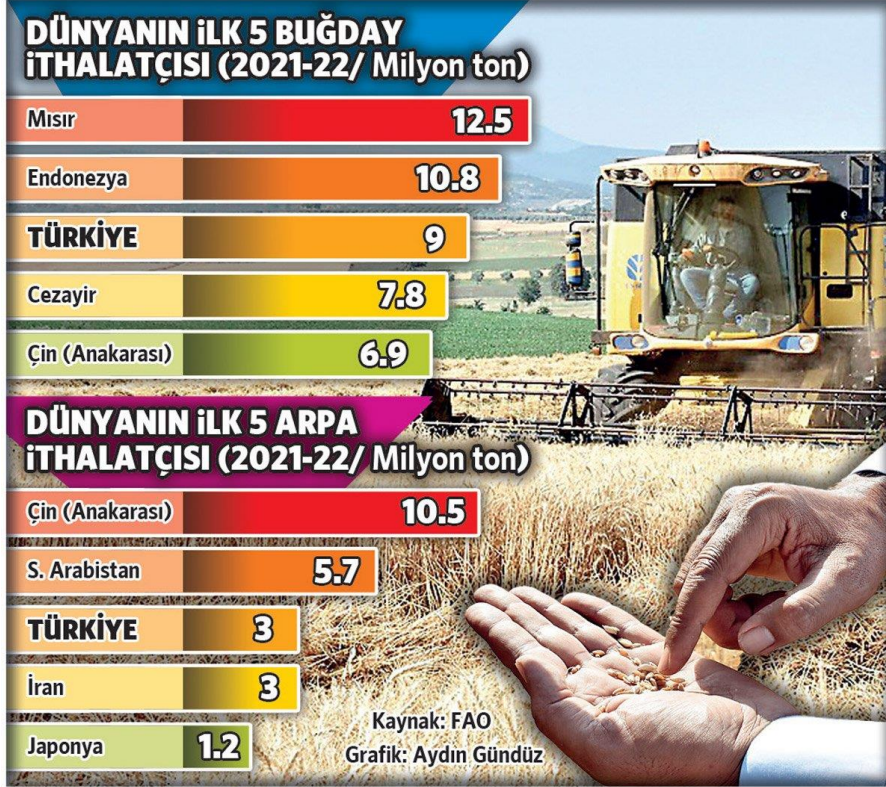
İhracat Düşüyor

Türkiye'nin buğday ihracatı da düşüyor. İhracat 2018-2021 döneminde yıllık ortalama 4.4 milyon ton iken 2021-2022 sezonunda bu rakamın 4 milyon tona gerileyeceği öngörülüyor.

Kişi Başına 214.6 Kilo İle Tüketimde Birinciyiz

FAO raporuna göre Türkiye'de buğday stokları 2019'da 6.3 milyon ton seviyesindeyken 2023'te bu miktar 5.4 milyon tona kadar gerileyecek. Yıllık kişi başına 214.6 kilogramlık tüketimle dünyada en çok buğday tüketilen ülke olan Türkiye için bu stratejik üründe yürütülen politikanın sürdürülebilir olmadığının altı çiziliyor.

Arpada alarm zilleri çalıyor

– Türkiye'nin her bölgesinde yetişen ve başta hayvan yemi olarak kullanılan arpada da alarm zilleri çalıyor. Doğum yeri Mezopotamya olan arpada ithalatımız 2021-2022 sezonunda 3 milyon tona ulaşacak. FAO raporunda bunun nedeninin 2018-2020 yılları arasında ortalama yıllık 7.6 milyon ton olan üretimin 2021'te 5.8 milyon tona gerilemesi olduğu belirtiliyor. Türkiye bu ithalat ile Çin ve Suudi Arabistan'dan sonra dünyanın en çok arpa ithal eden 3'üncü ülkesi oldu. Veriler, ithalat sopası ile fiyat düşürme politikasının Türkiye'yi üretim düşüşü sarmalına ittiğini gösteriyor.

TMO, HASADA 10 GÜN KALA 90 DOLAR DAHA YÜKSEK FİYATLA 18 BİN TON YAĞ İHALESİ YAPTI!

TMO, yerli ayçiçeği hasadına 10 gün kala 18 bin ton yağ ihalesi gerçekleştirdi. İki firma aracılığıyla temin edilecek olan ayçiçek yağının, uluslararası piyasadan yaklaşık 90 dolar daha yüksek fiyatla bin 489 dolardan alımı yapıldı.

Ayçiçek yağının fiyatının artmasıyla ithalata yönelen Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) ayçiçek yağı hasadına 10 gün kala 90 dolar daha yüksek fiyatla 18 bin ton yağ ihalesi yapması dikkat çekti.

Dünya gazetesinin haberien göre, daha önce yaptığı iki ihalede de piyasadan daha yüksek fiyatla alım yapan TMO'nun bugün yaptığı ihaleye 7 firma katıldı. İhaleyle Yayla Gıda 12 bin ton ve Aves firması 6 bin ton alım yapacak.

Diğer yandan TMO, bugün ayçiçek yağı fiyatlarına zam yaptı. TMO, daha önce 129 liraya satışı sunduğu 5 litrelik ayçiçek yağı fiyatını 135 liraya çıkardı. Uluslararası yağ piyasasının şu an bin 400 dolar civarında olduğunu kaydeden sektör temsilcileri, TMO'nun son yaptığı ihalede ton başına ortalama bin 489 dolardan ürün aldığını belirtti.

'Hasada 10 Gün Kala İhale Açmak Doğru Değil'

TMO'nun 5 litrelik ayçiçek yağını 165 liraya mal ettiğini ve bunu 135 liradan sattığını aktaran sektör temsilcileri, devletin pahalı olan dönemde yağa müdahale etmesinin doğru olduğunu, ancak hasada 10 gün kalmışken tekrar ihale açmanın doğru olmadığını ifade ediyor.

Bayramdan sonra Adana'da hasadın başlayacağını ileten sektör temsilcileri, hasat başlamadan 18 bin ton yağın alınması, üstelik yağ fiyatlarının düşüşte olduğu dönemde ihale yapılmasına tepki gösterdi. Yapılan ihalenin başka ülkelerdeki çiftçilere yarayacağı belirtiliyor.

TMO'nun Aldığı Fiyattan Daha Ucuza Yağ Alınabilir

Ayçiçek yağı piyasasında son dönemde iç ve dış piyasada ciddi bir durgunluk yaşanıyor. Birçok firma oluşan yağ stoklarını elinden çıkarmaya çalışıyor. Sektör temsilcileri, TMO son ihaleyle hem kendilerine zarar verdiği ve paranın yurt dışına gitmesinden dolayı Türkiye'nin zarar gördüğünü belirtiyorlar.

Bugün TMO'nun aldığı fiyattan daha ucuz piyasadaki mal alınabilir. Diğer yandan hasatla beraber bin 300 ile bin 350 dolardan mal çıkması bekleniyor. Ayrıca talep azlığından dolayı marketlerde de fiyatlar düşmeye başladı.

HARCAMA KAMUDAN, HİZMET DIŞARIDAN**TRT 11,9 milyon TL'lik danışmanlık hizmeti aldı**

Tanıtım, reklam ve konuk ağırlama gideri 100 milyon TL olan TRT'nin dışarıdan temin yoluyla aldığı danışmanlık hizmetine ödediği para da belli oldu. İdarenin, "Gerekli görülen ve uzmanlık gerektiren konular" için aldığı danışmanlık hizmetine iki yılda toplam 11 milyon 956 bin TL harcadığı belirlendi.

TRT, 11,9 milyon TL'lik danışmanlık hizmeti aldı. Anayasa gereği tarafsız yayıncılıkla yükümlü olmasına karşın iktidarın politikalarını destekleyen yayınlar yaptığı gerekçesiyle tartışılan TRT'nin 2021 yılı harcama kalemlerinden bir yenisini daha açığa çıkardı. İdarenin 2020 ve 2021 yıllarını kapsayan iki yıllık dönemde dışarıdan aldığı danışmanlık hizmetlerine 10 milyon TL'den fazla para harcadığı öğrenildi.

TRT'nin mali hesapları 27 Mayıs 2022 tarihli TBMM KİT Komisyonu toplantısında görüşüldü. Aralarında Hilal Kaplan'ın da olduğu toplam dört TRT Yönetim Kurulu Üyesi isim, "Sağlık sorunları" nedeniyle rapor olarak toplantıya katılmadı. TRT yöneticilerinin yanı sıra, Temmuz ayı itibarıyla milletvekillerine ulaştı. TRT'nin fahiş harcamalarını ve 3 milyar 423 milyon TL'lik bandrol gelirini ortaya koyan yanıtlarda, "Dışarıdan alınan hizmetler" detayının büyüklüğü dikkati çekti.

Uzmanlık İstemiyor

CHP Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, "TRT dışarıdan hizmet alıyor mu? Alıyorsa hangi alanlarda alıyor, ne kadar ödeme yapılıyor?" sorularına verilen yanıt, TRT'nin danışmanlık için ödediği yüksek harcamayı gözler önüne serdi. TRT yönetiminden gelen yanıtta, "yayıncılık gereksinimleri, teknolojik dönüşüm ve birim talepleri nedeniyle gerekli görülen ve uzmanlık gerektiren konularda" dışarıdan temin yoluyla danışmanlık hizmeti alındığı kaydedildi. TRT'nin 2021 yılında aldığı danışmanlık hizmeti için ödenen tutar ise 5 milyon 290 bin 599 TL olarak açıklandı. Yönetim, dışarıdan alınan danışmanlık hizmetlerine yönelik giderlerin 2021 yılında 2020 yılına göre yüzde 26 oranında azaldığını ifade etti. 2020 yılında danışmanlık hizmet maliyeti 6 milyon 666 bin TL olarak kayda geçti.

KANAL SEVDASI ÜLKE GENELİNE YAYILIYOR

Ekonomik krize rağmen Cumhuriyet İttifakı'nın devasa bütçeli çılgın projeleri sona ermiyor. Kanal İstanbul, Kanal Riva ve Kanal Kütahya'nın ardından Bursa'da da AKP'li Büyükşehir ile ilçe belediyesi Kanal İnegöl projesi yapıyor.

Milyonlar ekonomik krizle boğuşup geçim mücadelesi verirken Cumhuriyet İttifakı'nın çılgın projeleri adeta kent kent tüm ülkeye yayılıyor.

Son olarak Kanal İstanbul projesinin bir benzerinin Bursa'da yapıldığı açıklandı. Kanal İnegöl adı verilen proje, AKP'li İnegöl Belediyesi ile AKP'li Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılıyor. Kanal projesinin masrafının yüzde 35'inin AKP'li Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından üstlenildiği, Kanal İnegöl'ün 850 metre uzunluğunda olacağı ve 2022'nin sonunda tamamlanacağını açıklandı. Kanal İnegöl için belediye kasasından 4 milyon TL harcadığı öğrenilirken projenin toplam maliyeti ise açıklanmadı. AKP'li İnegöl Belediye Başkanı Alper Taban ise daha önce yaptığı açıklamada, Kanal İnegöl'ün ilçeye değer katacağını söyledi.

Kanal Kütahya

MHP'li Kütahya Belediyesi, geçen ay Kanal Kütahya adı altında bir proje hazırladı. Belediye, "çılgın projenin" tanıtım dosyasında Merkez ilçesi Sınar Mahallesi'nde yapılacak olan Kanal Kütahya projesi için belediye kasasından 90 milyon TL harcanacağı belirtildi.

Kanal Kütahya projesinin 115 bin metrekarelik bir alan üzerine yapılacağı, alana iki adet gondol gezi istasyonu, kafe, yönetim binası, kano bakım onarım binası da inşa edileceği ifade edildi. Kanal ise 48 bin metrekarelik bir alanı kaplayacak. Ayrıca projede 12 adet bungalov ev, restoran ve 233 araç kapasiteli otopark bulunacak.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

MHP'li Kütahya Belediyesi'nin internet sitesinde ise projeye dair şu bilgilere yer veriliyor: "DSİ tarafından Kütahya Belediyesi'ne devredilen sulama kanalının regülatörden itibaren yaklaşık 18 kilometrelik bölümü, Kanal Kütahya projesi ile yeniden düzenlenecektir" denildi. Ayrıca kanalın uzunluğunun 3,5 kilometre olacağı da açıklandı. Kütahya Belediye Başkanı MHP'li Alim Işık ise daha önce Kanal Kütahya projesinde dair yaptığı açıklamada, "Kanal Kütahya Projesi, 2004 yılından beri hayal ettiğimiz bir proje" demişti.

Kanal Riva

İstanbul'daki AKP'li Beykoz Belediyesi'nin Riva Deresi'ni katledecek Kanal Riva projesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2020 yılında "çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) gerekli değildir" kararı verdi.

Proje tanıtım dosyasında Kanal Riva Projesi'nin 63 milyon 231 bin TL'ye mal olacağı bildirildi. Bunun 29 milyon 832 bin TL'si Riva ve yan kollarındaki ıslah tesisleri, 33 milyon 398 bin TL'si ise kentsel planlama ve peyzaj projeleri için harcanacak. Proje dosyasında, çalışmalar sırasında dere yataklarında kazı ve hafriyat çalışmaları yapılacağı da belirtildi. Dosyada "Riva Deresi ve yan kollarında, gerekmesi halinde dere derivasyonu yapılacak ve dere yatakları iş makineleri ile düzenlenecektir. Toplam 29,41 kilometrelik dere yatağı ıslahı gerçekleştirilecek ve 11 tane tekne yanaşma yeri inşa edilecektir" denildi.

Proje içerisinde toplam 3 milyon 272 bin metrekarelik alanda temalı park çalışması yapılacağı belirtildi. Dere ıslah çalışmalarında dere yataklarında toplam 867 bin 123 metreküp kazı ve hafriyat çalışması yapılacak. Hafriyat malzemesinin 107 bin 313 metreküplük kısmı ise dolgu amaçlı kullanılacak.

Proje kapsamında yapılacak olan tekne park ve yanaşma yerleri ise taş malzemelerden yapılacak dolgu alanlardan oluşacak. Dolgu için toplam 887 bin 412 ton taş, dolgu malzemesi olarak kullanılacak.

Kanal İstanbul

İktidar tüm itirazlara rağmen Kanal İstanbul projesini yapmakta da ısrarcı. AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "En büyük hayalim" dediği, uzmanların itirazlarına ise "Çatlasanız da patlasanız da yapacağız" diye yanıt verdiği, Kanal İstanbul'un 75 milyar TL'ye mâl olacağı belirtiliyor. Kanal İstanbul için sökülecek ya da kesilecek ağaç sayısının ise 200 bini bulacağı ifade ediliyor.

AKP'Lİ KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, 2 MİLYON TL'YE İSTANBUL'DA SERGİ AÇTI

AKP'li Konya Büyükşehir Belediyesi, İstanbul'da "Darülmülk Konya Selçuklu Sarayları" sergisini açmak için 2 milyon 91 TL harcadı.

AKP'li Konya Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul'da düzenlediği sergi için 3 milyon TL'ye yakın para harcadığı ortaya çıktı.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin "Darülmülk Konya Selçuklu Sarayları" sergisi önceki gün İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde ziyarete açıldı. AKP'li belediye, 135 eserin 25 Ağustos'a kadar sergileneceği sergi için kesenin ağzını açtı. Logo tasarım, afiş çalışmaları ve sergi kitabı bastırıldı, animasyon filmi yaptırdı.

Sergiye Konya'dan gelenler için 50'şer kişilik gidiş dönüş uçak biletleri ve yüksek hızlı tren bileti masrafları da karşılanacak. Katılımcılar için şoförlü binek otomobil, şoförlü VIP minibüs ve şoförlü minibüs kiralama da sergi programı içerisinde yer aldı.

Maliyeti 2 Milyon

Konuklar İstanbul'da 5 yıldızlı (50 kişi) ve 4 yıldızlı (150 kişi) otellerde kalacak. Konuklara ızgara dana veya kuzu eti ya da et döner, fırın kebabı, bulgur pilavı, makarna gibi yemekler ikram edilecek. Kuru pasta ve alkolsüz kokteyl sunulacak.

Serginin belediyeye maliyeti ise 2 milyon 91 bin TL oldu. Sergi için 7 Haziran 2022'de sözleşme imzalandı. Sergide, Alaeddin Tepesi üzerinde yer alan Selçuklu Sarayı, Kubadabad Sarayı ve Felekabad (Filobad) Sarayı'nda bulunan 78 çini, 9 taş, 14 alçı, 12 seramik, 1 cam, 3 maden eser ile 18 sikke yer alıyor.

KİŞİYE ÖZEL İLANLAR TAM GAZ SÜRÜYOR

Kişiyeye özel ilan kervanına Uşak Üniversitesi de katıldı. Üniversitenin 23 Haziran'da verdiği maliye ve iktisat bölümleri için açılan doktor öğretim üyesi ve profesör ilanlarında kişiyeye özel şartlar arandı.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Yükseköğretim Kurulu'nun kişiye özel ilanlara yönelik yaptırımları olmasına ve yayımladığı yönetmeliğe rağmen üniversiteler kişiye özel ilanlar vermeye devam ediyor. Kişiye özel ilan veren üniversitelere, Uşak Üniversitesi de eklendi. Üniversite'nin 23 Haziran tarihinde verdiği doktor öğretim üyesi ve profesör ilanlarında yer alan şartlar dikkat çekti.

Uşak Üniversitesi Rektörlüğü tarafından açılan ilanda, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Mali İktisat Anabilim Dalı'na bir doktor öğretim üyesi alınacağı belirtildi. İlanda aranan şartlar için şu ifadeler kullanıldı: "Doktorasını İktisat alanında yapmış olmak. Finansal erişim ve emeklilik fonları üzerine bilimsel çalışması olmak."

Yükseköğretim Kurulu Akademik Arama'da yer alan bilgilere göre bu ilan şartlarını taşıyan yalnızca bir kişi var. Üniversitenin aynı bölümünde araştırma görevlisi olarak görev yapan E.Ş.'nin, "Finansal erişim ve emeklilik fonları arasındaki etkileşim: Avrupa Birliği geçiş ekonomilerinden elde edilen kanıtlar" ve Finansal erişim ve ekonomik büyüme: Türkiye'den kanıtlar" başlıklı iki bildirisi bulunuyor.

Şartları Bir Kişi Karşılıyor

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Uluslararası İktisat Ve İktisadi Gelişme Anabilim Dalı için açılan profesör ilanı için ise aranan şartlarda, "Doçentliğini Uluslararası İktisat alanında almış olmak. Finansal erişim alanında bilimsel çalışması olmak" denildi.

Yükseköğretim Kurulu Akademik Arama'da yer alan bilgilere göre bu şartları da yalnızca bir kişi taşıyor. Aynı bölümde doçent olarak çalışan M.H.Ö.'nün, "Finansal gelişme, finansal erişim ve birincil enerji kullanımı: Avrupa Birliği geçiş ekonomilerinden kanıtlar" başlıklı bir makalesi bulunuyor.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), geçen yıl 9 Mart'ta "Öğretim Üyelğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayınlamıştı. Yönetmelikte, "İlana başvuru koşulu olarak adayların lisansüstü tez veya uzmanlık tezi adlarının bir kısmı veya tamamı yazılmayacağı gibi ilanda sadece belirli bir adayı tanımlayan özel şartlara da yer verilemez" denilmişti.

390 FUTBOL SAHASI KADAR DENİZ DOLGUSU

Arsin'de 'Trabzon Yatırım Adası Projesi' için 'ÇED gerekli değildir' kararı verildi. 2 milyar 129 milyon TL maliyetli proje kapsamında yaklaşık 278 hektar, yani yaklaşık 390 futbol sahası büyüklüğünde deniz alanı doldurulacak.

Sel felaketiyle anılan Karadeniz'de AKP'li belediyelerin denize dolgu yapma ısrarı bitmiyor. Son olarak Trabzon'un Arsin ilçesindeki Yeşilyalı ve Nuroğlu Mahalleleri sınırları içerisindeki 277,22 hektarlık deniz üstü alanı için, 'Trabzon Yatırım Adası Endüstri Bölgesi' yapılması için 'ÇED Gerekli Değildir' kararı verildi. Böylece projenin olası etkileri ölçülmeden milyonlarca metreküp malzemeyle yapılacak deniz dolgusu projesine 'onay' verilmiş oldu.

Projeye ilişkin olarak AKP'li Trabzon Büyükşehir Belediyesi ile Arsin Belediyesi, Trabzon Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı ile Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası'nın yetkililerinden oluşan Trabzon Yatırım Adası Endüstri Bölgesi Yönetici Anonim Şirketi 12 Temmuz 2019 tarihinde kuruldu. Yatırım Adası Endüstri Bölgesi Yönetici A.Ş. tarafından devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan bölgede, deniz alanında dolgu yapılarak alan kazanılması için proje hazırlatıldı. Bunun için de 'Trabzon Arsin Yatırım Adası ve Endüstri Bölgesi Etüt Proje İşleri' başlığında bir ihale açıldı. 'Belli istekliler arasında' düzenlenen ihaleyi, N.K.Y. Mimarlık ile Etisa Mühendislik İş Ortaklığı aldı. Söz konusu şirketlerle 3 Aralık 2019 tarihinde sözleşme imzalandı ve projenin 4 Kasım 2021'e kadar teslim edilmesi istendi.

390 Futbol Sahasına Eşit

Hazırlanan projenin sonrasında da 7 Ocak tarihinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) başvurusu yapıldı. Başvuruyu değerlendiren Bakanlık, 278 hektar yani yaklaşık 390 futbol sahası büyüklüğünde, tamamı denizin doldurulması yoluyla elde edilecek dolgu alanı projesi için önceki gün 'ÇED gerekli değildir' kararı alındığını açıkladı. ÇED süreci, bir projenin doğa üzerinde yaratacağı etkilerin masaya yatırılması anlamına geliyor. 'ÇED gerekli değildir' kararı ise projenin doğaya etkileri bakımından değerlendirme dışı tutulması durumunda veriliyor. Yani projesinin doğaya etkisini ölçmeden onay verilmiş oldu.

2 Milyar 129 Milyon TL

Proje tanıtım dosyasında yer alan bilgilere göre, Cumhurbaşkanlığı kararıyla 'endüstri bölgesi' ilan edilen bölgede yapılacak projenin maliyeti, tam 2 milyar 129 milyon 554 bin TL olacak. Karadeniz Sahilyolu kenarında, Trabzon Limanı'nın 23 kilometre, Trabzon Havalimanı'nın ise 16 kilometre doğusunda kalan alanda projenin üç yılda tamamlanması planlanıyor. Proje kapsamında 33 milyon 252 bin metrekarelik deniz dolgusu yapılacak.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Dolgu malzemesinin Trabzon Büyükşehir Belediyesi adına üretim izni alan bir bazalt ocağından alınması planlanıyor. Fakat proje kapsamında başka ocak alanları olduğu, bunlar için de izin sürecinin devam ettiği, bölgeye yakın taş ocaklarından da dolgu malzemesi satın alınacağı bildirildi.

Proje tanıtım dosyasında bölgede kalkan, hamsi, levrek, palamut, lüfer, barbunya, istavrit, mezzit, kaya levreği ve iskorpit gibi balık türlerinin mevcut olduğu aktarılırken “Faaliyet alanında meydana gelebilecek atık sular bilinçsizce denize akıtılırsa denizde toplu balık ölümlerine ya da hayvanların zarar görmelerine neden olabilir. Bu nedenle atık sular denize akıtılmayacak” denildi.

Can Kaybından Sorumlu Değiliz

Dosyada proje için kamu kurumlarından alınan görüşlere de yer verildi. DSİ 22. Bölge Müdürlüğü'nün 28 Ocak tarihli görüş yazısında, dikkat çeken ifadeler yer aldı: “Proje içerisinde kalan güzergâh boyunca bütün derelerin debi değerleri gözetilerek boyutlandırılması gerektiği (...) tüm dere yataklarında meydana gelebilecek muhtemel olaylar nedeniyle oluşabilecek can ve mal kaybında kurumumuz sorumlu tutulamayacağı bilinerek projelendirme yapılmalıdır.” Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü de 24 Ocak tarihli yazısında, şunları dile getirdi: “Balıkların üreme dönemlerini kapsayan haziran başı ve ağustos sonu arasındaki aylarda çalışmalara ara verilmeli ve mevcut deniz suyu kalitesinin bozulmamasına dikkat edilmelidir.”

Ciddi Tahribata Neden Olacak

‘Mega endüstri bölgeleri’nin yer seçim kararlarını inceleyen TEMA Vakfı, raporunda, Trabzon Yatırım Adası Projesi’ne de yer vermişti: “Trabzon’da bu denli büyük sanayi amaçlı dolgu projesinin hayata geçirilmesi sonucunda zemini kayalık kaplı olan deniz alanında hem biyolojik çeşitliliği hem de Karadeniz’de kirliliği ciddi ölçülerde etkileyecek bir tahribat meydana gelecektir. Ayrıca dolgu alanının elde edilebilmesi için gereken milyonlarca metreküp dolgu malzemesi ihtiyacının karşılanabilmesi adına Karadeniz’in dağlık alanlarında yeni taş ocakları açılacaktır.”

RTÜK’TE KİRALIK ARAÇ SALTANATI**Araç kiralamaya 7,4 milyon TL**

Cumhurbaşkanlığı’nca yayımlanan ve kamunun araç kiralamalarına kısıtlama getiren genelge bir kez daha kağıt üzerinde kaldı. RTÜK’ün, AKP’den milletvekili aday adayı olan Mehmet Kaya’nın ortakları arasında yer aldığı şirketten 7 milyon 446 bin TL’ye toplam 27 araç kiraladığı ortaya çıktı.

AKP’li Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 30 Haziran 2021’de, kamunun araç kiralama ve alımlarına kısıtlama getiren genelgesi bir kez daha çiğnendi. İktidar yanlısı yayın yapmayan gazete ve televizyon kanallarına yönelik, “İktidarın sopası gibi hareket ettiği” gerekçesiyle eleştirilen RTÜK’ün araç kiralama için milyonlarca liralık harcama yaptığı öğrenildi.

Radio ve Televizyon Üst Kurulu, 7 Nisan’da sürücülü ve sürücüsüz araç kiralama ihalesi açtı. İhale, RTÜK Üst Kurul Merkez Hizmet Binası’nda 23 Mayıs’ta gerçekleştirildi. Açık ihale yöntemiyle gerçekleştirilen ihale için yedi şirket elektronik doküman satın alırken ihaleye yalnızca iki şirket teklif sundu.

Teklifleri değerlendiren idare, 10 Haziran’da kararını verirken ihalenin sonuç ilanı temmuz ayında Elektronik Kamu Alımları Platformu aracılığıyla kamuoyu ile paylaşıldı. İhalenin sonuç ilanına göre RTÜK, 27 kiralık araç karşılığında Kaya Seyahat Turizm isimli şirket ile 7 milyon 446 bin 374 TL’lik anlaşma yaptı.

Toplam Yedi 4x4 Araç

RTÜK’ün kiraladığı araçlardan yedisinin 4X4 arazi aracı olduğu belirtildi. Araçların hepsinin en az 2019 model olmasını talep eden idare, araçların 18 ay boyunca kullanılacağını bildirdi. Araçlardan 13’ünün RTÜK’e şoförlü şekilde teslim edileceği ifade edildi.

Araç kiralama için 7,4 milyon TL’yi gözden çıkaran RTÜK, “Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe” adı altında dünyanın çeşitli kentlerinde düzenlediği çalıştaylar için de para saçmıştı. Fas, Avusturya, Romanya, Macaristan ve Belçika’da düzenlenen beş çalıştay için RTÜK, 2,2 milyon TL harcamıştı. Çalıştayların en maliyetlisi, 632 bin 890 TL’lik maliyet ile Viyana’daki çalıştay olmuştu. Fas ve Romanya’daki çalıştayların maliyesi ise sırasıyla 610, 5 bin TL ve 395,8 bin TL olarak gerçekleşmişti.

MEDYAYA YÖNELİK BASKILAR ARTIYOR

Radyo Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) Amerika'nın ve Almanya'nın Sesi internet haber sitelerine lisans bahanesiyle yasak getirmesi ve erişim engeli başlatması yaklaşan seçimler öncesinde medyaya yönelik baskıların artacağını gösteriyor. RTÜK'ün sözde basın özgürlüğünden yana olduğunu savunarak aldığı bu kararların tamamıyla siyasi ve susturma amaçlı olduğunu tüm dünya görüyor!

İktidar ittifakı, medyaya baskılarını sürdürüyor. TRT gibi devlet destekli ve dünyadaki farklı dillerde yayın yapan ABD yayın kuruluşu **Amerika'nın Sesi** (VOA) ve **Almanya'nın Sesi** (DW) için lisans bahanesiyle yayın ve erişim yasağını uygulamaya koyan RTÜK, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı talimatları doğrultusunda aldığı kararlara bir yenisini ekledi.

Türkiye'de ofisleri ve temsilcilikleri bulunan, ağırlıkla iktidarın 'muhalif' olarak nitelendirdiği Türk gazetecileri istihdam eden VOA ve DW'ye yayın ve erişim yasağının Sulh Hukuk Mahkemesi'nden çıkartılan kararlar yürürlüğe konulması, iktidarın ve RTÜK'ün yargıyı siyasi amaçlar doğrultusunda kullandığının bir başka örneği. Yıllardır ülkemizde habercilik ve yayın faaliyetini sürdüren bu kuruluşların şimdi yasaklanması ve internet erişimi engelinin devreye girmesi iktidarın aykırı hiçbir ses ya da haber istemeyen, tek sesli ve kendi kontrolünde bir medya hedefi doğrultusunda atılmış bir adımdır. İktidar, 2016'da Rusya ile yaşanan savaş uçağı krizi ve Rusya'nın uygulamaya koyduğu ambargo ve yaptırımlar sonrasında **Rus devlet destekli medya kuruluşu Sputnik Türkçe haber sitesine ve Sputnik Radyo'nun** Türkçe yayınlarına erişim yasağı getirmişti. O zaman da bu karar tamamıyla siyasi idi ve Türkiye-Rusya ilişkilerindeki gerilim ve krizin sonucuydu.

✓ Sputnik haber sitesinde iktidarın İŞİD ile petrol ticareti yaptığına ilişkin haberlere ve iddialara yer veriliyordu. İktidar, erişim engeli getirerek bunların yayınlanmasını, okunmasını yasaklama yoluna gitti.

✓ İlişkiler normalleşince Sputnik yeniden erişime açıldı. RTÜK, Sputnik Türkçeden videolara da yer verdiği gerekçesiyle yayın lisansı ve ücret talep etmedi.

✓ VOA ve DW'ye getirilen lisans zorunluluğunun tamamıyla siyasi bir karar ve bu haber sitelerine yasağın bahanesi olduğunu öngörüyorum. Yakında RTÜK'ün yayın ve erişim yasaklarının kapsamının genişlediğini, **eleştirel medyanın tümünden susturulmasının** hedeflendiğini görebiliriz.

Tüm bu adımlar iktidarın haber korkusunun, gerçeklerin duyulmasından kaynaklanan korku-öfke ve paniklemesinin işaretleridir. Yıkılmak, kaybetmek üzere olan iktidarların ilk başvurduğu yöntem medya yasaklarıdır. AK Parti iktidarının RTÜK maşasıyla uygulatmak istediği bu yasaklar, **bitik ömrünü uzatmasına yetmeyecektir!**

HAZİRAN AYINDA 31 KADIN KATLEDİLDİ

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, haziran ayında katledilen kadınlara ilişkin hazırladığı raporu açıkladı. Platform tarafından hazırlanan rapora göre haziran ayında 31 kadın cinayeti işlenirken, 22 kadın da şüpheli bir şekilde ölü bulundu. Haziran ayında en çok kadın cinayeti ise İstanbul'da işlendi.

Rakamlara göre İstanbul'da dört, Zonguldak'ta üç, Ankara, İzmir, Antalya ve Balıkesir'de iki, Adana, Bursa, Isparta, Malatya, Denizli, Manisa, Van, Edirne, Muş, Erzurum, Kayseri, Batman, Giresun, Kütahya ve Tekirdağ'da bir kadın katledildi.

Haziran ayında katledilen 31 kadından 10'u evli olduğu erkek, ikisi eskiden birlikte olduğu erkek, yedisi birlikte olduğu erkek, biri eskiden evli olduğu erkek, biri oğlu, dördü babası, biri akrabası ve üçü de tanıdığı bir erkek tarafından öldürüldü. İki kadının ise faille yakınlığı tespit edilemedi. Kadın cinayetlerinin büyük bölümü evlerde işlenirken, kadınların 23'ü evinde öldürüldü. İki kadın sokak ortasında katledilirken, bir kadın yol kenarında ve biri de rüzgar türbini arazisinde öldürüldü. 4 kadının ise nerede öldürüldüğü tespit edilemedi.

Rapora göre öldürülen 31 kadından 11'i boşanmak istediği, barışmayı reddettiği, evlenmeyi reddettiği, ilişkiyi reddettiği gerekçesiyle katledildi. İki kadın ise ekonomik bahanelerle öldürülürken, 18 kadının katledilme nedeni tespit edilemedi.

1 Temmuz 2021 tarihinde İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükten kaldırılmasının üzerinden geçen son bir yılda ise 259 kadın erkekler tarafından öldürüldü, 239 kadın ise şüpheli bir şekilde ölü bulundu.

GENÇLERİMİZ BARINMA SORUNUNA VE CEMAAT YURTLARINA MAHKUM EDİLMİŞTİR

Üniversitelerin tatile girmesinin üzerinden yalnızca birkaç gün geçmişken, öğrencilerimiz barınma sorunu kaygısı yaşamaya başladı. Öğrencilerin çözülmesi gereken sorunlarının başında yurt yani barınma geliyor; çünkü devlet yurtlarında öğrencilerin yaklaşık sadece yüzde 20'sine yurt olanağı sağlanabiliyor.

İktidarın yarattığı ekonomik kriz nedeniyle yoksulluk ve yoksunluk ile mücadele eden öğrencilerimiz, bir yandan da barınma sorunu yaşıyor. Devletin sorumluluğu olan barınmayı yerine getirmemesi nedeniyle çok sayıda öğrenci özel yurtlara yöneliyor. Bu durum kimi örnekte öğrencilerin cemaat ve tarikat yurtlarına mecbur kalmasına neden oluyor.

Şimdi ise geldiğimiz noktada öğrenciler KYK yurtlarında yaşanan zamlar nedeniyle çaresizliğe terk ediliyor. 20 yıllık iktidarı boyunca gençlerin ve öğrencilerin sorunlarını görmezden gelen AKP, öğrencileri de ekonomik krize kurban ediyor.

Yurtlara yapıldığı söylenen yüksek zamlar, yüksek enflasyonun altında ezilen ailelerin ve gençlerin yükünü daha da artırıyor. Öğrencilerin zaten çok azı için ulaşılabilir olan ve öğrencilerin çoğunun ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak KYK yurtları, yüksek ücretler ile daha da ulaşamaz hale geldi. Yurtlarda barınma imkanı bulamayan gençlerimizin alternatif olarak düşündüğü ev tutma fikri ise, artan kira fiyatları nedeniyle imkansız oldu.

Geçtiğimiz günlerde AKP tarafından Meclis'e bir ek bütçe getirildi, 2022 için kabul edilen bütçenin yüzde 80'i kadar bir ek bütçe onaylandı. Öğrencilerin ve gençlerin sorunlarına hiçbir çözüm getirmeyen bu ek bütçe, faiz bütçesidir. Gençlerimiz bu ek bütçede yok sayılmıştır, barınma sorununa ve cemaat yurtlarına mahkum edilmiştir.

Biz sürekli "Devlet yurtları yapsın." derken, "Hayır devlet yapmayacak, cemaatlere, vakıflara bırakacağız." şeklinde bir direktme söz konusudur. O zaman amaç, çocuklara barınma sağlamak değil de, çocukları siyaseten şekillendirmek midir? Eğer barınma sağlamak amaç olsaydı çocukların maksimum yararı dikkate alınır; ancak bu yapılmamaktadır.

Belediyelerimiz öğrencilerin yurt sorunlarını çözmek için var gücüyle çalışırken, iktidar gençleri yok sayan politikalarını sürdürmektedir. KYK bu zamları geri çekmelidir, daha üniversiteye başlamadan gelecek kaygısı ile baş başa bırakılan öğrencilerimiz desteklenmeli ve iktidarının hatalı politikalarının kurbanı edilmemelidir.

2022 LGS ANALİZİ

2022 Merkezi sınavına 1.236.308 öğrenci otomatik olarak başvurmuş, bu öğrencilerden 1.031.799'u sınava katılmıştır. Katılım oranı yüzde 83,46 olarak gerçekleşmiştir. Katılım oranı 2021 yılı ile aynı kalmış, 2020 yılına göre ise yaklaşık 5 puanlık bir azalış gerçekleşmiştir. (Sınava katılım 2020 yılında yüzde 88,07 olarak gerçekleşmiştir.)

Sözel bölümde öğrencilere Türkçe, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil alt testlerinde toplam 50 soru, sayısal bölümde yer alan Matematik ve Fen Bilimleri alt testlerinde toplam 40 soru sorulmaktadır.

Tablo 1. 2019-2022 LGS sonuçlarına göre doğru cevap ortalaması aşağıdaki gibidir.

Ders	Soru Sayısı	Doğru Cevap Sayısı Ortalaması			
		2019	2020	2021	2022
Türkçe	20	11,75	10,00	9,41	9,22
T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	6,88	5,05	5,23	5,54
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	6,83	6,39	6,35	6,45
Yabancı Dil	10	4,65	3,53	4,93	4,59
Matematik	20	5,09	4,89	4,20	4,74
Fen Bilimleri	20	9,97	10,21	8,04	9,50

2019-2022 karşılaştırması yaptığımızda tüm testlerde doğru cevap ortalaması düşmüştür. Toplam 90 soruda ortalama doğru cevap sayısının 2019'da 45,17, 2020'de 40,07, 2021 yılında 38,16, 2022 yılında ise 40,04 olduğu görülmektedir. 2019 yılına göre yüzde 11,36, 2020 yılına göre ise yüzde 4,76 gerileme olduğu tespit edilmiştir. Geçtiğimiz yıla göre doğru soru yapma oranında yüzde 4,9 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

MEB son yıllarda sadece doğru sayılarını açıklıyor. Yanlış ve net sayılarını açıklamıyor. Dolayısı ile bu tutum başarı ya da başarısızlığı ölçen bir sistem olmadığını ortaya koyuyor.

Sıfır çekenlerin sayısı...

Tablo 2. "0" ve "1" doğrusu olanların sayısı.

Dersler	"0" doğru yapanların sayısı	"1" doğru yapanların sayısı
Türkçe	2.785	12.381
Matematik	84.710	143.523
Fen Bilimleri	5.881	18.262
Din Kül. ve A.B.	10.937	35.287
T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	12.484	41.994
Yabancı Dil	83.162	146.515
TOPLAM	199.959	397.962

Tabloda 84.710 öğrencinin matematik, 83.162 öğrencinin ise yabancı dil alanında "1" netinin bile olmadığı görülmektedir.

Kızlar nerdeyse tüm derslerde erkekleri geçti.

Doğru cevap sayısı ortalamaları incelendiğinde kız öğrencilerin matematik hariç diğer tüm derslerde erkekleri geçtiği görülüyor. Matematik dersinde erkeklerin doğru cevap ortalamasının 4,91, kızların ortalamasının ise 4,6 olduğu görülüyor.

Tablo 3. 2021-2022 yılı LGS sonuçlarına göre sınava giren öğrencilerin aralığı.

Puan aralığı	2021-yüzde	2022
100-199	10,69	7,70
200-299	62,17	56,04
300-399	21,52	26,23
400-499	5,61	9,93

Öğrenciler ortalamanın altında kalıyor...

- ✓ Merkezi puan dağılımına göre 2022 yılında öğrencilerin yüzde 7,70'i 100-199, yüzde 56,04'ü 200 ile 299, yüzde 26,23'ü 300-399, yüzde 9,93'ü 400-500 puan arasında bulunuyor. En çok yığılma olan 200-299 puan aralığında yaklaşık 578 bin öğrenci bulunuyor. En düşük puanlı öğrencilerin bulunduğu 100-199 puan aralığındaki öğrenci sayısı yüzde 10,69'dan yüzde 7,70'e, 200-299 puan aralığındaki öğrenci sayısı ise yüzde 62'den yüzde 56'ya geriledi. Kısmen başarılı saydığımız 300-399 puan aralığındaki öğrenci sayısı yüzde 21,5'ten yüzde 26,23'e, 400-500 puan aralığındaki öğrenci sayısı ise yüzde 5,61'den yüzde 9,93'e yükseldi. (Sınav 100-500 arası puanla değerlendirilmektedir.)

Bu sonuçlar çocuklarımızın iyi eğitilmiş azınlık ve nitelikli eğitime ulaşamayan çoğunluk olarak ayrıştığını ortaya koyuyor.

- ✓ Anne ve babanın eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerinde puanları yükseliyor.

Anne eğitim düzeyi ilkököl olan öğrencilerin merkezi sınav puanı ortalaması 259, lisansüstü olan öğrencilerin merkezi sınav puanı ortalaması 385 oldu.

Baba eğitim düzeyi ilkököl olan öğrencilerin merkezi sınav puanı ortalaması 268, lisansüstü olan öğrencilerin merkezi sınav puanı ortalaması ise 392 oldu

Ülkemizde 12 yıllık zorunlu eğitim uygulaması bulunuyor. Ortaöğretim kurumlarına sınavla ve mahalli yerleştirme ile öğrenci kabulü gerçekleştiriliyor. Her yıl öğrencilerimizin yüzde 13-14'ü sınav sonucuna göre, kalan bölümü de adrese dayalı bir sistemle liselere yerleştiriliyor. Başka bir ifade ile 1 milyon 236 bin öğrencinin sadece 160-170 bini başarılı sayılarak bakanlıkça "nitelikli okul" olarak adlandırılan okullara kayıt yaptıracak. 1 milyon 65 bin öğrencimiz yine bakanlık tarafından "niteliksiz" olarak tanımlanan okullara kayıt yaptıracak.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Temel sorun okullarımızdaki eğitimin niteliğidir. Bu ifade öğrencileri ve aileleri baştan kaygılandıran ve yıkıma uğratan en büyük faktördür. Keza tüm öğrencilerin sadece yüzde 14'ünün başarılı sayıldığı bir sistem sürdürülebilir olmaktan çıkmıştır. Ayrıca 14-15 yaşındaki öğrencilerin yüzde 86'sının başarısız olarak damgalandığı bir sistem ortaya çıkmıştır.

LGS bir yazılı yoklama sınavı olsaydı...

Tablo 4.Yüzlük sistemde LGS doğru soru ortalamalarının not karşılığı.

Ders	100'lük sistemde puan	Not
Türkçe	46,1	2
T.C İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	55,4	3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	64,5	3
Yabancı Dil	45,9	2
Matematik	23,7	1
Fen Bilimleri	47,5	2

LGS sonuçlarının tüm gerçekleri bu tabloda gizlidir. Yazılı yoklama sınavı olsaydı LGS, çocuklarımızın neredeyse hiçbiri takdir ve teşekkür alamayacaktı. Başka bir ifade ile 100 üzerinden yapılan bir sınavda Türkiye ortalaması Matematik dersinde 23,7, eğer bu bir yazılı sınav olsaydı not karşılığı ise "1" olacaktı. Yine Fen Bilimleri testinde puan karşılığı 47,5, not karşılığı "2", Ana dilimiz Türkçe'de puan karşılığı 46,1, not karşılığı "2", İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde puan karşılığı 55,4, not karşılığı "3", Yabancı Dil dersinde puan 45,9, not "2", Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde puan 64,5, not "3" olarak gerçekleşmiş olacaktı.

Şayet, bu sınav bir karne olsaydı, öğrencilerimizin puan ortalaması 47,1 not ortalaması ise "2" olacaktı.

LGS sonuçları bizlere bir kez daha eğitim alanındaki eşitsizliği gösterdi. Sınava giren öğrencilerin yüzde 64,07'si 300'ün altında puan aldı. 400'ü geçen öğrenci oranı sadece yüzde 9,93. İyi bir üniversitenin iyi bir bölümüne gitmek için yüzde 1-2'lik dilime girmek gerekiyor. Bunu da liselerimizin çok azı karşılayabiliyor.

TOPLUMSAL EŞİTSİZLİKLER VE ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ

Türkiye'de ortaöğretime geçiş sistemi, son 20 yılda 5 kez değişti. Son değişikliğin ardından 2017'de getirilen LGS (Liselere Geçiş Sistemi) ile ise öğrencilerin yüzde 10'u merkezî sınav puanına göre öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilirken, diğer öğrenciler adrese dayalı yerel yerleştirme ile tercih yapıyorlar. Fen liseleri ve sosyal bilimler liseleri sadece merkezî sınav puanıyla öğrenci alırken, diğer okul türlerinde hem sınavla hem yerel yerleştirme ile öğrenci alanlar var.

Ortaöğretime geçiş sistemi, öğrencilerin özelliklerine göre hangi okullara yerleştirileceklerini etkiliyor. Yani, öğrencilerin akademik başarısının öncelendiği yerleştirme sistemlerinde, benzer başarı düzeyindeki öğrenciler aynı okula yerleştiriliyorlar. **Nitelikli eğitime erişimin ekonomik durum ile bağlantılı hale geldiği ve öğrenciler arasında ciddi bir makasın açıldığı mevcut eğitim sistemimizde, yüksek sosyo ekonomik düzeye sahip öğrenciler bir okula, düşük gelir seviyesine sahip öğrenciler başka bir okulda toplanıyor. Öğrenciler ve okullar arası başarı ve imkân farklılıkları bu şekilde sürüyor.** Adrese dayalı yapılan yerleştirme sistemlerinde ise okullar buldukları yerin ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtıyor. **Bu durumda, farklı ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklere sahip öğrenciler farklı kurumlarda eğitim görüyorlar, eşitsizlik devam ediyor.**

TEOG sistemi başarı ölçütünün öne çıktığı bir sistemken, LGS'deki adrese dayalı yerleştirme adres ölçütünün özelliklerini taşıyor. Her iki ölçüt de tüm çocukların nitelikli eğitime eşit bir şekilde erişebilmesini engelliyor. **Ortaöğretime geçişte toplumsal eşitsizlikleri derinleştirmeden, farklı özelliklere ve geçmişlere sahip çocukların bir arada nitelikli bir eğitim görmelerini sağlamak, bu noktada eğitim sistemimizin önceliklerinden biri olmalı.**

Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 79 ülke ve bölgenin değerlendirildiği PISA hem ülkeler arası karşılaştırmalar yapmak hem ulusal eğitim politikalarını değerlendirmek adına önemli veriler sunuyor. **Bu verilerden biri de ortaöğretime geçiş sistemlerinin eğitimdeki eşitsizliğin yanı sıra hem akademik başarıdaki hem de toplumun sosyal uyumundaki etkisini ölçen bir endeks.**

Her üç yılda bir aralık ayında paylaşılan PISA yani Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'nın sonuncusu olan **PISA 2018 Türkiye örneğinde yer alan 15 yaşındaki ortaöğretim öğrencileri, öğrenim gördükleri**

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

kurumlara TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) sistemi ile yerleştirildiler. 2013-2017 yılları arasında uygulanan bu sistemde, okul türü ve yerleşim yeri farkı gözetilmeksizin tüm ortaöğretim kurumları sınavla öğrenci alıyordu.

PISA 2018'deki değerlendirmeden elde edilen veriler, öğrencilerin hem akademik başarı düzeyleri hem de farklı ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlere göre okullar arasında nasıl bir dağılım gösterdiğini ortaya çıkardığı için, hangi sınav sistemi nitelikli eğitimde eşitliğe daha uygun olduğuna dair değerlendirmeler yapmaya olanak tanıyor.

PISA 2018 örneklemelerinde sadece ortaöğretim öğrencileri yok; ancak bu analiz için kullanılan veri ISCED (Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması) düzeyine göre 15 yaşındaki öğrencilerin en yüksek oranda bulunduğu okulları içeriyor. Türkiye örneğinde ise bu okullar, ortaöğretim kurumlarına karşılık geliyor. Bu sayede, Türkiye'deki ortaöğretim kurumlarının akademik başarı ile ekonomik, sosyal ve kültürel etkenlere göre kapsayıcılık düzeyleri görülebiliyor.

OECD, farklı akademik başarı düzeylerinden öğrencilerin bir arada olduğu okulların akademik olarak; sosyal, ekonomik ve kültürel çeşitliliğin olduğu okulların ise sosyal olarak daha kapsayıcı olduğunu ifade ediyor.

PISA 2018'de, ülke ve bölgelerin akademik ve sosyal kapsayıcılık düzeyini ölçmek için kapsayıcılık endeksi kullanılıyor. Endekste oran, yüzde 100'e yaklaştıkça kapsayıcılık düzeyi artıyor. Akademik kapsayıcılık endeksinde yüzde 93,3 ile Finlandiya birinci sıradayken, yüzde 44 ile Türkiye son sırada.

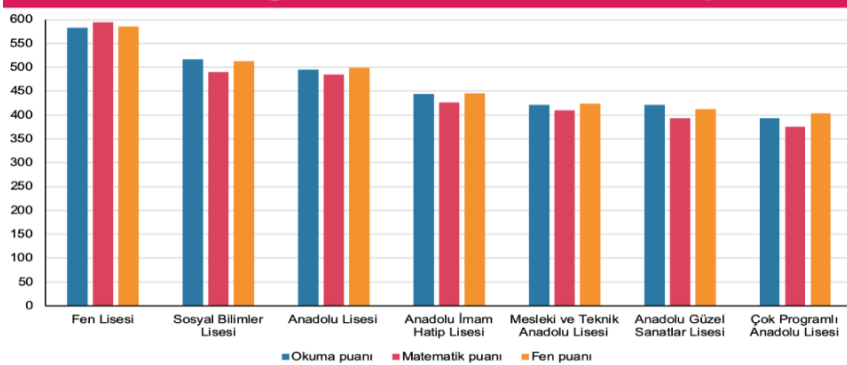
Sosyal kapsayıcılık endeksinde ise yüzde 91,4 ile ilk sırada Norveç var, yüzde 49 ile Peru ise son sırada yer alıyor. Bu endekste, hakkında karşılaştırılabilir veri bulunan 78 ülke arasında Türkiye yüzde 67 ile 59'uncu sırada ve bu oran yüzde 75,7 olan OECD ortalamasının altında. Bu veriler, Türkiye'de farklı özelliklere sahip öğrencilerin aynı okulda olma ihtimalinin düşük olduğunu gösteriyor.

PISA 2018'de, akademik kapsayıcılık endeksini okulların öğrenci kabul etme biçimlerinin etkilediği görülüyor. Türkiye'de de PISA 2018 analizinin yapıldığı sene TEOG sistemi ile bütün öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına sınavla yerleşmesi, farklı akademik düzeylerdeki öğrencilerin aynı okulda olmasını engelliyordu.

MEB tarafından yayımlanan, okul türlerine göre PISA 2018 ortalama puanları ise akademik kapsayıcılıkla ilgili sorunun sadece okullar arasında değil, okul türleri arasında da olduğunu gösteriyor.

Ortalama okuma puanına göre, ilk sıradaki fen liseleri ile ikinci sıradaki sosyal bilimler liseleri arasında 67 puan var. Fen liseleri ile son sıradaki çok programlı Anadolu liseleri arasındaki fark ise 191 puan. PISA 2018'de ölçülen diğer alanlar fen ve matematikte de okul türleri arasında benzer puan farklılıkları görülüyor. Yani fen lisesi öğrencileri, okuma becerileri, matematik ve fen okuryazarlığı alanlarında diğer okul türlerindeki yaşlılarından daha ileri seviyelerde.

Okul türlerine göre PISA 2018 ortalama puanları

TEOG yerine getirilen LGS ile merkezî sınav uygulamasının devam etmesi, sadece sınav puanıyla öğrenci alan fen liseleri ve sosyal bilimler liselerinde ve merkezî sınav puanıyla öğrenci alan diğer okullarda akademik olarak daha başarılı öğrencilerin yoğunlaşmaya devam ettiğini düşündürüyor.

Diğer yandan, bazı mesleki ve teknik Anadolu liselerinde teknik programlara sınav puanıyla öğrenci alınırken, mesleki programlara yerel yerleştirmeye alınıyor. Bu şekilde hem sınav puanıyla hem de yerel yerleştirmeye tercihte bulunan öğrenciler aynı okulda eğitim görebiliyorlar. Fakat bu durumun okullardaki akademik başarı çeşitliliğini nasıl etkilediği henüz bu konuyla ilgili paylaşılan veri olmadığı için bilinmiyor.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Ancak LGS ile yapılan yerel yerleştirmede öğrencilerin ikametgâh adresi yerleştirme ölçütlerinden biri; Türkiye’de gelir düzeyinin aynı ildeki mahalleler arasında bile önemli ölçüde çeşitlilik gösterdiği düşünüldüğünde, yerel yerleştirme sisteminin de okullar arası farklılıkların yaşanmasına sebep olduğu söylenebilir.

OECD, sosyal kapsayıcılık oranının düşük olduğu ülkelerde, bu durumun gelir düzeyine dayalı mekânsal ayrışmadan ya da öğrencileri akademik başarılarına göre ayıran okul sistemlerinden kaynaklanabileceği belirtiliyor.

OECD ayrıca, sosyoekonomik olarak dezavantajlı durumdaki öğrencilerin yoğun olduğu okullarda eğitim materyalleri ve öğretmen eksikliklerinin de görüldüğünü belirtiyor. **Bu okullara ayrılan kaynakların artırılması ve öğrencilerin desteklenmesi, okulların sosyal kapsayıcılığını artırmaya da öğrencilerin başarısının artmasına katkı sağlayacağı tavsiye ediliyor.**

ÖĞRETMEN ADAYLARININ KPSS VE ÖABT KARNESİ

Geçerlilik süresi iki yıl olan ve her yıl tekrarlanan KPSS Eğitim Bilimleri, Genel Kültür, Genel Yetenek ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) 2021 yılı değerlendirme raporu ÖSYM tarafından yayınlandı.

Eğitim Çalışma Grubu’muza önemli katkılar sunan Eğitim-Sen geçmiş dönem Genel Başkanı Alaaddin Dinçer tarafından hazırlanan raporda yer alan bulgular öğretmenliğe hazırlama programlarında verilen eğitimin niteliğini sorgulatan sonuçları barındırıyor. Sınav sonuçları tek başına niteliği sorgulamaya yeterli olmamakla birlikte önemli bir gösterge olarak değerlendiriliyor.

Bütün eğitim düzeylerinde olduğu gibi öğretmenliğe hazırlama programlarına devam eden öğretmen adayları için de KPSS’ye hazırlık süreçleri 3.sınıftan itibaren başlıyor, 4.sınıfta yoğunlaşarak devam ediyor. **Buna rağmen genel yetenek ve genel kültür ile eğitim bilimleri ve ÖABT sorularının tamamını yanıtlaya ve tam puan alma noktasında oldukça sorunlu bir tablo karşımıza çıkıyor.**

2021 KPSS/A-Lisans sınavı sonrasında 377 bin 320 adayın sınavı geçerli sayılıp puanı hesaplandı. Puan üstünlüğü esaslarına göre yapılan sıralama ve seçmeler sonucunda 2021 yılı içinde ve **2022 yılı Şubat ayı atamaları sonrasında 340 bin öğretmen adayı atanma olanağı bulamayıp “genç işsizler göçü” kervanına katıldı.**

Rapora İlişkin Genel Değerlendirmeler ve sayıları gösteren tablo;

- Genel yetenek, genel kültür ve eğitim bilimlerinde 377 bin 320 adayın, ÖABT’ye 346 bin 749 adayın sınavı geçerli sayılmış durumda.
- Adaylara genel kültür ve genel yetenek testlerinde 60’ar, eğitim bilimleri testinde 80, öğretmenlik alan bilgisi testinde 75 soru soruluyor. **4 sınav türünde de soruların tamamını yanıtlayan aday bulunmuyor.**
- Genel yetenek ve genel kültür testinde en yüksek doğru yanıt sayısına 58 (1 aday) eğitim bilimleri sınavında 79 (2 aday) ulaşmış.
- Eğitim bilimleri sınavında doğru yanıt yığılması 28-54 soru aralığında, genel yetenek 14-34 aralığı, genel kültür ise 17-44 aralığında gerçekleşmiş.
- ÖABT’de sınavı geçerli sayılanların **172 bin 239’u pedagojik formasyon veren programlarını tamamlayanlardan, 174 bin 480’i eğitim fakültelerinden mezun.**
- 4 sınav türünde de **eğitim fakültelerinden mezun olan adaylar pedagojik formasyon programlarını tamamlayan adaylara göre daha başarılı.**
- ÖABT’ye giren adaylar arasında beden eğitimi branşı dışında kalan diğer 17 branşta kadınların sayısı erkeklerden fazla.
- **Biyoloji, fizik, fen bilimleri, ilköğretim matematik, kimya, I ise matematik, Türk Dili ve Edebiyatı** branşlarından alan bilgisi testine giren adayların çan eğrisi üzerinde doğru yanıt ortalamalarının yoğunluğu 22-47 aralığında. **Bu 7 branşın doğru yanıt ortalamaları diğer 11 branşa göre daha düşük.**
- Adayların sorulara verdikleri **doğru yanıt sayısı dağılımlarının yığılma aralığının en yüksek olduğu branşlar; Din Kültürü Ahlak Bilgisi, İHL Meslek Dersleri, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ve İngilizce.**

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Öğretmenlik Alan Bilgisi Testleri (75'er Soru)	Aday Sayısı	Doğru Cevap Sayısı Ortalaması	En Yüksek Doğru Cevap Sayısı	En Yüksek Cevap Veren Kişi Sayısı
Beden Eğitimi	26.345	36,66	69	2 (24-46)
Biyoloji	4.734	38,19	69	1 (22-54)
Coğrafya	8.366	47,87	73	1 (36-62)
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	47.199	49,66	73	2 (39-65)
Fen Bilimleri/Fen ve Teknoloji	17.976	29,39	62	1 (18-44)
Fizik	3.811	35,98	69	1 (20-42)
İlköğretim Matematik	11.109	35,29	71	1 (21-47)
İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri	38.970	48,01	73	1 (37-63)
Kimya	3.940	35,22	69	1 (19-52)
Matematik (Lise)	14.111	31,96	70	1 (16-43)
Okul Öncesi	27.163	48,99	72	1 (38-60)
Rehberlik	19.785	54,62	72	3 (47-67)
Sınıf Öğretmenliği	20.846	43,11	70	1 (33-54)
Sosyal Bilgiler	16.877	42,68	68	5 (31-56)
Tarih	18.379	42,32	71	3 (27-59)
Türk Dili ve Edebiyatı	33.643	38,60	72	1 (22-47)
Türkçe	18.477	49,27	70	1 (32-69)
İngilizce	14.988	42,79	73	4 (35-57)

*Doğru yanıt sayısı dağılımlarının yığılma sayı aralığı

Yukarıda tabloda ve değerlendirme bölümünde yer alan bilgiler/verilere bakıldığında, öğretmenleri mesleğe hazırlayan programların yetersizlikleri çok net görülüyor. Eğitim bilimlerine girip ÖABT'ye girmeyen branşlardaki adayların toplam sayısı 30 bin 610 oldu. Bu adayların, ÖABT'ye giren adaylar için ölçülen alan bilgisi sonuçlarının bilinmezliği onlara dair sağlıklı bir analiz yapmayı olanaklı kılmıyor.

ÖĞRETMENLERİN GÖZÜNDEN ÖĞRENME KAYIPLARI

Öğretmenlerin, meslektaşları ve farklı disiplinlerden kişi ve kurumlarla bir araya gelerek güçlendiği bir paylaşım ve işbirliği ağı olan ve **Eğitim Reformu Girişimi'nin yürütücülüğünü üstlendiği Öğretmen Ağı**, Türkiye'de, eğitim alanında faaliyet gösteren öncü 6 Vakıf; Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), Aydın Doğan Vakfı, Enka Vakfı, Mehmet Zorlu Vakfı, Sabancı Vakfı ve Vehbi Koç Vakfı tarafından desteklenmektedir.

Öğretmenlerle birlikte, öğretmenlerin ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirilmiş konuşmalar, atölyeler, programlar ve buluşmalar gibi etkileşim araçları sunan Öğretmen Ağı'nın temsilcilerinden Türkçe öğretmeni Seval Binici'nin kaleme aldığı yazı, **öğrenme kayıplarını bir öğretmenin gözünden aktarıyor.**

'Öğretmenlerin Gözünden Öğrenme Kayıpları' başlıklı yazıdan dikkat çeken noktalar şöyle:

- Uzun süredir devam eden uzaktan eğitimde kısa süreli de olsa yüz yüze seyreltilmiş eğitim yapılan dönemler oldu. **Bu dönemlerde öğretmenler, öğrencilerin yaşadığı öğrenme kayıplarını daha belirgin bir şekilde tespit edebildi.**
- Pandemiyle birlikte derinleşen eşitsizlikler, yüz yüze eğitim yapılıp yapılmayacağı ve sınavların uygulanıp uygulanmayacağı konusunda **yaşanan belirsizlikler öğrencilerin okulla olan ilişkisini, akademik yaşantılarını olumsuz etkiledi.**
- Öğrenme kaybı yaşayan ve okul kültürüne yeniden uyum sağlamaya çalışan öğrencilerin çeşitli sorunları olduğuna tanıklık ediyoruz.
- Uzaktan eğitim sürecinde derse katılmayan ve kendine öğrenme ortamı inşa edemeyen **öğrenciler geride kaldıkları endişesi içinde okula başladılar.**

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Dezavantajlı sosyoekonomik çevrelerde yaşayan bu öğrencilerin uzaktan eğitime erişmek için **cihazları, internet bağlantıları yoktu.**
- Bazıları canlı derslere katılmak için komşularının ya da akrabalarının evine gitti. Bazı aileler ise acil durum için ayırdığı parayla internet bağlantısı ve cihaz satın aldı. **Bu durumdaki çocukların komşularına, akrabalarına ya da ailelerine yük gibi hissettiklerini ve dolayısıyla daha çok kaygı, korku, baskı yaşadıklarını söylemek mümkün.**
- Kaygıları büyümüş halde okula döndüklerinde öğrenme kayıpları en fazla olanların bu öğrenciler oldukları sınav sonuçlarında da gözlemlendi.
- Öte yandan okuldan uzak kalmanın **bu çocukların ihmal ve istismar mağduru olma riskini artırabileceği göz önünde bulundurulması gereken önemli bir nokta.**
- Bu bağlamda okulun çocuk koruma sistemindeki rolünün öneminin daha belirginleştiği açıkça görünüyor. Çünkü okulun aidiyet hissi veren bir yer olması, bir sorunu ya da paylaşmak istediği özel bir durumu olduğunda **çocuğun sosyal ihtiyaçlarına cevap veren bir ortam olması çocukların güvende olmaları için çok önemli.**
- Bu sosyal ortamdan (rehberlik servisi, öğretmenleri, arkadaşları) mahrum kalan çocukların kendini daha güvensiz ve çaresiz hissettiği, okula döndüklerinde daha yalnız, mutsuz ve dolayısıyla daha "başarısız" olduğu gözlemlenebiliyor. **Ayrıca öğretmenin gözetimindeki çocuğun olası risklere karşı daha güvende olduğunu biliyoruz.**
- Uzaktan eğitime erişemeyen öğrencilerin yanı sıra öğretmenin temaslı rehberliğine ihtiyaç duyan öğrenciler, **internet altyapısı ve donanımına sahip olsa da uzaktan derslere katılmadılar.**
- Ders kitaplarını öğretmeninden bağımsız takip eden, ders kaynakları alan, okuma kültürünü geliştiren, internet üzerinden yayın yapan kanalları takip ederek kendi kendine akademik bir program yürüten, **özel ders alan ya da özel kurslara devam eden çocuklar da var.**
- Bu öğrencilerin öğrenme kayıplarının daha düşük olduğunu **hatta bazılarının hiç kaybı olmadığını söylemek mümkün.**
- Bu durumdaki **öğrencilerin ailelerinin daha elverişli sosyo-ekonomik koşullara sahip aileler olduklarını söyleyebiliriz.**
- Öğrenciler okula döndükleri süre içinde mesafe, hijyen, maske gibi yeni kuralları uymaları gerekiyordu. Ancak buna alışacak kadar zamanı okulda geçirmiyorlardı.
- Bunun yanında hastalığa yakalanma ya da hastalığı bulaştırma kaygısı içinde oldular ki, **kaygı öğrenme sürecini en olumsuz etkileyen faktörlerden.**
- Öğretmenler öğrencilerin yaşadığı kaygı, uyum, odaklanma sorunlarına çare ararken **her zaman harcadıklarından çok daha fazla duygusal emek harcıyorlar.**
- Öğretmen sıradan bir okul gününde arkadaşıyla, ailesiyle ve dersleriyle ilgili sorun yaşayan bir öğrenciye rehberlik etmek için çocukla sohbet etmek, sınıfa bir çember etkinliği yapmak, belki bir kitap önerisiyle sorunla arasına mesafe koymasını, uzaktan ya da yakından bakmasını sağlamak, duyguları için ona daha fazla alan açmak gibi stratejiler uygulayabiliyordu. **Oysa salgın koşullarında sorunlar daha karmaşık.**
- Öğrencilerin psikososyal, duygusal gelişimlerini desteklemek isteyen bir öğretmenin pandemi döneminde farklı sosyo-ekonomik koşullara sahip öğrencileri için geliştireceği destek yöntemleri belirgin farklılıklar gösteriyor. **Aslında bu sorunların bazıları da öğretmenin tek başına çözmeyeceği türden sorunlar.**
- **Uzaktan eğitime erişmekte sorun yaşamış bir öğrenci,okuldan uzak, müfredattan kopuk ve geride olacaktır.** 25-30 kişilik bir sınıfta bu kadar çok duygusal karmaşa ve öğrenme kaybı sorunları varken öğretmenin bireysel öğrenme yöntemleri uygulamak için daha çok zaman ve enerjiye ihtiyacı var.
- Diğer yandan öğretmen de öğrencilerin yaşadığı kaygıları yaşıyor. **Okullarda öğretmenler psikososyal duygusal destek verirken kendileri de bu desteğe ihtiyaç duyuyor.**
- Hem öğretmenler hem öğrenciler eski rutinlerinin güven veren ortamını özleyor. **En azından sorunları çözmek için daha çok temasa ihtiyaç duyuyor.**

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- Bu teması ancak okulda yüz yüze kurabileceklerini biliyor ama öğrenme ortamlarının pandemi açısından sağlıklı olmasını da çok önemsiyor.
- Diğer taraftan yeni öğrenme ortamları yaratan öğretmen ve öğrenciler bu ortamları eski plan ve organizasyona dâhil etmek istiyor.
- Kendi kendine öğrenme şekilleri geliştirmiş olan öğrenciler, **okulda bilgi aktaran müfredatlar yerine kendilerinin daha çok katılım sağlayacağı, daha aktif olacağı müfredatlar istiyor. Okulda teknolojiyi daha çok kullanmak istiyor.**
- **Öğretmenler de öğrencilerinin bu teknolojik becerilerini de işe katarak daha somut, daha aktif projeler, fikirler üretmek için okul ortamlarının dönüştürülmesini, müfredatın ve ölçme değerlendirme yöntemlerinin özellikle merkezi sınav sistemlerinin dönüştürülmesi istiyor.**

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI

20 yıllık AKP iktidarı süresince eğitim alanında birçok kırılma meydana gelmiştir. Özel öğretim kurumları düzeyinde gerçekleşen beş önemli değişimden **birincisi 4+4+4 eğitim modeli, ikincisi 2013 yılında Türk Ceza Kanununun 263.maddesinin yürürlükten kaldırması, üçüncüsü dershanelerin kapatılarak özel öğretim kursuna dönüştürülmesi, dördüncüsü bu kurumlara Eğitim ve Öğretim Desteği verilmesi, beşincisi ise özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin maaşları ile ilgili düzenleme yapılmasıdır.**

1. Türkiye'de zorunlu eğitimin 8 yıldan 12 yıla çıkarılmasını ve eğitim sisteminin 4+4+4 şeklinde kademelendirilmesini öngören İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni, 20 Şubat 2012 tarihinde Adalet ve Kalkınma Partisi'nin beş Grup Başkanvekili (Hiçbiri eğitimci değil) TBMM'ye sundu. Kamuoyunda büyük tartışma yaratan kanun teklifi TBMM Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu'nda 11 Mart 2012'de kabul edildi. 6287 numaralı bu kanun, 11 Nisan 2012'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile özel öğretim kurumlarının sayısında önemli bir artış süreci başladı. Devlet okullarındaki eğitimin niteliğinden endişe duyan aileler çocuklarını özel okullara yönlendirmeye başladı.
2. 2013 yılında Türk Ceza Kanununun 263.maddesini yürürlükten kaldırarak, Kanuna aykırı eğitim kurumu açan, çalıştıran ve bu merkezlerde çalışanlara verilen 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasını ortadan kaldırıldı. Bu süreçten sonra kayıt altına alınmayan sözde okul sayısı olağanüstü arttı. Bu yapılar medrese ve sıbyan mektebi adı altında dini eğitim vermeye başladı.
3. 14 Mart 2014 tarihinde kabul edilen 6528 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Dershanelerin kapatılması ya da özel okula dönüşmesi öngörüldü.

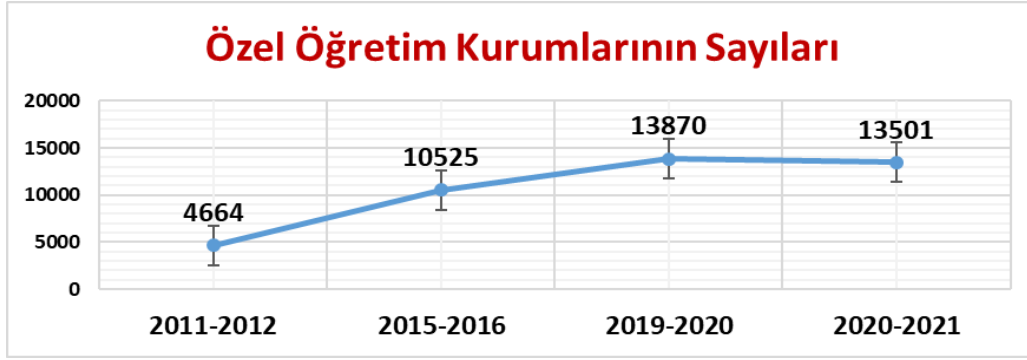
AYM Temmuz 2015'teki kararı ile 6528 sayılı yasanın dershanelerle ilgili maddesini iptal etti. İptalin sonrasında yasal bir boşluk oluştu ve MEB 5/7/2014 tarihinde Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde değişikliğe giderek "Temel Lise" tanımını yönetmeliğe dahil etti. Böylece kapatmayı planladığı dershanelerin SADECE adını değiştirmiş oldu. AYM'nin 2015'te verdiği iptal kararından sonra, 8 Ağustos 2015 tarihinde Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde yine değişiklik yaparak, bu kez de "Özel Öğretim Kursu" kavramı yönetmeliğin içerisine yerleştirildi. Bu süreçten sonra bahçesi olmayan, apartman dairelerine sıkışmış özel okullar açılmaya başladı. Neredeyse dershanelerin tamamı TEMEL LİSE adı altında özel okula dönüştü.

4. 2014 yılında dershanelerin kapatılması ile özel okullara "Eğitim ve Öğretim Desteği" verilmeye başlandı. 2014-2015 yılından 2019-2020 eğitim öğretim yılı sonuna kadar 5,78 milyar lira destek sağlandı. 2019-2020 eğitim öğretim yılından sonra yeni kayıt yaptıran öğrencilere Eğitim ve Öğretim Desteği verilmedi. Ancak sisteme giren öğrenciler için bulunduğu eğitim öğretim düzeyi sonuna kadar verilme devam ediyor. (2022-2023 yılı itibarı ile son kez bu destek öğrencilere verilmiş olacak.) Öte yandan mesleki eğitim kapsamında bulunan kurumlara öğrenci başına verilen destek devam ediyor.
5. Dershaneler Kanunu olarak bilinen 6528 sayılı Kanun ile özel okullardaki öğretmenlerin maaşlarının devlet okulundaki öğretmenlerden az olamaz ibaresi kaldırıldı. Bu süreçten sonra özel okullarda çalışan öğretmenler asgari ücrete mahkum edildi.

Mevcut durum...

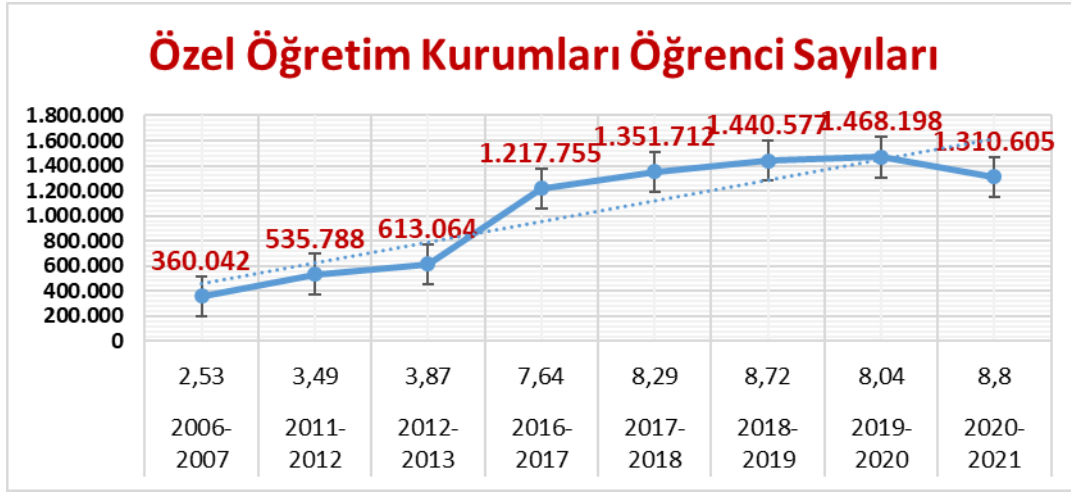
Okul ve öğrenci sayıları artıyor.

Grafik 1. Özel öğretim kurumlarının sayıları.

4+4+4 eğitim modeli 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Bu yıldan sonra özel öğretim kurumlarının sayısında önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2012 yılından bu yana özel öğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı yüzde 189,3 artmıştır. 4+4+4'ün yansıması olarak veliler çocuklarını devlet okullarından alarak özel okullara yönlendirmişlerdir.

Grafik 2. Özel öğretim kurumları öğrenci sayıları.

4+4+4 eğitim modelinin uygulanmaya başlaması ile okul sayısı gibi öğrenci sayısında da ciddi bir artış gerçekleşmiştir. 2012 yılına göre özel öğretim kurumlarındaki öğrenci sayısı yüzde 264 oranında artmıştır. Özel okulların eğitim öğretim alanında kapladığı alan yüzde 20,2'ye, öğrencilerin kapladığı alan ise yüzde 7,24'e yükselmiştir.

Ülkemizde özel öğretim kurumlarına, bir başka deyişle özel eğitim sektörüne genel olarak bakıldığında;

- ✓ **Örgün eğitim alanında:** Özel okul öncesi eğitim kurumları, ilkokul, ortaokul ve liseler,
- ✓ **Yaygın eğitim alanında:** özel öğretim kursları, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, motorlu taşıt sürücü kursları, içinde kişisel gelişim kurslarının da yer aldığı muhtelif kurslar sayılabilir.

Gerek özel okullar gerek özel yaygın eğitim kurumları özellikle AKP iktidarı döneminde eğitim sisteminin önemli bir alanını kapsamaya başladı. Kamusal eğitimden uzaklaşıldı ve özel öğretim kurumlarının artması sağlandı.

Özel öğretim kurumları içinde özel okullar ve özel kurslar önemli bir büyüklüğe sahiptir. Bu kurumların Okul/Kurum, Öğrenci, Öğretmen, Derslik sayıları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. 2020-2021 MEB istatistiklerine göre karşılaştırmalı resmi ve özel okul sayıları.

Eğitim kademesi	Okul/Kurum	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı					Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadrolu Erkek	Sözleşmeli Erkek	Kadrolu Kadın	Sözleşmeli Kadın	
Örgün Eğitim Toplamı	67 125	18 085 943	9 352 605	8 733 338	1 112 305	418 166	35 363	590 178	68 598	732 381
Örgün Eğitim (Resmi)	53 620	15 194 574	7 802 825	7 391 749	950 090	369 609	35 363	476 520	68 598	593 632

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Örgün Eğitim (Özel)	13 501	1 310 605	723 749	586 856	162 215	48 557	-	113 658	-	138 749
Örgün Eğitim (Açıköğretim)	4	1 580 764	826 031	754 733	-	-	-	-	-	-

- ✓ 1.310.605 öğrencisiyle toplam 18.085.943 örgün eğitim öğrencisi içinde % 7,24'lük bir paya sahiptir.
- ✓ 67.125 toplam okul sayısının 13.501'i özel okuldur. (%20,11)
- ✓ 732.381 toplam derslik sayısı bakımından özel öğretim kurumlarının derslik sayısı oranı 18,94'tür.
- ✓ Resmi okullarda derslik başına düşen öğrenci sayısı 25,59, özel okullarda 9,44'tür.
- ✓ Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı resmi okullarda: 15,99, özel okullarda: 8,07.
- ✓ Açık öğretim kurumları (açık ortaokul, açık liseler) öğrenci sayısının, çağ nüfus sayısı verilmemekle birlikte 1 580 764'e ulaşmış olması da çağ nüfusunun yüz yüze eğitim dışı kalışıyla ilgili anlamlı bir büyüklük oluşturuyor.

Tablo 2. Resmi ve özel yaygın eğitim kurumları.

Yaygın Eğitim Kurum Türü	Kurum	Kursiyer Sayısı			Öğretmen			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Yaygın Eğitim Genel Toplam	18 092	9 250 777	4 286 678	4 964 099	92 742	45 925	817	123 100
Yaygın Eğitim (Resmi)	1 477	6 775 728	2 667 750	4 107 978	15 470	7 653	7 817	7 595
Yaygın Eğitim (Özel)	16 615	2 475 049	1 618 928	856 121	77 272	38 272	000	115 505
- Özel Öğretim Kursları	2 479	105 688	49 938	55 750	6 158	3 437	2 721	19 375
- Motorlu Taşıt Sürücüler Kursu	3 951	1 563 812	1 037 075	526 737	25 901	18 433	7 468	12 461
- Muhtelif Kurslar (Kişisel Gelişim Kursu:3127)	7 285	417 267	288 543	128 724	15 541	7 103	8 438	39 852
- Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	2 864	384 471	241 006	143 465	29 672	9 299	373	43 817
- Özel Eğitim Okulu (Yaygın Eğitim)	36	3 811	2 366	1 445	-	-	-	-

- ✓ Toplamda 18.092 Yaygın Eğitim Kurumunun 16.615'ini özel yaygın eğitim kurumları oluşturuyor.
- ✓ 2.479 Özel Öğretim Kursu ile Muhtelif Kurslar içinde adı Kişisel Gelişim Kursu olan 3.127 kurum bulunuyor. Tek bilim dalında kurs vermek üzere açılan Özel Öğretim Kurslarında Yükseköğretime Geçiş Sınavlarına hazırlık, Kişisel Gelişim Kurslarında asıl işlevleri olmasa da Liselere Geçiş Sınavlarına hazırlık kursları veriliyor.
- ✓ Resmi kayıtlara göre 2013'te tüm derslerden ve her kademedeki sınavlara hazırlık kursu veren 3 bin 579 özel dershanede, 1 milyon 220 bin 435 kayıtlı öğrenci bulunmaktaydı. 2020-21'de yasal özel kurslardan yararlanan öğrenci sayıları ile 2013 öğrenci sayıları arasında anlamlı bir fark bulunuyor.

Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sorunları ve çözüm önerileri.

- ✓ Dershaneler Kanunu olarak bilinen 6528 sayılı Kanun ile özel okullardaki öğretmenlerin maaşlarının devlet okulundaki öğretmenlerden az olamaz ibaresi kaldırıldı. Bu süreçten sonra özel okullarda çalışan öğretmenler asgari ücrete mahkum edildi. Özel Öğretim Kurumları Kanununda değişiklik yapılarak özel öğretim kurumlarındaki öğretmenlerin maaşlarının en az devlet okullarında çalışan öğretmenlerle eşitlenmelidir.
- ✓ Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin eğitim öğretime hazırlık ödeneği, ekders ücretleri ve maaşlarının bir kısmı bazı işverenler tarafından elden geri alınıyor. Bu sorunların giderilmesi için denetim mekanizmasının işler hale getirilmesi ve yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Özel öğretim kurumları öğretmenleri "belirli süreli iş sözleşmesi" yapılarak mevsimlik işçi gibi çalıştırılıyor. Sözleşmelerin belirsiz süreli hale getirilmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.
- ✓ Özel öğretim kursu, kişisel gelişim kursu gibi kurumlarda depo sorumlusu, büro memuru gibi gösterilen öğretmenlerin tespit edilerek sorunlarının çözümü hususunda tedbir alınmalıdır.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

- ✓ Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlere eğitim iş kolundaki sendikalara üye olmaları ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.

Özel öğretim kurumlarının sorunları ve çözüm önerileri:

- ✓ Özel okulların açılması ile ilgili şartlar yeniden belirlenmelidir.

Çözüm Önerisi: Özel okul açılma kriterlerinin yerel, ulusal ve global ölçekte yenilikçi yaklaşımlarla ele alınarak belirlenme ihtiyacı bulunmaktadır. Özel okul açılacak bölgenin detaylı analizlerine göre kayıt hedeflerinin belirlenmesi önemlidir. Kurucu/kurucuların eğitim yatırımı için önceki mali bilançolarından risk analizleri yapılmalıdır.

- ✓ Özel okul ücretlerinde uygulanan KDV oranı ile ilgili düzenleme yapılmalıdır.

Çözüm Önerisi: Özel okul hizmet ücretlerinde uygulanan %8 KDV oranının "vergisiz" olarak ele alınarak geleceğe yatırım olarak değerlendirilmesi talep edilmektedir.

- ✓ Özel okul öğretmen maaşlarında mesleki kıdem ve mesleki performans kriterlerinin esas alınmaması.

Çözüm Önerisi: Eğitim sektörü dışındaki birçok alanda hakedişler (maaş) belirli kriterlere göre belirlenmekte ve hedef performans primleri öne çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında eğitim sektöründe daha çok işveren ile çalışan arasında belirlenen maaşlar için aslında her iki tarafın da lehine yeni kriterler belirlenmelidir. Dünyanın en iyi eğitim sistemlerinden biri olan Singapur'da öğretmen alımlarında periyodik olarak "**mülakat ve performans kriterleri**" bulunmaktadır. Bu nedenle ülkemizde de özel okul öğretmen maaşlarında meslekî kıdem ve meslekî performans kriterleri belirlenebilir.

- ✓ Özel öğretim kurumları mevcut derslik sayılarıyla var olan kontenjanlarının önemli bir bölümünü dolduramamaktadır. Burada oluşan açık devletin derslik ihtiyacı ile ilişkilendirilerek bu ihtiyacın karşılanmasında kullanılabileceği gibi, devletin belli zamanlarda kullanmadığı eğitim ortamlarını özel öğretimin taleplerini karşılamada kullanabilmesine ilişkin düzenlemeler de yapılabilir.
- ✓ 14 Mart 2014'te eğitim sektöründe radikal bir değişikliğe gidildi. Dershanelere 4 yıl için temel lise olarak faaliyette bulunmaları, ardından özel okula dönüşmeleri ile ilgili düzenlemeler yapıldı. Süre bitiminde temel liseler kapatıldı.

Eğitim sistemimizde kademeler arası geçişin sınavlara dayalı olması ve sonuçta sınavlara hazırlanma ihtiyacının devam etmesiyle geçmişte dershaneler eliyle verilen bu hizmet neredeyse bütün eğitim öğretim kurumlarının işi haline geldi. Öyle ki resmi okullarda takviye kursları açıldı, özel okullar sınava hazırlık programları uygulamaya başladı, tek bilim alanında kurs verme ile sınırlandırılan özel öğretim kursları her bilim alanı için yeni kurumlar açmak zorunda bırakıldı. (ya da sistem dışı, mevzuat dışı uygulamalara yol açıldı.)

Öte yandan kişisel gelişim kurslarının da çok büyük bir bölümü sınavlara hazırlık talebinin artarak sürmesi nedeniyle yasal çerçevenin dışında faaliyet sürdürmektedirler. Özel kurslara ihtiyacı savunmak ve bunda ısrarcı olmak ne kadar bilimsel değilse mevcut durumda özel kurslara ihtiyaç dışı kurumlar gözüyle bakmak da o kadar bizi gerçeklerimizden uzaklaştırmaktadır. Bu durum, mutlaka sorunun tüm bileşenlerini rahatlatacak çözümlere kavuşturulmalıdır.

- ✓ Sınavlara hazırlanma ihtiyacının artarak devam etmesi bu alanda geçmişte de var olan "merdivenaltı" diye de tabir edilen yasal olmayan yapıların daha da çoğalmasına yol açtı.

İzinsiz özel kurs faaliyetlerinde bulunanlar geçmişte üç yıla kadar hapis cezasına çarptırılıbiliyordu, hapis cezaları önce 6 aya indirilmesi sonra da kaldırılarak para cezalarına dönüştürülmesiyle denetlenemez duruma düşen bu alanın daha da önü açılmış oldu.

*Verdiği eğitim niteliğinin sorgulandığı, kimler tarafından verildiği belli olmayan, velilerin adeta teslim alındığı, öğrencilerin hangi güvenliksiz eğitim ortamlarında kurs aldığı, yasal kurumlar karşısında haksız rekabet oluşturduğu, **dezavantajlı grupların daha da geriletilmesine yol açan...** bunlar gibi pek çok olumsuz sonuçları olan, sayıları on binlere varan bu yapılar eğitimimizin başlı başına en önemli sorunlarından biridir.*

- ✓ Bu durumlar göz önüne alındığında merdiven altı diye anılan yapılar çok sıkı denetlenmeli ve yasal zemine çekilmelidir. Kaçak eğitim faaliyetlerine karşı hapis cezalarının da yer aldığı yasal düzenlemeler yapılmalı, ülkemizi siyasi, mali ve eğitsel açıdan büyük sıkıntılara sokan bu oluşumlara karşı topyekûn bir mücadele yürütülmelidir.

ZORLUKLAR İÇİNDEKİ TÜRK TOPLUMUNUN BİR GÜNÜ

Dünya Mutluluk Endeksi'ndeki verilere göre Türkiye 150 ülke içerisinde 8 sıra gerileyerek 8. Sıraya yerleşmiştir. Endeks hazırlanırken değerlendirilen en önemli kriterler arasında kişi başına düşen gelir miktarı, eğitim ve sağlığa erişim ve sosyal ve kültürel faaliyetlerden faydalanma olarak görülmektedir.

Peki Türkiye neden mutsuz? Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) üzerinde oynama yapılmış verilerine göre %61 enflasyon ile yaşamını sürdürmeye çalışan vatandaş; bırakın mutluluğu evden işe, işten eve adeta robotlaşmış bir hayat sürmektedir. Millet aç, zoz geçiniyor denildiğinde "sinemaya 7 milyon kişi gitmiş demek ki aç değil" gibi yorumlar ile karşılaşılmaktadır.

Pandemi koşulları ile birlikte ekonomik krizin de aynı zaman aralığında derinleştiği Türkiye'de mutlu olmak, 'ben mutluyum, yaşıyorum' diyebilmek imkansızlaşmıştır. Vatandaşa sağlanan maddi imkanların sadece yaşamaya yettiği ülkemizde; çalışma saatleri, sosyal güvence, ev işçiliği gibi yapılması zaruri olan eylemler toplumumuzun oldukça zamanını alabilmektedir. Haftalık 50 saate yaklaşan çalışma saatleri "köleleşen bir toplum" oluştururken; sosyal ve kültürel aktivitelere zaman kalmaması ile birlikte mutsuz bir robot toplum oluşmaktadır.

"Asgari ücrete %50, memura %30 zam yaptık" nidalarıyla geçtiğimiz aylarda yapılan şov mahiyetinde açıklamalar, bugün yerini sessizliğe bırakmıştır. Görüldü ki yapılan zam aynı hızla eridi. Bugün "ara zam" iddialarının değerlendirildiği, iktidar partisinden bazıları yapılacak derken; tek adamın Aralık ayını adres göstermesi ile herkesin kafası da bir o kadar karışmıştır. Özetle ülkede yaşayan kimsenin ekonomik özgürlüğü yoktur. Gün gelir, "devletin para kazanılması için kişiye yüklenen görevlerin dışında etkinliklere, yurt dışı seyahatlerine ve diğer birçok fiile para ayırabiliriz" işte o gün devletten ekonomik olarak kurtulmuş oluruz. Devlete karşı ekonomik özgürlüğümüzü kazanmış oluruz.

Ekonomik özgürlüğün daha özel bir şekilde karşımıza çıkışı ise erkek – kadın ayrımında oluşmaktadır. Kadın ve erkek istihdam oranları, erkeklerin aynı işi yapan kadınlara göre daha yüksek gelir elde ediyor olmaları, görevde yükselme söz konusu olduğunda kadınlara karşı yapılan ayrımcılıklar gibi konular kadınların ekonomik özgürlüğünü elde etmelerinde en büyük engeller olarak karşımızda durmaktadır. Kadınlara yüklenen özellikle ev işi, evde bakım vb. işler kadınların günlük zaman kullanımının çoğunu kapsamaktadır. Gerek mevzuat gerekse toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren gelişmeler ve ev içi emeğin değersizleştirilmesi neticesinde ev işçiliği düşük ücretli bir çalışma sistemine dönüşmüştür. Bütün bunların yanı sıra Aile Destekleri Sigortasının yıllardır düzenlenmemesi, ihtiyaç sahibi aileleri giderek daha fazla mağdur etmektedir. Düzenli toplanacak istatistikler ve sistematik bir destek programı ile birlikte başta kadınlar olmak üzere ekonomik özgürlüğün sağlanabilmesine olanak sağlayacaktır. Ekonomik özgürlük ile birlikte yeterli maddi imkana kavuşan vatandaş, "mutlu toplum" olmaya ilk adımını atacaktır.

Türk Toplumunun Bir Günü

Pandemi sürecinin en etkilediği konulardan biri çalışma durumu/koşulları olmuştur. Uzaktan çalışma, işten çıkarılmalar, kısa çalışma ödeneği gibi konularda 2 yıldır yapılan düzenlemeler etkin bir gelişme sağlamamıştır. Yapılan bir anket çalışmasında toplumun %54'ünün çalışmadığı görülürken; ankete katılanların %38'i çalışmak için ofise/fabrikaya veya işyerine gittiğini belirtmiştir. %54'lük bir oran oldukça korkutucu iken aynı ankete katılan kadınların %75'inin çalışmadığını belirtmiş olması ise acil harekete geçilmesi gereken bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı istatistiklerde erkeklerin ise %34'lük bir oranla çalışmadığını belirttiği görülmektedir.

Evin geçimi konusu incelendiğinde ise %76'lık oran ile hanedeki çalışanların maaşları ön plana çıkarken; 'kuş kadar' diye tanımlayabileceğimiz emekli maaşı ile geçinenlerin oranı ise %21'lik bir orandadır. Kira geliri, faiz geliri gibi kalemlerde %3-4'lük oranların yakalanmış olması toplumun büyük kesimin sadece maaşları ile geçinmeye çalıştığını ortaya koymuştur. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi başka bir geliri olmayan hanelerin sadece maaşları ise "yaşamaya" ancak yetebilmektedir. Bu tablo "Mutluluk" için değil "bir gün daha nefes alabilmek" için yaşayan bir toplum yaratanların ayıbıdır.

Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin hazırladığı "Pandemide Evde Bakım ve Zaman Kullanımı Araştırması"na göre; beyaz yaka çalışanların ortalama hane geliri 7.500 TL civarlarında iken işçi, esnaf, çiftçi gibi hanelerin ortalama geliri 5.300 TL'dir. TÜRK-İŞ'in Mart 2022 verilerine göre Türkiye'de açlık sınırı 4.928 lira iken yoksulluk sınırı ise 16 bin 52 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu iki veri birleştirildiğinde bu oranda ortalama geliri olan hanelerin yoksul olabilmek için bile kat kat fazlasını kazanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Aile tiplerine göre kişi başına düşen gelire bakıldığında kişi başına; iki kişilik çekirdek ailede 2.162 TL, 4 kişilik çekirdek ailede 1.486 TL düşmektedir.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Mevzuata göre haftalık çalışma saatinin en fazla 45 saat olması düzenlenmiştir. Ancak günümüzde oluşan ekonomik koşullar, işçiyi değil işvereni koruyan politikalar, işyerlerinin denetim eksikliği gibi konular ortaya bambaşka bir sorun alanı çıkarmıştır. "Pandemide Evde Bakım ve Zaman Kullanımı Araştırması"na katılanların; %46'sı 45 saat ve altı çalıştığını belirtirken, %36'sı 45-60 saat arası, %18'i ise 60 saat ve üzeri çalıştığını belirtmiştir. Yani bu istatistikler her 5 kişiden biri cumartesi gününü de eklediğimizde haftalık 6 iş günü için ortalama 10 saat çalıştığı anlamına gelmektedir. Cinsiyete göre incelediğimizde kadınların haftalık ortalama çalışma süreleri 43 saat iken erkekler haftada ortalama 50 saat çalışmaktadır. Eğitim düzeyine göre çalışma saatleri ise; Lise altı eğitim seviyesindekilerin haftalık ortalama çalışma saati 50 saat, lise mezunlarının haftada ortalama 49, üniversite mezunları ise 45 saat olarak değiştiği görülmektedir.

Ev Mesaisi**Ev İşleri ve Evdekilerin Bakımı**

Dünya ölçeğine bakıldığında da çocuk, yaşlı, engelli bakımının kadınların ücretsiz emeği ve eşitsiz işbölümü üzerinden tanımlandığı, salgında yaşanan bakım krizinin doğal bir görevmişçesine ücretsiz kadın emeği üzerinden ilerlediği ortadadır. Yıllarca güvencesiz çalışan ev işçileri açısından salgın, sorunların ne kadar derinleştiğini, güvencesizliğin yoksulluk ve yoksunluğu beraberinde getirdiğini ortaya çıkarmıştır. Kayıt dışı çalışma nedeniyle yıllardır evlere temizliğe giden, hastalık ve bakım işlerini sürdüren kadınlar; işsizlik ve gelir kaybını yaşayanların başında gelmektedir.

Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin hazırladığı "Pandemide Evde Bakım ve Zaman Kullanımı Araştırması"ndan bazı veriler...

3-5 kişi yaşayan hanelerin toplum %64'ünü oluşturduğu görülen araştırmada, %62 gibi yüksek bir oranla çekirdek aile olarak yaşadıkları istatistiklere yansımıştır. Evde bakıma ihtiyaç duyan bireyler ile ilgili sorulan soruya katılımcılar hanelerinde; %71 ile hiçbir bakım ihtiyacı duyan kimse olmadığını belirtirken; %12'si bebeklerinin, %10'unun yaşlı bireylerin, %3'ünün hasta, %3'ünün ise engelli bireyler bulunduğunu belirtmiştir.

Ev işlerini kimin yaptığı hususunda ise cinsiyete dayalı istatistikler incelendiğinde karşımıza iki farklı tablo çıkmaktadır. Kadınlar arasında ev işlerini kimin yaptığı sorusuna; %67 tek başına yaptığını belirtirken, %22'si annesinin yaptığını belirtmiştir. Aynı soruya cevap veren erkekler ise; %59 oran ile eşlerinin yaptığını, %30'unun annelerinin yaptığını belirtmiştir. Erkekler arasında tek başına ev işi yapanların oranı ise %14 olmuştur. Hasta, Engelli, Yaşlı bakımını tek başına yapan kadınların oranı %73 iken, bebek bakımını tek başına yapan kadınların oranı %93'tür. Pandemi sırasında kendinize vakit ayırabildiniz mi sorusuna bekar kadınlar %81 ile "evet" cevabını verirken, evli kadınların %53'ü "evet" cevabını verebilmiştir.

Rapordaki diğer veriler incelendiğinde ise;

- "Yaşlı, engelli, hasta bakımı için kamu kurumlarının ve belediyelerin evde bakım hizmeti sunması gereklidir." Düşüncesine katılanların; %59'u kesinlikle doğru, %35'i ise doğru cevabını vermiştir.
- "Kamu kurumları ve belediyeler yaşlı ve engelli bakımı için gündüzlü merkezler (aktif yaşam merkezleri, toplum merkezleri gibi) aracılığıyla hizmet vermelidir." Düşüncesine katılanların %91'i doğru veya kesinlikle doğru cevabını vermiştir.
- "Pandemi gibi olağanüstü hallerde gerekli tedbirler alınarak kreş ve anaokullarının açık kalması gerekir." Düşüncesine katılanların; %59'u doğru veya kesinlikle doğru derken, %14'u ne doğru ne yanlış cevabını vermiştir.
- "Tüm çocuklu aileler için kaliteli kreş ve anaokulları hizmeti sağlanmalıdır." Düşüncesine katılanların %83'lük oranı doğru veya kesinlikle doğru cevabını vermiştir.
- "İstihdamdaki ebeveynlerin zorunlu hallerde çocuk bakımı için kısmi olarak evden çalışma veya esnek saatler ile çalışma hakkı yasallaşmalıdır." Düşüncesine katılanların %86'lık oranı doğru veya kesinlikle doğru cevabını vermiştir.

KATI ATIK TOPLAYICILARI...

2021 yılında belediyelerin geri dönüşüm sektöründe ambalaj atıklarını toplama görevi ve atık toplayıcıların çalışmalarına ilişkin esasları belirleme ve denetleme yetkisinin, atık toplayıcıları kayıt altına alma, çalışma izin kartı çıkarma ve çalışma saatlerine karar verme şeklinde "asayişçi/güvenlikçi" bir yaklaşımla düzenlenmeye girişilmesiyle birlikte İstanbul'da atık toplayıcıların maruz kaldığı zabıta şiddetine yönelik sesler duyulmaya başlanmıştır. Bu vakalardan biri, İstanbul'un Bahçelievler ilçesinde gerçekleşmiştir. Bahçelievler ilçesinin Hürriyet Mahallesi'nde bulunan birkaç sokakta ikamet eden Abdal gruplar yıllar önce Gaziantep'ten İstanbul'a

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

göç etmiş. 20 yıldır bu mahallede yaşıyorlar. İkametgahları burada. Yaklaşık 100 hane olduklarından söz ediyorlar. Ancak, her bir hane halkı oldukça kalabalık. Her evde 10-15 kişi yaşıyor. Eğitim oranı da oldukça düşük. Sıkışık ve yüksek katlı binaların yer aldığı sokakta Abdal hane halklarının evleri genellikle bodrum katlarda yer alıyor. Barınma koşulları oldukça kötü. Buna rağmen kiraların oldukça yüksek olduğu ifade ediliyor. Komşular, Abdal ailelerin varlıklarından rahatsızlık duyduklarını açıkça dile getiriyor. Geçmişte davulculuk mesleğini icra eden topluluk günümüzde ise kağıt toplayarak geçimlerini sağlıyor. Aldıkları motosikletlere sanayide ayrı bir bölüm monte ettiriyor ve bu bölüme topladıkları kağıtları yerleştiriyorlar. 2021 yılının ilk aylarında, Bahçelievler Belediyesi aldığı bir kararla ilçe sınırları içerisinde kağıt toplanmasını yasaklamış. Bu durum, atık toplayarak hayatını idame ettiren topluluğu ciddi şekilde yoksullaştırmış. Gizlice kağıt toplamaya devam ediyor, ancak, bu girişimleri sonucunda da genellikle ceza yiyor ve araçlarına el konuluyor. Motorlarına 1500 TL karşılığı taktırdıkları atık depolama bölümleri sökülerek bu parçalara el konuluyor.

Tüm bunlara, 13 Ağustos 2021 tarihinde Sıfır Ayrımcılık Derneği tarafından gerçekleştirilen saha ziyareti kapsamında tanıklık edilmiştir. Toplum lideri Nusret Güllü ve mahalleli istediklerinin mesleklerini yapmak olduğunu dile getirirken, kısıtlamalara rağmen atık toplamaya çıkan Nusret Güllü mevcut durumlarını şu şekilde ifade etmiştir: “Biz çöp çalar duruma geldik”. Bu ziyaret esnasında, belediyenin bu kararının bir diğer mağdurunun kağıtları toplayıcılardan satın alan depo sahipleri olduğu anlaşılmıştır. 16 Ağustos 2021 tarihinde gönderilen bir tebligatla depo alanlarının yıkılacağı bildirilmiş ve 18 Ağustos 2021 tarihinde bu depoların tamamı yıkılarak içindeki kağıtlara ve kullandıkları tartılara vs. el konmuş. Bu nedenle, depo sahipleri Belediye Binası önünde eylem yapmış, eyleme, atık toplayıcılığı yapan Abdallar da destek olmuş. Nusret Güllü, eyleme katılmalarının sebebinin şöyle açıklamıştır: “Destek olacağız tabii onlar olmazsa biz olmayız, biz olmazsak onlar olmaz”. Bahçelievler ilçesinde duymaya başladığımız bu kısıtlamalar 2021 yılı boyunca Türkiye’nin farklı illerinde ve ilçelerinde yaygınlaşmaya devam etmiştir.

Küresel ölçekte atığın çevresel bir sorun olarak kavranmaya başlanması ile birlikte, Türkiye’de göreceli olarak daha çevre odaklı bir bakış açısı benimsenmeye başlanmıştır ve atık yönetimi ile ilişkili konular giderek daha kurumsal bir karakter kazanmıştır. Geri dönüşümün zamanla daha kurumsal bir çerçevede ele alınmasının arka planındaki en önemli sebepleri ise artan atık miktarını depolama maliyetinin çok yüksek olması ve üretim süreçlerinde geri dönüşüm yoluyla elde edilmiş hammaddenin çok daha düşük maliyetli olmasıdır. Bu nedenle katı atıkların toplandıktan sonra depolama alanlarında bertaraf edilmesi olarak bilinen düzenli depolama yöntemi yerini giderek artan oranda atıkların geri dönüşüm yoluyla ham madde olarak tekrar üretim sürecine katıldığı uygulamalara bırakmaya başlamıştır.

Ancak, katı atık toplayıcıların sayılarının 500 bine vardığı tahmin edildiği halde, bu atık meselesi büyük ölçüde sadece çevre odaklı ele alınmakta ve geri dönüşüme hem ekonomik hem de ekolojik anlamda katkı sunan, dünyanın pek çok yerinde yoksulluk içerisinde, temel gıdalara erişimleri sınırlı biçimde, sağlıklı ve insani olmayan koşullarda çalışan ve yaşayan atık toplayıcılarının emekleri ve yaşamları görmezden gelinmektedir. Türkiye’de de yıllar içerisinde kurumsallaşan atık yönetimi ve geri dönüşüm meselesi 2021 yılında hazırlanmaya başlayan atık toplayıcılara yönelik genelge aracılığıyla Türkiye’nin her yerinde kent yoksulluğu içerisinde hayatta kalmak üzere atık toplayıcıların son alternatif olarak gördüğü katı atık toplayıcılığının sonunu getirmektedir. Bu kapsamda, belediyeleri de güvenlikçi bir pozisyona büründürerek atık toplayıcılarla şiddet ekseninde karşı karşıya getiren yönetmelikler atık toplayıcılarının yaşamlarını daha kırılgan hale de getirmektedir. İşte bu nedenle, İstanbul Planlama Ajansı tarafından döngüsel ekonomi ışığında katı atık ve geri dönüşüm meselesine hem ekoloji hem insan odaklı bir yaklaşımla alternatif modeller geliştirme hedefiyle “Kentin Yükünü Sırtlananlar: İstanbul’un Katı Atık Toplayıcıları, Sorunlar ve Talepler” başlıklı bir araştırma raporu hazırlanmıştır.

Mevcut Durum:**Atık Toplayıcılığı Yapanların Profilleri**

Araştırma kapsamında görüşülen atık toplayıcıların tamamının farklı dönemlerde iş bulma veya yeni bir hayat kurma umuduyla İstanbul’a göç ettiği görülüyor. Araştırma raporunda, kırdan kente göç edenlerin, özellikle Doğu ve Güney Doğu bölgelerinden göç eden Kürtlerin yanı sıra Türkiye üzerinden Avrupa’ya geçme hayaliyle para biriktirmek üzere enformel yollarla hayatını idame ettirmeye çalışan Afgan atık toplayıcıların hikayelerine odaklanılıyor. Ancak, yaşamlarını yıllardır katı atık toplayıcılığıyla idame ettiren Romanların deneyimlerine raporda rastlanmıyor. Araştırma raporu, katı atık toplayıcıların Türkiye’de sosyal güvencenin en önemli kurumu olarak görülen aile ile bağlarından bir şekilde yoksun olduklarına işaret etse de, raporda değinilmeyen atık toplayıcısı Romanların hane halklarının kalabalık olduğunu ve haneye mensup bireylerin tamamının dayanışma içerisinde atık toplayıcılığı yaptığını belirtmekte fayda vardır. Keza, raporda atık toplayıcılarına dair erkek bir profil sunulsa da, özellikle Roman grupları arasında atık toplama sürecine dahil olan kadınlar, atıkların ayrıştırılması sürecinde de yoğun emek vermektedir.

Atık Toplayıcılığı Yapmaya Başlama Nedenleri

Atık toplayıcılığının, kent yaşamına tutunabilmek ve bir hayatı idame ettirebilmek üzere icra edilen gelir getirici faaliyetler arasındaki son seçenek olarak görüldüğü anlaşıyor. Farklı arka planlardan gelseler de ve farklılaşmış hikayelere sahip olsalar da atık toplayıcılarının derin yoksulluk ve yoksunluk durumunda olması her birinin kişisel özelliği. Alternatif yaratamayanların veya mevcut alternatiflere erişimden yoksun bırakılanların alternatifini haline gelen katı atık toplayıcılığının nesiller arasında aktarıldığı ve yoksulluk sarmalının hem enformalite nedeniyle hem de eğitimden erken ayrılmalar nedeniyle sürdürüldüğü bir alan olduğu ortaya çıkıyor.

Geçim

Araştırma raporu, atık toplayıcılığına hakim olan “ne kadar toplayabilirsen o kadar kazanırsın” anlayışının bu alanda geçinebilme koşullarının özeti niteliğinde olduğuna işaret ediyor. Rapora göre görüşmeciler, yetişkin bir atık toplayıcısının günde ortalama olarak 100 kg atık topladığında atığın türüne bağlı olarak aylık 3.000- 6.000 TL arasında bir gelir elde edebileceğini ifade ediyor. Bununla birlikte atık toplayıcılığının mevsimlik iş biçiminde yapılması nedeniyle bu gelirin düzenli olarak kazanılmadığı, aynı zamanda, yaşlanma sonucu bedensel performansın düşüşüyle elde edilen gelir miktarının da ciddi biçimde etkilendiği belirtiliyor.

Rapor, Afgan atık toplayıcıların günde ortalama 13-16 saat çalıştıklarını ve çalışma duruma bağlı olarak haftalık 700- 900 TL kazandıklarını, çocuk işçilerin ise aile bütçesine destek olmak için haftanın her günü erkenden kalkıp 6 saat çalıştıktan sonra 2-3 saatliğine dinlenmek için depoya geldiklerini ve öğleden sonra tekrar çıkıp en geç akşam 21.00 civarı döndüklerini belirtiyor. Çocukların yaş ve fiziksel özelliklerine göre günlük ortalama 30-60 kg arasında atık toplayabildikleri, fakat soğuk günlerde ancak 10-15 kg atık toplayabildikleri de ifade ediliyor. Çocuk işçilerin kendi hesaplarına değil, topladıkları atıklardan kazandıkları paranın ağabeyleri veya babaları tarafından alınıp aile giderleri için kullanıldığı paylaşılıyor.

Barınma

Araştırma kapsamında görüşülen kişilerin çoğunun ya depolarda sınırlı imkanlar içerisinde ya da iş arkadaşlarıyla birlikte yaşamaya elverişsiz koşullardaki evlerde veya otellerde ödeme yaparak kaldıkları; aileleri İstanbul’da yaşayan az sayıdaki kişininse kentin çeperinde nispeten iyi koşullarda barındıkları anlaşıyor.

Rapor, Ümraniye’de depoların olduğu arsada prefabrik evlerde kalan işçilerin bir konteynerde çocuk işçilerle birlikte toplam 12-14 kişi kaldıklarını, elektrikli ısıtıcı veya odun sobası ile ısındıklarını, ortak yaşam biçimini benimsedikleri için bütün mutfak giderlerini, yemek yapımını, temizlik ihtiyaçlarını ortaklaşa karşıladıklarını aktarıyor. Banyo ve tuvalet ihtiyaçları içinse yine aynı arsadaki tek bir konteynerin kullanıldığı görülüyor. Afgan atık işçileri ise depo sahibinin tuttuğu bir evde 12 kişi yaşadıklarını ve evi tutan depo sahibinin aylık ödemelerinden kişi başı 100-150 TL civarında kesinti yaptığı aktarılıyor. Tüm bunlar değerlendirildiğinde, atık toplayıcıların büyük bir bölümünün aslında gizli evsizlik koşullarında yaşadıkları ortaya çıkıyor.

Sağlık

Araştırma raporunun da sunduğu gibi, kayıt dışılığın getirdiği güvencesizlik hali katı atık toplayıcılarının mevsimsel, fiziksel veya kronik, sahip oldukları hastalıklarla mücadele etmelerinin önünde büyük bir engel olarak ortaya çıkıyor.

Sosyal Dışlanma, Ötekileştirme, Ayrımcılık

Araştırma raporu, araştırma kapsamında görüşme gerçekleştirilen atık toplayıcıları, yaptıkları işe saygı duyulmamaları ve toplum nezdinde kabul görmemeleri nedeniyle toplumsal dayanışma ağlarının dışında bırakıldıkları görüşlerini aktarırken atık toplayıcılarının kendi aralarında birbirlerini dışlama eğiliminde olduklarını sunuyor. Bir diğer deyişle, araştırma raporuna göre, Türk ve Kürt atık toplayıcılar, yoksulluğun paylaşılmasına karşın, göçmenlerin geri gönderilmesini talep ediyor.

Katı atık toplayıcılarına karşı toplumsal dışlanmanın, toplayıcılar arasındaki ırkçı yaklaşımın yanı sıra, son dönemde şiddetlenen kurumsal ayrımcılığın mevcudiyeti de bilinmektedir. Tüm bunların, atık toplayıcılığı alanındaki güvencesizliğin ve yoksunluğun boyutlarını özellikle göçmenler nezdinde daha da şiddetli hale getirdiğini söylemek mümkün. Özellikle, 23 Ağustos 2021 tarihinde İstanbul Valiliği tarafından atık toplayıcılığına ve atık depolamaya alınan karar sonrasında, seyretmekte olan kurumsal dışlanmanın binlerce insanı hayatta kalma mekanizmasından yoksun bırakarak uygulanan kurumsal şiddetle yaşam hakkına müdahale edilmesine dönüştüğüne tanık oluyoruz.

Atık Depoları

Araştırma raporu, görüşmecilerin anlatıları doğrultusunda her depoda en az 15 kişinin hem çalışıp hem de barındığını ortaya çıkarırken, atık depolarının geri dönüşüm zincirinde sadece bir ara basamak olmadığı, mevcut koşullarda depoların atık işçilerinin temel yaşamsal ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli bir işlev üstlendiği anlaşılıyor. Depo sahiplerinin de tıpkı atık toplayıcılar gibi İstanbul'a 10-35 yıl önce göç ettiği ve atık toplayarak başladıkları bu işe sonrasında depo kiralayarak devam ettikleri anlaşılmıştır. Benzer doğrultuda, depo sahiplerinin de atık toplayıcılarla benzer kırılmalardan ve güvencesizliklerden etkilendiğini söylemek mümkün. Diğer taraftan, kentsel müdahalelerin depo sahiplerini de etkilediği, kentsel dönüşüm vb. nedenlerle kimi zaman 3-4 defa depo değiştirmek zorunda kaldıkları ortaya çıkıyor.

Atık Toplayıcıların ve Depo Sahiplerinin İhtiyaç ve Talepleri

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler esnasında atık toplayıcıların ve depo sahiplerinin deneyimlerine dayanan ihtiyaçları ve talepleri de aktarılmıştır. Bu ihtiyaçlar ve talepler aktarılmadan önce anlaşılması gereken meselenin katı atık toplayıcıların atık ve geri dönüşüm süreçlerindeki emek süreçlerinin görmezden gelinmemesi gerektiğini vurgulamak gerekir. Zira sayıları yüzbinlerle ifade edilen atık toplayıcıları ile tahayyül edilen sistemin birbiriyle uyumlu olmadığı, atık toplayıcıların sisteme emek süreçlerinin gözetilerek entegre edilemediği bir tahayyüde sadece kentsel değil aynı zamanda kırsal yoksulluğun da şiddetleneceği ve çok sayıda kişinin yoksulluk ve yoksunluk koşullarına itileceği aşikârdır.

Araştırma kapsamında atık toplayıcılar tarafından dillendirilen ihtiyaçlar ve talepler şöyle olmuştur;

- . Geri dönüşüm ve atık yönetimine ilişkin süreçlere şeffaflık ve karşılıklı diyalog içerisinde dahil edilmek
- . Atık toplayıcılığın kamu hizmeti olarak tanınması ve bu işe meslek statüsü kazandırılması
- . Atık toplayıcıların deneyimlerini ve ihtiyaçlarını görmezden gelecek modeller yerine, vergi mükellefi olmalarına imkan tanınacak iş modelleri veya kendilerine tanınacak özel bir prim ödeme hakkıyla sosyal güvenceye kavuşmalarını sağlayacak düzenlemeler gibi alternatif modellerin geliştirilmesi
- . Atık toplama faaliyetlerini piyasa lehine tekelleştiren düzenlemeler yerine atık toplayıcıların çalışma koşullarını işçi hakları perspektifinden düzenleyen yasal düzenlemelerin geliştirilmesi -ki atık toplayıcılığın toplum nezdinde de saygıdeğer bir iş olarak görülmesinin yolu öncelikle emeklerinin kamu otoriteleri tarafından adil ve güvenli bir çerçevede tanımlanması olduğu unutulmamalıdır
- . Belediyelerin toplama ve depolama alanlarını sistemli, planlı ve düzenli hale getirmesi ve toplanan atığın kaydının tutulması, bu şekilde, atık toplayıcıların emeğinin ekonomik ve ekolojik karşılığına dair veri sağlanması
- . Sürekli kentsel düzenlemelerden etkilenmeyecek şekilde kent çeperinde atıkların toplanıp depolanabileceği yerlerin belediyeler tarafından belirlenmesi
- . Yaşamaya elverişli konut hakkının bir insan hakkı olduğu ve devlet tarafından güvence altına alınması gerektiği hatırd tutularak atık toplayıcıların barınma koşullarının iyileştirilmesi -yaşam alanları haline gelen depoların fiziksel şartlarının iyileştirilmesi veya depolara yakın ücretsiz/düşük ücretli barınma imkanlarının sağlanması gibi
- . Ücretsiz sağlık desteği verilmesi
- . Atık toplayıcıların adil ve güvenli çalışma hakkı temelinde örgütlenmesi (kooperatifleşmesi, dernekleşmesi vb.) için desteklenmesi
- . Her alanda olması gerektiği gibi atık toplayıcılığı alanında da çocuk işçiliğiyle mücadele edilmesi; bu doğrultuda, öncelikle, yukarıda belirtilen ihtiyaçlar ve talepler aracılığıyla atık toplayıcılığı yapan çocuk işçilerin mensup oldukları hane halklarının ekonomik ve sosyal olarak koşullarının iyileştirilerek güçlenmesi gerekmektedir ve bu koşullar sağlanana dek eğitimden kopmuş veya geri kalmış çocukların koşullarına uyum sağlayacak telafi eğitimlerinin sağlanması gerekmektedir
- . Göçmenlerin Göç İdaresi tarafından kayıt altına alınması

Meselenin öznesi olan atık toplayıcıların ve depo sahiplerinin dile getirdiği ihtiyaçların ve taleplerin yanı sıra araştırma kapsamında meseleye ekoloji perspektifinden yaklaşan ve bu konuda görüşü alınan uzmanlar, kaynağında ayrıştırmanın ve geri dönüşüm bilgisinin gündelikleştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına yönelik öneride bulunmuştur. Diğer taraftan, geri dönüşümün mevcut atık miktarının çevreye zarar vermeden değerlendirilmesi bakımından oldukça önemli bir adım olsa da, orta ve uzun vadede atık oluşumunu önlemeye

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

ve azaltmaya yönelik çalışmaların elzem olduğuna ve doğrudan atık oluşumunun azaltılmasına yönelik politikaların geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir.

KIBRIS POLİTİKASINDA DA U DÖNÜŞÜ

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Lideri Nikos Anastasiades için veto ve itiraz hakkını kullanmaksızın NATO'nun liderler yemeğinde bir araya gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan, ülkemizi ve KKTC'yi küçük düşüren tavrıyla, Yunanistan-GKRY ikilisine diplomatik ve siyasi bir zafer armağan etti.

Madrid'de yapılan NATO zirvesinde NATO üyesi olmadığı halde liderler onuruna verilen yemeğe 'NATO üyesi olmayan AB üyesi ülke' statüsüyle davet edilen GKRY Cumhurbaşkanı Anastasiades ile bir araya gelen Cumhurbaşkanı Erdoğan, ilkesiz siyasetin son örneğini verdi. Kıbrıs Barış Harekatı'nın 48'inci yıldönümüne sayılı günler kala sergilenen bu tavır, Kıbrıs Türklerinin kutlayacağı Barış ve Özgürlük Bayramına da büyük saygısızlık ve onur kırıcıdır. İki toplumlu federasyonun Kıbrıs sorununun çözümünde anlamsız hale geldiğini belirterek iki devletli çözüm tezine geçiş yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, **anlaşılan ülkemizin Kıbrıs politikasında da U dönüşüne hazırlanıyor.**

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Yunanistan ve GKRY'ye tüm dünyanın gözü önünde siyasi ve diplomatik bir zafer armağan eden bu tavrıyla Türkiye'nin devlet olarak bile tanımadığı GKRY Cumhurbaşkanı'na kendisine muhatap ve muadil kabul ettiği algısına zemin yarattı. İktidar, Anastasiades'in katılımına veto ve itirazın çekilmesi karşılığında, ABD veya AB'den ne vaat aldığını, hangi diplomatik kazanımın elde edildiğini, ulusal çıkarlarımız adına ne yapılmak istendiğini kamuoyuna açıklamak zorundadır!

Eski ABD Başkanı Donald Trump'ın Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na katılan ülkelerin liderleri onuruna verdiği yemekte, Mısır Devlet Başkanı Abdulfettah el Sisi ile aynı ortamda bulunmayı, masaya oturmayı reddederek yemeğe katılmayan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı, GKRY Cumhurbaşkanıyla aynı yemekte yer almaya, dünya medyasına sohbet pozları vermeye mecbur eden gerekçe nedir? Bu tavır Kıbrıs davasına zarar vermiştir. Tüm dünyaya servis edilen bu görüntülerle, Türkiye'nin Kıbrıs tezlerinden ve Kıbrıs Türklerinin yıllardır yok sayılmasına yönelik itirazlardan geri adım attığı izlenimine zemin yaratıldığı gibi, Yunanistan ve GKRY bu tabloyu her fırsatta Türkiye ve KKTC aleyhine kullanacaktır. İsveç ve Finlandiya'ya karşı vetoyu çekip, imzalanan memorandumla diplomatik zafer iddiasında bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, GKRY Cumhurbaşkanı Anastasiades'in Madrid zirvesine davet edilmesine susması karşılığında, niçin KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar'ın KKTC Cumhurbaşkanı olarak davet edilmesi şartını gündeme getirmedir? Asıl ve gerçek diplomatik zafer bunu yapmak, bu itirazı dile getirmektir.

Dış politikayı iç politika malzemesine dönüştürerek Türkiye'nin saygınlığına, ulusal çıkarlarına ağır hasarlar veren Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin yıllardır Kıbrıs konusunda savunduğu tüm tezleri ve ilkesel tutumunu sıfırladığı gibi ülkemizin, KKTC'nin ve Kıbrıs Türklerinin küçük düşürülmesine, onurunun incitilmesine zemin hazırladı.

DIŞ POLİTİKADA DİPLOMATİK ZAFİYET...**ÜÇLÜ MEMORANDUMUN 'DİPLOMATİK ZAFER' OLARAK SUNULMASI, SİYASİ VE DİPLOMATİK ZAFİYETİ ÖRTME ÇABASI**

Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliğine karşı Türkiye vetosunun son anda geri çekilmesi ardından imzalanan ve ne NATO ne AB ne de imzacı ülkeler açısından 'hiçbir resmi bağlayıcılığı olmayan' üçlü memorandumun 'diplomatik zafer' olarak sunulması, siyasi ve diplomatik zafiyeti örtme çabasından öte bir şey değildir.

Geçen hafta Madrid'de yapılan NATO zirvesinde tüm gözler, Türkiye'nin İsveç ve Finlandiya'nın üyeliğine öne sürdüğü veto tehdidinde çevrili iken, Cumhurbaşkanı Erdoğan dış politikada sıkça sergilediği 'U dönüşü' ile yine geri adım attı. Madrid zirvesinden bir hafta önce, Suudi gazeteci 'Cemal Kaşıkçı'nın katili' ve vahşetin 'faili' olarak itham ettiği Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Salman'ı 21 pare top atışıyla karşılayıp, 'Kardeşim' diyerek kucaklaşan Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Madrid'deki geri adımları kimseyi şaşırtmadı.

✓ İsveç ve Finlandiya'nın üyelik girişimi gündeme geldiğinde ve CB Erdoğan 'Ben başta olduğum sürece, terör örgütlerinin kuluçkasına dönüşen İsveç ve Finlandiya NATO üyesi olamaz' çıkışını yaptığında da iktidarın vetoyu kaldıracağını, iki ülkenin NATO üyesi olacağını, 1,5 ay önce 22 Mayıs 2022 raporunda öngörmüştüm.

✓ Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, İsveç ve Finlandiya'ya karşı gündeme getirdiği veto tehdidinin iç politikaya dönük bir tavır ve dışarıda da ABD ve AB ile pazarlık yaparak bazı tavizler koparma amaçlı olduğu apaçık ortada idi ve bu konuda da Cumhurbaşkanı Erdoğan imzalanan üçlü memorandumunu 'diplomatik zafer' olarak sunarak kimseyi yanıltmadı.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Uluslararası diplomaside mutabakat zaptı ya da memorandum olarak tanımlanan belgeler gerçekte imzacı tarafların kendi iradelerine endeksli bir niyet belgesinden öte bir şey değildir. Bu belgelerin hukuki geçerlilik ve bağlayıcılık sağlaması için, uygulanmaması halinde yaşanacaklara dönük bazı yaptırımlar içermesi ve nihayetinde parlamentolar tarafından onaylanması gerekmektedir. Hatırlanacağı gibi Kuzey Suriye’de PYD-YPG-SDG’ye karşı 9 Ekim 2019’da başlatılan Barış Pınarı harekâtı, Rusya ve ABD devreye girince ilan edilen hedeflere varamadan durduruldu. O dönemde Trump’ın Başkan yardımcısı Mike Pence ile ‘Ankara Mutabakatı’, Putin ile de ‘Soçi Mutabakatı’ imzalandı. Üzerinden üç yıl geçmesine karşılık bu mutabakatlar uygulanmadığı gibi, CB Erdoğan yine kuzey Suriye’ye harekâttan söz ediyor.

NATO Genel Sekreteri’nin bile koordinasyonu yürütmesine karşılık ‘garantör’ olarak imza atmadığı bu memorandumun ne NATO ne AB ne de imzacı ülkeler açısından hukuki bağlayıcılığı söz konusu değil. Bunun dışında diplomatik ilkeler ve etik değerlerle, bağımsız yargı kararları ve moral unsurlar açısından taraflar kendilerini bazı adımlar atmak zorunda hissedebilirler.

PYD-YPG-FETÖ İÇİN MEMORANDUMDA ‘TERÖR ÖRGÜTÜ’ İFADESİ YER ALMIYOR!

Türkiye-İsveç-Finlandiya arasında kurulan ortak denetim mekanizmasıyla üç ülke yetkilileri sık sık bir araya gelerek uygulamaları denetleyecek. Bu Türkiye adına süreci takip ve gerekirse tepki koymak açısından bir kazanım olarak görülebilir. İsveç ve Finlandiya PKK’nın ‘terör örgütü’ olduğunu teyit ediyor ancak PYD-YPG-FETÖ için memorandumda ‘terör örgütü’ ifadesi yer almıyor!

Memorandumun 4. Madde’nde; “Finlandiya ve İsveç, PYD/YPG ve Türkiye’de FETÖ olarak tanımlanan örgüte destek sağlamayacaklardır” deniliyor. İktidarın bunların terör örgütü olduğunu kabul ettirmek ve metne böyle yazdırmak istediği, ancak İsveç ve Finlandiya’nın direndiği maddedeki ifadelerden net şekilde anlaşılıyor.

PYD-YPG ve FETÖ Türkiye dışında başka hiçbir ülke tarafından terör örgütü olarak kabul edilmiyor. İsveç ve Finlandiya imzaladıkları memorandumda PYD-YPG-FETÖ için ‘terör örgütü’ ifadesini kullanmıyor! Zaten madde metnindeki ‘Türkiye’de FETÖ olarak tanımlanan örgüt’ ifadesi de bunu gösteriyor. Dolayısıyla Türkiye açısından bir şekilde kazanım olarak görülebilirse bu üç örgütün isminin ülkeler arası bir memorandumda geçmesidir. Türkiye adına bir başka olumlu madde 2019’dan bu yana uygulanan silah ambargosunun kaldırılması. Ancak iki ülke ile Türkiye’nin silah ticareti kayda değer bir şey değil. **Bunu sadece moral bir kazanım olarak görebiliriz.**

✓ Geleceğe dönük, ucu açık bir süreç için elde edildiğini varsayabileceğimiz en önemli kazanım, ileride kurulması planlanan Avrupa ordusuna Türkiye’nin de katılması için iki ülkenin destek vaat etmesi sayılabilir. 27 AB üyesinden ikisinin gelecekteki destek vaadini almış olmak, ne ölçüde diplomatik bir zafer sayılabilir? AB kararlarında ‘oy birliği’ koşulu dikkate alındığında, aynı zamanda Yunanistan ve Güney Kıbrıs’ın vetosunun garanti olduğu bugünden öngörülebilir.

NATO, ABD ve AB’nin PKK dışında PYD-YPG-FETÖ’yü terör örgütü saymaması yanında, CB Erdoğan’ın ‘dostum’ dediği Putin de PKK’yı da terör örgütü saymıyor. Dolayısıyla, iki ülke NATO üyeliği kesinleştikten sonra Türkiye ile imzaladıkları memorandumu kendi iç hukukları, AB ilkeleri, bağımsız yargı kararları gerekçeleriyle savsaklayabilirler. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın bir anda vetoyu çekip, hukuki bağlayıcılığı olmayan bir memorandumu diplomatik zafer diye pazarlamak istemesinin ardında ABD Başkanı Joe Biden’ın zirveden bir gün önce açtığı telefon ve vaat edilen ikili görüşmenin yattığı anlaşılıyor.

İsveç-Finlandiya’nın üyeliğine onay ve vetonun çekilmesi yanında NATO’nun Rusya’yı hedef düşman ilan eden yeni stratejik konseptinin kabulü sonrası, Rusya-Türkiye ilişkilerinde olası yeni süreçlere de hazırlıklı olunmalıdır. **Bu aşamadan sonra Rusya’nın Türkiye’ye karşı sergileyeceği tavır önem kazanmaktadır. Rusya ile ilişkilerde, Suriye ve Libya’da, Karadeniz’de değişiklikler, sertleşmeler yaşanabilir!**

NATO’NUN RUSYA’YI DÜŞMAN İLAN EDEN YENİ SAVUNMA KONSEPTİ, TÜRKİYE-RUSYA İLİŞKİLERİNDE ETKİSİNİ GÖSTERECEK.

NATO’nun Madrid zirvesinde onaylanan yeniden yapılanma ve yeni savunma konsepti, Rusya’nın hedef düşman konumuna getirilmesini öngörüyor. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra işlevi sorgulanan NATO, Rusya’nın Ukrayna’yı işgal harekâtını, varlığını yeni düşmanla pekiştirme fırsatına dönüştürdü. Yeni askeri yapılanmanın nihai hedefi, Çin’i kuşatmak!

Soğuk savaşın sona ermesi, Sovyetlerin dağılması, Çin’in dışa açılarak küresel ekonomiye entegre olmasıyla ortaya çıkan küresel iş birliği süreci ve siyasi-askeri-ideolojik bloklaşmanın geri plana düşmesi, NATO zirvelerini sıradan-rutin organizasyonlara dönüştürmüştü. Rusya’nın NATO nezdinde askeri ve siyasi temsilci buldurmasına kadar varan yumuşama süreci Rusya’nın Ukrayna’yı işgal harekâtı ile farklı bir noktaya doğru yön değiştirince, NATO ve ABD bunu Rusya’yı kuşatma hedefi için fırsata dönüştürme yoluna gitti. Ukrayna’yı NATO üyeliği vaadiyle Rusya ile savaşa sürükleyerek teşvik eden ABD-AB ve NATO şu anda bu vaadi rafa

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

kaldırdı. Rusya'nın hedef düşman olarak ilan edilmesiyle NATO'nun varlık nedenine haklılık zemini oluşturulurken, Rusya-Çin askeri-ekonomik iş birliği ve ortaklığı da Rusya'nın zayıflatılması, hareket alanlarının daraltılması ve askeri gücünün zafiyete uğratılmasıyla güç kaybetmiş olacak. NATO'nun Madrid zirvesinde kabul edilerek onaylanan yeni konseptin nihai hedefinin Çin olduğunu söylemek yanlış olmaz. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali, NATO'nun 'Rusya-Çin hedefli temelden dönüşümü' için, uzun süredir ABD tarafından planlanan sürece en uygun zemini ve gerekçeyi sağladı. NATO Genel Sekreteri Stoltenberg'in bu yeni dönüşüm dönemini, "NATO liderleri, yeni güvenlik tehdidi karşısında, savunmamızın ve caydırıcılığımızın temelden değişimi üzerinde uzlaştı" sözleriyle duyurması bu tespiti teyit ediyor. Stratejik Konsept belgesinde Rusya; "Müttefiklerin güvenliğine ve Avrupa-Atlantik bölgesindeki barış ve istikrara yönelik en önemli ve doğrudan tehdit" olarak tanımlıyor. Buna karşı ABD'nin özellikle Doğu Avrupa'daki askeri varlığıyla, yeni ve kalıcı kara-deniz-hava üslerinin sayısının artırılması öngörülüyor. Bu doğrultuda Polonya'da kalıcı bir ABD askeri üssü kurulacak, Akdeniz'deki NATO gücünün takviyesi için ve İspanya'ya ek Amerikan savaş gemileri gönderilecek. ABD Başkanı Biden'ın NATO anlaşmasının 5. Maddesini ısrarla vurgulayarak "NATO'ya bugün her zamankinden daha fazla ihtiyaç var" görüşünü dile getirmesi, ABD'nin Doğu Avrupa ve Akdeniz'deki askeri varlığını artırma planının ifadesidir.

Yeni Stratejik Konseptte Rusya-Çin stratejik ortaklığının hedef alınması, görünürde düşman ilan edilen ülke Rusya olmakla birlikte asıl hedefin Çin olacağını gösteriyor. Zirveye Avustralya Başbakanının konuk olarak davet edilmesi, **ABD-İngiltere-Avusturya arasında oluşturulan Pasifik bölgesi askeri iş birliği sürecinin gayri resmi NATO iş birliği olarak görüldüğünü ve Çin'e karşı oluşturulacak askeri blokun hazırlandığını işaret ediyor!**

YAPTIKLARI ZAM DEĞİL ZULÜM

Dışarıdan Gelen Enflasyonu Üçle Çarptılar

Enflasyon en büyük halk düşmanıdır. Çok büyük bir hırsızdır. Vatandaşın cebini, mutfaktaki tenceresini boşaltır. Sarayın kibirlisi ve onun kifayetsiz şürekâsı, "Faiz sebep, enflasyon netice" diyerek, geçtiğimiz yılın Ağustos ayında, enflasyon canavarını azdırdı. Neticeyi gördük. Bunu hep tekrarlıyoruz. Çünkü son günlerde yine, enflasyonun müsebbibi kendileri değilmiş gibi, havaya bakıp ısıklık çalmaya başladılar. Bu ülkede enflasyonu azdıran, dışarıdan gelen enflasyonu, içeride üçle çarpan saray yönetiminin yanlış politikalarıdır. Türkiye'deki enflasyonun sadece dörtte biri dünyadan, dörtte üçü ise çakma ekonomistten kaynaklanmaktadır.

Gerçek Enflasyon TÜİK'in Açıkladığının İki Katı

Geçtiğimiz Ağustos başında, Erdoğan millete ne vadetmişti? "Bundan böyle, enflasyonun daha yukarı çıkması mümkün değil, Ağustos ayı kırılma noktasıdır. Artık biz düşük enflasyona inşallah geçeceğiz." Erdoğan bu sözleri sarf ettiğinde, ülkemizde enflasyon yüzde 19'du. Sadece Ağustos ayından Aralık ayına kadar yani 5 ayda geçtiğimiz yılsonunda yüzde 36 oldu. Düşecek dediği enflasyon sadece dört ayda, neredeyse ikiye katlandı. Bunlarda tabi TÜİK'in makyajlı verileriyle. TÜİK hükümetin talimatıyla, enflasyonu düşük göstermek için elinden geleni yapıyor. Verileri saklayıp, delil karartıyor. Bağımsız iktisatçıların kurduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) "Gerçek enflasyon, TÜİK'in hesapladığının en az iki katı" diyor. Hükümet ne yapıyor? Bu iktisatçıları mahkemeye vermeye kalkıyor. Enflasyon milletin cebini boşaltırken, hükümet de bu hırsızlığa ortak oluyor.

Türk-İş'i Mahkemeye Verilerse Şaşırmanın

Ama anlaşılan ENAG'ı mahkemeye vermek yetmemiş, şimdilerde TÜRK-İŞ'in yayımladığı açıklık sınırlarına taktıklarını görüyoruz. Yakında TÜRK-İŞ'i de mahkemeye verip, "Bu verileri yayımlamayın" derlerse hiç şaşırmanın. Enflasyon yılbaşından beri, bu ülkede uzun süredir görmediğimiz bir hızla artıyor.

Üretici Ve Tüketici Enflasyonu Arasındaki Fark 60 Puan

Bugün Haziran ayı enflasyon verileri açıklandı. TÜİK'in ağır makyajlı rakamlarıyla; tüketici enflasyonu yüzde 79, üretici enflasyonu da yüzde 138. ENAG'a göre ise 12 aylık enflasyon yüzde 176. TÜİK'in üretici ve tüketici enflasyonu arasındaki fark 60 puan. Bu inanılmaz bir rekor... Böyle bir makası daha önce hiç görmedik. Yine Tüketici Enflasyonu, 1998 Eylül ayından bu yana, Üretici Enflasyonu ise 1995 Şubat ayından bu yana, en yüksek seviyeye çıktı. 27-28 yaşındaki gençlerimiz, üç haneli enflasyonla bu iktidar döneminde tanıştı.

Dereye Su Gelene Kadar Kurbağanın Gözü Patlayacak

Erdoğan'ın millete vaatleri, birer birer yok olurken, Nebati Bakanı, geçtiğimiz Aralık ayında 6 aylık bir uykuya daldı. 6 ay sonra uyandığında da güya çok farklı noktalara gidecektik. Nebati Bakan daldığı uykudan uyandı. Baktı ki; paramız daha da pul olmuş, dış ticaret açığı azalmak bir yana her ay rekor kırmış, enflasyon cephesinde işler alt üst olmuş. Ondan sonra gel gör ki Nebati Bakan, o kadar uykuya rağmen, saçmalamaya devam etmiş.

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

“Enflasyonu kontrol altına aldık. Cumhurbaşkanımıza söz verdim. Aralık’tan sonra enflasyonun baz etkisiyle düştüğünü göreceğiz” demiş. İnsaf! Millette Aralık ayını bekleyecek hal kalmadı? Dereye su gelene kadar, kurbağanın gözü patlayacak. Bir de hiç sıkılmadan “Baz etkisiyle düşecek” diyor. Enflasyon baz etkisiyle, yani kendi kendine düşecekse, siz ne iş yapacaksınız? Anlaşıyor ki Nebati Bakanın niyeti, yata yata bakanlığı bitirmek.

Her Şey Oluyorlar Da Rezil Olmuyorlar

Arjantin’in Ekonomi Bakanı, enflasyon yüzde 50’lerden, yüzde 60’a çıktı diye, birkaç gün önce istifa etti. Oysa Nebati Bakan’ın iş başı yaptığı günden bu yana, enflasyon yüzde 36’dan, yüzde 79’a sıçradı. Geçtiğimiz yıl Ağustos’tan itibaren, “Enflasyon düşecek” diyen reisleri ise tahminlerini hiç tutturamadı. Ama bizdeki kifayetsiz bakanlar, reisleri koltuklarına sıkı sıkı yapışmış kalkmıyorlar. Murathan Mungan’ın dediği gibi, “Bu ülkede her şey olabilirsin; ama rezil olamazsınız.” Baz, maz diyerek saçmalayıp durmayın. Bu işi beceremediniz. Elinize, yüzünüze bulaştırdınız. Kabul edin. İşi ehline teslim etmek için, milletin önüne sandığı derhal getirin.

Adalet “Adında” Var

Enflasyon, tüm fiyatların beraberce ama farklı hızlarda yarışır. En arkada kalan fiyat, en öndeki fiyatı yakalamak için hızla koşmak ister. Yüksek enflasyon dönemlerinde, en öndekine yetişme imkânı olmayan, tek bir tane fiyat vardır. O da emeğin fiyatıdır. Yani ücret ve maaşlardır. Bu nedenle yüksek enflasyon dönemlerinde, emeğin milli gelirden aldığı pay düşer, sermayenin payı artar. Bugün Türkiye’de olan tam da budur. TÜİK’in makyajlı rakamlarıyla, bu yılın ilk altı ayında gerçekleşen enflasyon yüzde 42,4. Gıda fiyatlarındaki artış yüzde 47,6. Ulaştırma fiyatlarındaki artış yüzde 58,3. Elektrik, gaz ve diğer yakıtlardaki artış yüzde 72. Ama asgari ücrete yapılan ara zam, yüzde 29,3. Güya adında Adalet olan bir partinin, adaleti işte bu!

Yaptıkları Zam Değil Zulüm

Bu arada çakma ekonomistin, ya matematigi zayıf, dört işlem yapma yeteneğini yitirmiş. Bu nedenle yüzde 29,3 zammı, yüzde 25 diye açıkladı. Veya da, Saray şürekâsi içinde en kibirlisi, en adaletsizi o. Akli Madrid’e giderken, “Asgari ücreti yüzde 25 artırın” diye verdiği talimatta kalmış. Dönünce de aklında kalanı söylüyor. Ama evdeki hesap çarşıya uymamış. Asgari Ücret Tespit Komisyonu biraz daha insafli çıkmış yüzde 29,3 zam vermiş. Kulağına fisıldanınca da, “Yüzde 30 zam” diyor. Şu hesaba bir daha baksın, net asgari ücrete yaptıkları zam, ne yüzde 25, ne de yüzde 30. Yapılan zam tamı tamına yüzde 29,3. Yani ilk altı aydaki enflasyonun 13 puan altında. Ama ne olursa olsun, AK Parti Genel Başkanı o kadar çaresiz ki; asgari ücretliyi enflasyona ezdiren bir zam oranını dahi, Çalışma Bakanına bırakmayı kendisi açıklıyor. Ama ha Ali açıklasın, ha Veli... Bu yaptıkları zam değil, zulümdür. Zamlı asgari ücret şu haliyle, mevcut açlık sınırının 891 lira altındadır.

TÜİK’in Makyajlı Enflasyonuyla Emekçinin Alın Terini Gasbediyorlar

Önümüzde de koskoca bir altı ay daha vardır. Emekçiye, işçiye yapılan hak mıdır, reva mıdır? Sevgili Peygamberimiz ne buyuruyor? “İşçinin ücretini alın teri kurumadan ödeyiniz.” Bunlar bıraktık alın teri kurumadan, işçinin hakkını vermeyi, TÜİK’in makyajlı enflasyonuyla, işçinin alın terini gasbediyorlar. İşte bu kul hakkı yemenin daniskasıdır.

Kul Hakkı Yediler, Krizin Yükünü Dar Gelirinin Üstüne Bıraktılar

Bir tek asgari ücretlinin kul hakkını değil TÜİK’in makyajlı rakamlarıyla, milyonlarca memur ve emeklinin kul hakkını da yiyorlar. 2022’nin ilk yarısında, memur ve emeklilere yüzde 7,5 zam yaptılar. Yılın ilk altı ayında gerçekleşen enflasyon, yüzde 42,4. TÜİK’e göre memur ve emeklilere yılın ilk altı ayı için 32,4 puan enflasyon farkı ödenmesi gerekiyor. Bağımsız iktisatçıların, ENAG’ın hesaplamalarına göre, bu yılın ilk altı ayında gerçekleşen enflasyon yüzde 71,4. Böyle bakılırsa, memur ve emeklilere ödenecek enflasyon farkı, 59,4 puan. TÜİK ile ENAG arasında neredeyse iki kat fark var. İşte aradaki bu iki kat fark, TÜİK aracılığıyla yedikleri kul hakkıdır. Biz uzunca bir süredir bu fark nereden kaynaklanıyor diye soruyoruz. Buna cevap verecekleri yerde TÜİK madde sepetini açıklamaktan vazgeçti. Verileri saklamaya başladı, delil karartıyor. TÜİK rakamları istediği kadar eğip, büksün, millet enflasyonu biliyor; hayat pahalılığını da yaşıyor. Artık bıçak kemiği deldi, geçti. Yurttaşlarımız TÜİK’i ve hükümeti protesto için, faturalarını, fişlerini toplayıp TÜİK’e gönderiyor. Peki milletimiz haksız mı? TÜİK’in yalan, yanlış rakamlarıyla, işçimizin, memurumuzun, emeklimizin hakları, bu zalim hükümet tarafından gasbediliyor. Bu vicdansız hükümet krizin ağır yükünü TÜİK’in yalanlarıyla dar geliriye ödettiriyor. Biz iş başına gelir gelmez, herkesin hakkını vereceğiz. Milletimizi de enflasyona ezdirmeyeceğiz.

Saray Emeklinin Sofrasından 633 Somun Ekmeği Çaldı

Önümüz bayram. Kur Korumalı Mevduatın faizi için, tek bir kalemde vergi iadeleri hariç 21 milyar lira ödeyen bu insafsız yönetim, iş emeklinin bayram ikramiyesine gelince, nedense tek kuruş bulamıyor. Mayıs 2018’de

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

emekliye bayram ikramiyesini birazda bizim zorumuzla, ilk kez 1.000 lira olarak verdiler. Yine bizim zorumuzla geçen yıl, bayram ikramiyesini 1.100 lira yaptılar. Emeklilerimiz 2018 Mayısında, eline geçen bayram ikramiyesiyle, tam 1.000 ekme alabiliyordu. Şimdi 1.100 lirayla sadece 367 ekme alabiliyor. Bu vicdansız, adaletsiz AK Parti iktidarı, emeklinin sofrasından 633 somunu çaldı. Gel de şimdi Neyzen Tefik'in şu sözlerine hak verme: "Ekme herkese yetecekti aslında. Tarlaya karga dadandı. Ambara fare. Fırına hırsız. Memlekete de harami."

Devlet Malı Bunlar İçin Yağma Hasan'ın Böreği

Bunların elinde; Memleketimizin bereketi kaçtı. Milletimizin ağzında tat kalmadı. Ama kendileri ülkemizin kıt imkânlarını "İtibardan tasarruf olmaz" deyip, har vurup harman savurmaya devam ediyorlar. En son yaşadığımız olay. Erdoğan'ın Bursa'da bir takım açılışlar yapacağı söylenmişti. Belediye kaynaklarıyla işin aslı, Erdoğan'a miting yaptıracaktı. Ama Erdoğan gelemeydi. Bursa'ya gidip nutuk atma görevi, Binali Yıldırım'a kaldı. Binali Yıldırım Bursa'ya helikopterle giderken, bu sefer de havada pilot rahatsızlandı. Helikopter Bilecik'e zorunlu iniş yaptı. Şimdi çekilen fotoğraflara bir de baktık, Binali Yıldırım'ı taşıyan helikopterin Cumhurbaşkanlığı helikopteri olduğunu gördük. Binali Yıldırım'ın, Cumhurbaşkanlığında herhangi bir görevi var mı? Hayır. AK Parti'nin Genel Başkanvekili, nasıl oluyor da Cumhurbaşkanlığı helikopterine biniyor. Binali Yıldırım bu helikopteri, nasıl ve hangi hakla kullanabiliyor? Onların partisi de, bizim gibi Hazine yardımı almıyor mu? Alıyor. Biz uçak ve helikopter paralarını kendimiz verip kiralityoruz da, AK Parti Genel Başkanvekili, Cumhurbaşkanlığının helikopterine bedavadan nasıl kuruluuyor? Adalet bunun neresinde? Devletin malı bunlar için deniz. Yağma Hasan'ın böreği.

Adım Adım Kumanda Ekonomisi

Voltaire'e atfedilen bir sözdür: "Sıradan hırsız sizi seçer. Siyasi hırsız siz seçersiniz." Dört yıl önce Erdoğan milletin huzuruna çıktı, "24'ünde siz bu kardeşinize yetkiyi verin, ondan sonra, bu faizle, şunla, bunla nasıl uğraşılır görün" dedi. Millete de söz verdi. Millet bu söze güvendi. Erdoğan'ı seçti. Erdoğan ilk iş olarak, damadını ekonominin başına getirdi. Kayınpeder ve damat bir oldu. Merkez Bankası'nın 128 milyar dolarını buharlaştırdılar. Erdoğan önce bunu reddetti. "Para kasada" dedi. Sonra hesabı kitabı görünce pandemiyi gerekçe gösterdi. "Rezervler bunun için kullanıldı" diye bahane üretti. Şu anda, Merkez Bankası kasasında kendine ait tek sent yok. Zaten sene başından beride 60 milyar dolara yakın rezervi yine satmaya devam ettiler. Bunu biz söylemiyoruz. Merkez Bankası'nın kendi rakamları söylüyor. 24 Haziran itibarıyla, SWAP'lar ayıklanırsa, Merkez Bankası'nın döviz kasası, 54 milyar 566 milyon dolar açık veriyor. Netice bu. Alıyorlar, satıyorlar rezervleri alta kalan netice bu 56 milyar açık. İşte bugün niye bunlar ihracatçının döviz gelirlerinin yüzde 40'ına el koyuyorlar. Bu yüzden. Neden şirketlerin elindeki dövizlere, BDDK zoruyla el koymaya kalkıyorlar. İşte bu yüzden. Her sabah, piyasalara müdahale eden yeni bir kararla uyanıyoruz. Bugün de Merkez Bankası bir karar almış. Bankaların açık piyasa işlemleri, SWAP ve diğer para piyasası işlemleri için kullandığı, DİBS'ler için teminat blokajını, yüzde 50'ye yükseltmiş. Güzel. Döviz bulamayınca BDDK'ya düzenleme yaptır, bankaları dövizini getir diye zorla. Hazine kâğıdı satamayınca Merkez Bankası'na düzenleme yaptır. Bankaları kağıt al diye zorla. Ülkeyi adım adım kumanda ekonomisine çeviriyorlar.

Tüyü Bitmemiş Yetimin Hakkını Arayacağız

Damat, yaptıklarının sorumluluğunu siyaseten ödedi. "At izi, it izine karıştı" dedi. İstifasını sosyal medyadan bıraktı, çekti gitti. Ama işin hala karanlıkta kalan yönleri var. Biz iş başına gelir gelmez bir, Durum ve Hasar Tespit Komitesi kuracağız. İşinin ehli, namuslu uzmanlardan oluşan bu Komite, Cumhurbaşkanına bağlı olarak çalışacak. Merkez Bankası neden bilinen yöntemlerle değil de, arka kapıdan bu dövizleri sattı? Soracağız. Dövizler hangi kurdan, kimlere satıldı onu da soracağız. Kamu Bankaları ve Hazine bu işin neresinde onu da soracağız. Sarayın vesayeti altındaki yargıçların, bugün verdikleri güdümlü kararlarla, aba altından sopa göstermeleri bizi ne korkutur, ne de bağlar... Bu bizim milletimize namus ve şeref sözümüzdür. Biz tüyü bitmemiş yetimin hakkını, son kuruşuna kadar aramakta kararlıyız. Ucu nereye giderse gitsin, bu işlerde kim pay ve sorumluluk sahibiyse, bunun hesabını bağımsız Türk Yargısı önünde verecek.

Merkez Bankası Ankara'ya Dönecek

Bu arada hükümet, Merkez Bankası'nın İstanbul'a taşınması işlemlerine hız vermiş. Bu vesileyle de Merkez Bankası'nın liyakatli, tecrübeli personelini, emekli etmek veya kurumdan uzaklaştırmak için, mobbingin her türlüünü yapıyor. Buradan bir kez daha uyarıyoruz. Merkez Bankası Kanunu açık. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Merkezi Ankara'dadır. İş başına geldiğimizde, Merkez Bankası Ankara'ya dönecek. Nokta... Kanunsuz taşınma işlemi nedeniyle oluşan kamu zararı, ilgililerine rücu edilecek. Ödettirilecek. Nokta... Daha önce uyardık, bir kez daha uyarılmış olalım. Sonra kimse çıkıp, ağlayıp, sızlamasın.

Titanic Batarken Keman Çalıyorlar

MEDYA VE KURUMSAL İLETİŞİMDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN BAŞDANIŞMANLIĞI

Büyük İslam mütefekkeri İbn-i Haldun, yöneticilerin kişisel servetlerini artırma peşinde koşmasını yönetimlerin çöküş emareleri arasında sayar. Metal yorgunu şahsım hükümeti kendi hatalarının sonuçlarına çarpıp, Titanic gibi batarken, kimi Saray şürekası, yolcular batışı fark etmesin diye keman çalıyor, kimi de batan geminin mallarını toplamaya uğraşiyor.

Her Gün Bir Başka Rezalet

Her gün bir başka yerden bir başka rezalet haberi geliyor. Atama İçişleri Bakanı'nın itiraf ettiği, "Mafyadan 10 bin dolar alan siyasetçi" vardı. Tek bir Cumhuriyet Savcısı çağırıp da, "Bu kim?" diye sormadı. Ama bu ismin kim olduğunu tüm Türkiye biliyor. Mafyadan 10 bin dolar alan siyasetçi, herkesin bildiği bir sır oldu. ABD'de enerji teşviklerinde dolandırıcılık yapanların paralarını Türkiye'de aklayan SBK ve onun Türkiye'deki rüşvet ağı, yurt dışına kaçırılan devlet görevlileri, gazeteci kılıklı komisyoncular... Bunları da soruşturan olmadı ama biz bunları unutmadık. Yine, bir AK Parti Genel Başkan Yardımcısı'nın, eski bir bakanın, TMSF eliyle, kayyum atanan şirketlere çöktüğüne dair iddialar, şimdilerde belge belge sosyal medyada yayımlanıyor. Biz bir Cumhuriyet Savcısı çıkıp da gereğini yapacak mı yapmayacak mı onu da göreceğiz. Yandaş medya kurma operasyonunda, çiftçinin bankası Ziraat Bankası'ndan aldığı krediyi ödemeyen, yetmez, devletin haber ajansına da 30 milyon lira borç takan bir Saray beslemesinin neler yaptığı da ortalıklarda anlatılıyor.

Miri Malı Balık Kılıçığıdır

Biz bir kere daha altını çizelim. Milletin malına çökenler, bugün değilse yarın mutlaka hesabını verir. Miri malı, yani devlet malı balık kılıçığıdır. Yutmak isteyenin boğazına takılır.

Fosseptik Çukurundaki Kurtçuklar Gibi

Bu bezirgânlar yolun sonuna gelirken, her yandan irin, her yandan kir, pas akıyor. Saray'ın şimdiki küçük ortağı bir zamanlar bu düzen için, "Ne hortumu, kanalizasyon borularını bağlamışlar" diye bağırdı. Artık iş o seviyeyi de çoktan geçmiş. Ucube rejim ve onun yanaşmaları, beslemeleri derin bir fosseptik çukurunun içine beraberce batmışlar. O fosseptiğin içindeki kurtçuklar gibi, birbirlerini yemeye başlamışlar. Ama vatandaşımız endişe etmesin Genel Başkanımızın da söylediği gibi biz bu millettten çalınan her şeyi asıl sahibine, yani milletimize geri vereceğiz. Başka ülkelere mal, mülk kaçırmaları hiç fayda etmez. Hepsini buluruz, hesabını sorarız ve bu ülkeye getireceğiz.

Soyanlarla Hesaplaşacağız, Bu Ülkeyi Sevenlerle Helalleşeceğiz

Bu ülkeyi soyanlarla hesaplaşacağız, bu ülkeyi sevenlerle helalleşeceğiz. Her birimizin farklı düşüncesi olabilir. Ama bu ülkeyi sevme noktasında hepimiz birleşiyoruz. Çocuklarımız, torunlarımız, bu topraklarda huzur içinde büyüsünler, çalışsınlar ve geleceklerini kursunlar istiyoruz. Biz, bu ülkenin insanlarıyla, aynı 100 yıl önce, Cumhuriyetimizi kurarken yaptığımız gibi, omuz omuza vereceğiz. Ülkemizi hep birlikte ayağa kaldıracağız.